

Vipavski glas

letnik XXII | marec 2007/št. 80

SPOMIN NA MATER

Spomin na mater v srcu hrani,
čeprav je ni več med nami.
Preden si v tuje kraje se podal,
si s težkim srcem od nje slovo jemal.
Njen ljubeči pogled še vedno pred očmi imaš
in slišiš njen mili glas: »Blagoslovljen bodi otrok moj-
ljubi Bog naj bo s teboj,
ostani tak kot si!«
Z rokami si je brisala solzne oči.

Vedno ti je ob lepih in težkih časih ob strani stala,
za božji blagoslov prosila,
da bi te božja roka proti cilju vodila.

Ko se ti v življenju pot zamaja,
se ti njena podoba pred očmi poraja.
Kako te je bodrila in svarila:
»V življenju ne omahuj.
Imaš zaklad vere.
Z njo boš premagal najtežje ovire.«

Spomin sčasoma zbledi,
a materina toplina še vedno
v otroku gori.

Štefka Torkar

Matere in žene, ki s svojo nesebično požrtvovalnostjo bogatite soljudi, iskrene čestitke ob vašem prazniku.

*Za vse odmeva glas zvonov iz lin
in aleluja iz srca globin.*

Našim bralcem želimo vesele in doživete velikonočne praznike.

Uredniški odbor

*Naslovnica
Fotografija: Oton Naglost*

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

Tudi letos smo v Vipavi s pestrim glasbenim programom počastili slovenski kulturni praznik. Slavnostna govornica Alenka Bizjak Nussdorfer, ravnateljica OŠ Vipava, je takole razmišljala:

Dober večer, spoštovane gospe, spoštovani gospodje!

Slovenski kulturni praznik je slavnostni dan, ki ga še nismo potrošniško obarvali. Ne kupujemo dragih okraskov, ne pripravljamo bučnih zabav, pogostitev. Je dan, ki mu moramo dati vsebino. Kakšna bo ta vsebina? Samo dela prost dan – ali tudi zavestno prizadevanje za osebnostno in kulturno širino; spodbuda, da razmislimo o svojem odnosu do kulture, da se v hitenju za trenutek ustavimo in dvignemo iz golega preživeti in tekmovati v živeti, BITI?

Lepo je, da praznujemo kulturni praznik v dneh, ko že pričakujemo pomlad, ko začne vse kipeti v življenje, soncu naproti; v dneh, ko se voda iz zemlje začne pretakati kot zlahna življenjska tekočina. Simbolni pomen spomladanskega časa nas usmeri v bistvo kulture – V KULTURO ŽIVLJENJA. Veseliti se moramo vsakega življenja in ga ceniti. Življenje je največja vrednota – postati nam mora sveto. Govorimo o globalizaciji – in hkrati si moramo oblikovati svoj prostor na tem lepem svetu. Ne smemo dopustiti, da nas Evropa preprosto vsrka v množico ljudi.

Vključevanje v svetovne tokove nam odpira široke možnosti napredka, pomembno pa je, da ohranimo svoje bogastvo, svojo edinstvenost. Sam tehnološki napredek vodi v poenotenje in le kultura in umetnost nam omogočata, da ohranimo svoje vrednote in identiteto.

Podoba kulture je v Vipavi slikovito primerjati z vinsko trto. Oboje nam daje prepoznavnost, za oboje moramo skrbeti.

Trta raste iz ČVRSTIH KORENIN. Tudi naša kultura raste iz slovenskih pokrajin in naše zgodovine. Vsakršno posnemanje tujih vzorcev utegne biti globoka rana. Pred svetom se ne moremo zapreti, izolirati – vsi pa moramo ceniti in ohranjati to, kar imamo.

Trta ima močno DEBLO in raste ob OPORAH – tudi kultura potrebuje našo trdno, močno podporo.

Trta se RAZRAŠČA s številnimi listi in viticami. Tudi kultura se razrašča v raznolikost

- od kulture življenja,
- kulture medsebojnih odnosov,
- kulture sporočanja, jezika,
- kulture sožitja,
- do umetnosti.

Kultura je pravzaprav vse, kar nas dviga iz sveta materialnosti v svet duhovnosti. Daje nam moči za premagovanje vsakdanjih tegob, stisk, pritiskov.

SADOVI trte so sladki in za vsakogar – kot grozdne jagode, sok ali vino. Tudi sadovi kulture in umetnosti morajo biti dostopni vsakomur – v obliki, ki jo zmore okusiti. Le redki izbranci imajo darove za umetniško ustvarjanje in poustvarjanje.

Vipava je v slovenskem prostoru pomembna, saj so se tu rodili – nekateri tudi ustvarjali – mnogi taki izjemni posamezniki.

Več nas je drugih – ki preprosto samo doživljamo, rastemo in črpamo moči iz kulture in umetnosti. Trta potrebuje za rast PLODNO ZEMLJO IN UGODNO KLIMO. Tudi kultura ne more kar biti sama po sebi – plodna zemlja in ugodna klima sta naklonjenost, prizadevnost in ustrezna družbena podpora. V Vipavi to razumemo in udeležujemo. Morda se je vse skupaj začelo v dolgih zimskih večerih in ob vsakdanjem delu s prepevanjem pesmi, s pripovedovanjem davnih legend – danes se nadaljuje v aktivnem delu kulturnih društev in ljubiteljskih skupin. Kulturne prireditve v Vipavi so skrbno pripravljene in obiskane; poslušalci jih zapuščamo z nasmeškom, iskro v očeh in preprosto ugotovitvijo: »Lepo je bilo, drugič spet pridemo.«

Trto moramo **NEGOVATI, SE JI POSVEČATI** – tudi kulturne rasti ne smemo prepuščati naključjem in obrobju. Čisto vse, kar se dogaja sedaj, pa res ni kultura. Ločevanje zrna od plevla je izjemno zahtevna naloga. Tu imata vzgoja in izobraževanje pomembno vlogo. Ne v obliki učenja kot znanja, gre za spodbujanje potencialov v vsakem človeku, za osebno prevzemanje vrednot, da postaneta prava kultura in umetnost stalni sopotnici vsakogar.

Materialni pogoji za vzgojo in izobraževanje se v Vipavi postopno izboljšujejo – od novih, sodobnih šolskih zgradb, do gradnje vrtca; opreme, tudi novega klavirja – želimo si obnove kulturnega doma, prostorov za višješolske in visokošolske ustanove. Vsem tem stavbam pa bo treba dati dušo, vsaka ustanova se mora truditi, da izpolni svoje poslanstvo. V veliko veselje in spodbudo za delo so nam številni mladi – tudi danes nastopajoči instrumentalisti in njihovi mentorji. Ni jim žal ne časa ne truda in z mladostno zagnanostjo prispevajo k praznovanju kulturnega praznika. Glasniki pomladnih, svežih, prijetnih časov.

Za praznik se spodobi še voščilo:

Pesnik je napisal, da **VINCE** »nam poživlja žile, srce razjasni in oko,« naj nam tudi današnji kulturni dogodek poživlja žile, razjasni srce in oko, naj nam da moči, da bomo praznik prelili v celoletno dovezetnost in naklonjenost kulturi življenja, kulturi medsebojnih odnosov, jeziku, umetnosti - da bomo z odgovornostjo ohranili lepoto, prave vrednote in kulturo.

IZ NAŠE PRETEKLOSTI

Svetovna vojna 1940 - 1943

Vojaški dnevniki so unikati ter zanimivo in iskano arhivsko gradivo neke dobe. Na Slapu smo odkrili tak dnevnik Ivana Štekarja, ki ga je v težkih razmerah med 2. svetovno vojno pisal v južni Italiji. Svojci so nam ga dovolili objaviti v našem Vipavskem glasu.

IVAN ŠTEKAR - SPOMINI IZ MOJEGA VOJAŠKEGA ŽIVLJENJA

1. del

Bilo je 11. februarja 1943. leta, ko smo gnojili našemu botru Furlanu vinograd. Takoj popoldan pride sestra Francka našega botra klicat: "Tone, hitro pojdi domov, eni te čakajo." Bil je na osemdnevnem dopustu. Takoj smo uganili, kaj je. Rekli so, da pride takoj nazaj, a ni ga bilo več. Prišli so orožniki ponj, moral je takoj obleči vojaško obleko ter oditi z njimi v Vipavo. Drugi dan je moral oditi iz Vipave na svoje mesto k vojakom.

Drugi dan še ni bilo nič posebnega, a mi smo sklepali, da bo treba najbrž iti spet k vojakom, kar se je tudi zgodilo. Zvečer grem spat s svojo drago mi družino kot ponavadi nič hudega sluteč. Ponoči sem imel hude sanje. Sanjal

sem, da so mene in očeta proti jutru ustrelili - skočim pokonci, ko se zbudim, povem ženi, kaj sem sanjal. Nato sem čul, da hodi nekdo po dvorišču. Oče je vstal že nekaj poprej, kot skoraj vsako jutro. Brž se oblečem in vzamem malo Cilko v naročje, medtem že slišim, da se oče pogovarja s karabinjerji v hiši. Takoj sem vedel, da so prišli iskat mene. Povpraševali so, kako se piše gospodar in katerega leta je rojen. Ko sem se jim predstavil - imel sem malo Cilko v naročju, ki se je zelo bala čudnih mož s puškami - so mi rekli, da se moram v desetih minutah odpraviti ter iti z njimi in nato da moram pod orožje. Sanje so se mi uresničile, bil sem res, kakor da bi bil ustreljen.

Treba se je bilo hitro posloviti od dragih otročičev, od žene in staršev, ki so jokali ob tako nenadni izgubi očeta - Bog ve, ali se bomo še kdaj videli - vsi gotovo ne več. Bilo nas je trinajst mož iz vasi, med temi samo še eden, ki ni bil še poročen. Spet je šlo trinajst najboljših mož iz vasi. Nekateri so jokali, drugi so kleli - nič ni pomagalo, treba se je bilo pokoriti.

Pri Maliku na koncu vasi je bilo zbirališče. Sem so nam prinašali naši domači še za zadnje slovo vina, ki ga ni manjkalo - nekateri so se ga napili do zob - nobeden ga ni imel premalo. Pred nas so postavili tri strojne puške z vojaško stražo trideset mož.

Ko so nas vse spravili skupaj, so nas zastražili, da ne bi kateri utekel. Nato smo se še enkrat poslovili. Prišlo mi je na misel iz zadnje svetovne vojne, ko so se ravno na tem mestu poslavljali naši možje in fantje, ter odšli v vojsko. Zbogom, prijazni Slap. Zbogom, naši dragi. Nato smo odšli proti Vipavi. Po Vipavi so nas pozdravljali ljudje in nam nosili vina - želeč nam, da bi ga še kdaj pili doma in da bi učkali boljše čase in da bi se srečno vrnili domov. Prenočili smo v vojašnici v Vipavi. Drugi dan - a spali nismo nič - so nam prinesle drage žene jedil, vina, vsakemu svojo prtljago za na dolgo pot. Trinajstega februarja, bila je ravno nedelja, so nas odpeljali iz Vipave okoli 1 ure popoldan. Naložili so nas na več avtomobilov, tako na gosto smo bili, kot ribe v škatlah. Še en pozdrav, še zadnji v slovo - spijemo še zadnje kozarce sladkega vipavca - nato zabrnijo motorji in odpeljemo se proti Ajdovščini. Ljudje, ki jih je bil poln trg pred cerkvijo, so jokali ter nam mahali z robci v zadnji pozdrav.

Takoj smo bili v Ajdovščini, kjer so nas že čakali drugi avti, naloženi z vojaki z naših gor. V Ajdovščini se je razvrstila avto kolona. Pred nami je dirjal avto blindi, oklepni avto z več strojnicami, nato osem avtov naših mož in fantov, na vsakem avtu je bila pritrjena strojnica z več vojaki - za nami spet nekaj avtov močno oborožene straže. Drveli smo naravnost v Gradiško. Tja smo prišli v nedeljo zvečer. V Gradiški so nas spet sprejeli oboroženi vojaki. Prvo noč smo spali v lesenih jazbinah. Zjutraj smo vstali vsi utrujeni, ker nismo skoro nič spali. Po številu nas je bilo okoli sedemsto petdeset. Takoj, ko smo dobili

kavo, so nam dali vsakemu po eno deko, nahrbtnik, vojaško skodelo in nekaj perila. Povedali so nam, da se zvečer odpeljemo v Potenzo v spodnjo Italijo. Tu sva se dobila z mojim bratrancem Ivanom Š. iz Ajdovščine. Rekel je, da tudi njega pošljejo v Potenzo, a ga nisem videl tam dol. V ponedeljek so nas naložili v Gradiški spet na avte. Naložili so nas, kakor naložijo prekupci živino, in odpeljali na postajo Zagrad. Tam nas je že čakal vlak z živinskimi vagoni. Natlačili so nas v vsak vagon po petdeset mož, tako smo bili na gosto natlačeni, da smo se komaj gibali in komaj dihali v taki gneči. Zvečer ob mraku je zažvižgal vlak in nas odpeljal proti Potenzi. Zbogom, slovenska zemlja, Bog ve, ali te bomo še kdaj videli. Vsi gotovo nikoli več. Vlak je pihal skozi lepa žitna polja proti Bologni. Žeja nas je mučila, ker ni bilo moč nikjer dobiti niti kozarca vina, pa kaj vino, ko bi bila vsaj voda, pa še vode nismo dobili za si žejo gasit. Drugi dan, 16.2. pred poldnem, smo bili že v Rimu. Ko sem zagledal mesto - kaka sprememba od leta 1939, ko sem se tod skozi vozil, je bilo še obdelano polje - sedaj, pa zagledam tam celo morje novih palač vsake vrste. Na misel mi je prišlo, kako se pa pri nas hiše podirajo, ker jih ne moremo popraviti. Vlak je pihal dalje proti Napoliju. Tu se ustavimo približno pol ure. Ko so zvedeli, da se peljejo Slovenci, so nam računali steklenico vina 2 lit. 40 lir, drobno pomarančo pa 5 lir. Plačali smo vseeno, ker je bila žeja neznosna, tako da smo se komaj malo poživili. Tu smo zapazili prve znake vojne, ko opazimo take hiše kot na Slapu. Komaj smo čakali, da odrinemo s tega mesta in s strahom smo se ozirali z vlaka - češ, pa če prilete spet ravno sedaj, ko se je že naredil mrak - železni ptiči - in nas poženejo v zrak, preden preidemo na mesto. Odleglo nam je, ko se je vlak pričel pomikati naprej - mislili smo si - zaenkrat smo rešeni. Iz Napolija smo se vozili še celo noč. Ko se je zdanilo, smo dospeli na odločeno mesto v Potenzo - in to je bilo 17.2. Bili smo napol živi, vsi črni od dima in zmučeni od žeje in dolge vožnje.

V Potenzi

Ko smo dospeli v naš novi dom, so nas takoj razdelili v čete. Vsaka je štela okoli 400 mož,

samih naših mož in fantov, ki nas je bilo vseh okoli 2800. Stanovanje je bilo zgrajeno v naglici, saj je pred letom dni na tem mestu še raslo žito. Bilo je brez vode in stranišča. Stranišče je bilo veliko en hektar zadaj za vojašnico. Ko je začel dež, je bilo tako blato, da mi je čevelj ostal v blatu, ko sem šel na potrebo. Zato smo hodili dol k bližnji reki po dvakrat na dan. Vsak je moral prinesiti v krušni torbi po nekaj kilogramov kamenja. Nekateri so prinesli nekaj, nekateri so prišli s praznimi torbami. Nekaj časa se je že dalo slepariti, a ko se je blato večalo, so nam torbe pregledali. Tistega, ki ni prinesel nič, so za nekaj dni poslali v zapor. Jaz sem mislil, da se bom odpovedal vojaški službi. Javil sem se k zdravniku na pregled zaradi slabih zob. 20.2. so me poslali v Bari v vojaško bolnišnico. Takoj prvo noč smo imeli dvakrat alarm. Takoj smo morali steči iz tretjega nadstropja v podzemeljska skrivališča. Tako smo drveli po stopnicah, da je bilo joj - a prazen strah - živčna vojna je to. Nad mestom je bilo mirno - ptičev še slišati ni bilo - a v daljavi se je čulo bobnenje bomb in topov. Ko so strahovi odšli, smo se počasi vlekli po stopnicah iz podzemskih skrivališč in šli spat - a spal ni nobeden - eni smo sedeli, drugi so ležali oblečeni po posteljah z mislijo, da se strah ponovi. Drugi dan sem prišel pred zdravnika, ki je ugotovil, da mi manjka 20 zob in da sem nesposoben za vojaško službo in da grem gotovo domov. Tako sem prišel 24.2. spet v Potenzo v upanju, da me res spustijo domov. A varal sem se, prišel je drugi ukaz. Zaradi napetega položaja v naših krajih ne pustijo nobenega domov. Tako je bila moja pot v Bari zaenkrat zastoj. Mislil sem si, treba bo pozabiti na dom in se privaditi trdi postelji. Neka žalost v srcu se mi je zbudila. Pa sem si izmislil kratko pesmico, ki pravi:

Doma je mehka postelj'ca,
lepo lepo se v nji zaspil,
a tu je trda slamica,
na cementu se leži.
Doma je ljubka ženica
in dragi mi otročiči vsi,
a tu je tuja zemlja,
med tujci se živi.

Postelja je bila trda, nekaj pesti zdrobljene slame na cementu - na gosto smo bili kot so

ribe v škatli. Hrana je bila komaj zadostna - večkrat so vojaki strgali kotle. Mnogi so se opili in z vinom preganjali žalost, ali med tako velikim številom ljudi se dobijo tudi dobri pevci. Ustanovili so številen pevski zbor in so peli tudi v cerkvi. Na sv. Jožefa so peli v stolnici - po maši so zapeli pred cerkvijo narodne pesmi pod vodstvom Slavka z Goč *Krasna, si hči planin, Oj, Triglav, Mojo srčno kri škropite* in druge. Ljudje so nas gledali in poslušali, češ od kod so ti vojaki, to so svetovni operni pevci, ker takih pesmi še nikoli niso slišali in mislim, da jih tudi ne bodo. Tudi častniki so nas vedno silili k petju, ker se jim je dopadlo.

Kraj so tukaj bolj gorati. Višina nad morjem je tu 823 m, saj je 9. aprila še močno snežilo. Ljudje so tu oblečeni več v vojaški obleki kot v civilu. Voza se sploh ne vidi. Drugih živali je bolj malo. Oslu in mule so po večini. Ljudje ne hodijo niti na delo peš. Videl sem po tri na enem oslu. Moža, ženo in otroka, vsi trije so jezdili, da se je živali upogibal hrbet. Naprej mi je prišlo, kako je nekoč sv. družina jahala v Egipt. Po gostilnah se je še lahko dobilo vino - cena je bila 8 - 12 lir, a večkrat smo pili v desetih iz enega kozarca. Zanimivo je bilo gledati zaroko deklet na zelenjavnem trgu. Starši so pripeljali hčer na trg. Ženin si je zbral deklet, ako so bili starši in ženin in nevesta zadovoljni, jo je ženin peljal na ogled domov. V enem tednu je bila poroka.

Preteklo je že mesec dni moje vojaške službe, ki je bil neskončno dolg, vsaj meni se je tako zdelo. Kar pride na dan, da so začeli zbirati čete za v Sicilijo in Sardinijo. To pot mi je prav prišel tako zvani "servizio sedentar", ki mi ga je napravil zdravnik v Bariju. Vesel sem bil, da nisem šel tja zastoj - čemu bi moral iti tudi jaz z mojimi devetimi vaščani čez lužo. Šlo je proč dvanajst čet, povečini so šli čez lužo, nekaj čet je šlo gor k Milanu. Tako sta v Potenzi ostali še samo dve četi samih naših, med temi tudi jaz. Ko smo se poslavljali, so nekateri jokali, nič čudnega, saj so vedeli, da vsi se ne vrnejo nikdar več domov. S tema dvema četama navidezno zdravih bolnikov niso vedeli, kaj bi naredili. Večkrat so nas peljali v mestni kino. 9. maja smo šli v kino. Z nami je šel en častnik. Ko pridemo do onih 186 stopnic pod mestom, kar začne piskati sirena - zračni ptiči se bližajo - in res se je

prikazal velik zračni orel visoko med oblaki, ki je nemoteno letel dalje. Takoj smo bili v kinu. Poskrili in razpršili smo se pod drevje, da nas ni zapazil. Ko je sirena vnovič zapiskala in dala znamenje, da je zračna pošast izginila v daljavo, smo se vrnili nazaj v vojašnico. Tako smo šli pa drugi dan v kino, ki je prikazoval same ljubezenske prizore - mislil sem si, to je za mlade ljudi, poljubi in objemi, to je bil glavni program - nas starih mož, ki smo bili tega že davno vajeni, to ni zanimalo. Zato sem se naveličal to gledati. Komaj sem čakal, da se vrnemo v vojašnico. Isti dan, 9. maja, je dobil vsak vojak v dar majhen paket. Notri so bile razne stvari: peresniki, noži, britvica, dve denarnici, v vsakem zavoju je bilo kos mila, 10 dopisnic ter malo slaščic. Pozabil sem omeniti velikonočne praznike, ki sem jih praznoval še dobro, a za 20 lir mali krožnik golaža, kos kruha in 3/4 l vina. Trebuh mi ne bi zameril, ko bi pojedel 5 porcij - a kam iti po denar, bi moral imeti vsak svoj stroj za ga delat. Gostilničarji so pravili, da ni mogoče, da smo doma tako bogati - od kod toliko denarja - in da nas gotovo zalagajo od kod drugod. Mislili so, da dobivamo denar čez morje. Mi smo se smejali - da bi bilo le res. Kadar je bil nastop za na delo, smo se razgubili dol po reki, ki je tekla pod mostom. Na velikonočni ponedeljek sem vseeno prišel v past. Takoj smo dobili krampe v roke in sem moral s 25 možmi zakopavati "mrličje" - tako smo imenovali one kupčke, ki so se razprostirali po enem hektarju veliki površini. Več časa še vode ni bilo, tako da smo morali stati v vrsti pri studencu vsak s svojo skodelo ali steklenico. Pa kaj, to je bila že navada, da sedaj v vojnem času vidiš ljudi v mestu in na deželi, da stoje za vsako stvar v vrsti. Najhuje je bilo iti na stran v dežju. 9. aprila je tako snežilo z vetrom, da sem mislil, da oslepim, kmalu bi mi ostali čevlji v blatu tam dol na tistem modernem stranišču. Tako so pretekli že trije meseci, odkar sem zapustil ljubi dom. Ko so vse čete odšle na razne kraje, je prišel tudi naš čas, da odrinemo proč in damo prostor drugemu vojaštvu, ki

pride na naše mesto. Nekaj dni poprej so nas razdelili na večje in manjše skupine. Naša skupina je štela 55 mož. Povedali so nam, da gremo gor v provinco Ascoli Piceno. In res, 12. maja je naša skupina zapustila Potenza. En teden smo se ustavili še v majhnem mestu Melfi - zbogom Potenza - da bi te le nikoli več ne videl. Zadosti si nam spraznila žepe. V Melfi so nas spravili v neko staro šolo prav zraven cerkve. Tu je bilo precej boljše, že vsaj hrane ni bilo treba iskati po gostilnah. V nedeljo smo šli k maši v stolnico prvič in zadnjič v tem mestu, ker v sredo, 18. maja, smo se naložili na vlak. Proti večeru smo se odpeljali do bližnje postaje. Tam smo morali čakati celo noč na drugi vlak. Prespali smo

Skupina vojakov bataglione speciale iz Potenze, vsi so letniki 1901. Drugi z leve sedi avtor članka Ivan Štekar, Slap. Trije so iz Vipave: Janko Ferjančič, Franc Kodolja in F. Lekan, dali so mu za hec rožo v gumbnico, ker je bil edini še samski; Franc Ukmar iz Dupelja (tretji z leve, stoji) ter Franc Volk s Slapa (drugi z leve, stoji). Ostali trije so iz bližnjih vasi, njihovih imen ne vem.

sede na vlak. Zjutraj prisopiha drugi vlak in nas odpelje proti namenjenemu mestu. V Melfi smo pustili še mnogo naših tovarišev, ki so tudi čakali na odhod v razne kraje. Vozili smo se skoraj ves dan. Vožnja je bila prijetna, ker je bil lep jasen dan - posebno pa še zato, ker smo se peljali proti domu. Ko smo privozili do sinjega Jadranskega morja, sem zapazil, kako pluje ribiška mornarica po morju in kako bijejo peneči se valovi ob obrežje. Obmorski kraji so tu zelo lepi. Tod vidiš samo žito in lepe vinograde, sadno drevje raznih vrst, palme, cvetoče oleandre, ki rasejo kar tik ob železniški progi ter lepe vile in hiše. Okrog štirih popoldne se ustavi vlak na obmorski postaji Porto san Giorgio. Tukaj smo izstopili z našo prtljago in čakali, da pride vlak

ozkotirne električne železnice, ki nas popelje na obljubljeni nam stalni dom. Ko smo se naložili na omenjeni postaji na vlak, ki je bil natlačen do zadnjega, sem že zagledal rjave vojake. To so bili angleški vojni ujetniki. Ko se peljemo skozi lepa polja, posejana s pšenico, se ustavimo na postaji Santa Lucia. Na postaji zagledamo tri srednje velike zvonove, ki se bodo spremenili v topove. Z žalostjo smo jih gledali in v srcu smo si mislili - vojne ne bo še konec. Vlak nas popelje naprej in na postaji Monturano smo izstopili in zagledali naš novi dom. Spet nas je sprejela častna straža, postavili so nas v vrsto in odkorakali smo po vojaško pred glavni vhod pred vojašnico. Takoj nas pride pogledat polkovnik, poveljnik taborišča. Takoj ugledamo cele čete rjavih vojakov - ujetnikov, ki so mrgoleli kot v mravljišču. Polkovnik nas je lepo sprejel, povedal je, da če bomo zvesto opravljali svojo službo - posebno je poudarjal, da naj ne bomo pijani - ker nas Goričane imajo za vinske bratce - bomo ostali tukaj mogoče do konca vojne - nasprotno pa - da nas takoj preložijo bogve kam. Še enkrat pozor - odmor - pozor in naprej stopaj, in prikorakali smo na veliko dvorišče. Takoj je dobil vsak vojaško platneno streho. Začeli smo si postavljati platnene hiše. V kratkem je nastala vojaška naselbina pod milim nebom, čeprav nismo bili vsi vajeni graditi čudnih hiš, jaz kot star vojak - in mnogim to ni šlo v glavo. Rekli so nam, da bomo tu spali samo čez noč, a ostali smo v šotorih osem dni, dokler ni bilo prostora v vojašnici, ki je bila natrpana do zadnjega. V šotoru, kjer sem bil jaz - bil sem eden manjših - sta ležala moj prijatelj Franc Žvokelj iz Ajdovščine in Ivo Bačar iz Ustij. Ko so bile vse hiše narejene, smo dobili večerjo, nato smo šli spat. Tu so nam že vsaj dale mir one male nadležne, vsem vojakom dobro znane živalce, uši - tu smo jim pravili "cari armati" - ki smo si jih v Potenzi in Melfi obirali vsak dan. Takoj drugi dan so nam odločili službe: eni za pometanje, za purše, za nadzorovat ujetnike, mene in še tri druge tovariše so poslali delat k bližnjim kmetom. Dali so nam v roke čudne kose, takih še nikoli nisem videl. Mislim sem, da imam v roki plug za orat. Mi nevajeni dela, smo bili zelo utrujeni od celega dneva.

Pohvalili so nas, da smo dobri kosci. Pijače in jedače ni manjkalo. Vino in vodo nam je vedno donášala desetletna deklica Irma. Proti večeru pridemo vsi zmučeni v vojašnico, a imeli smo ga precej pod kapo, ker vino je bilo močno, imelo je najmanj 16 gr. Drugo jutro sem komaj vstal, tako sem bil utrujen od težkega orodja - nič čudnega, saj sem mislil, da imam v rokah težak kol kakih 20 kg in ne koso, kakor jih imamo pri nas. Skoro sem se čutil, da sem bolan drugo jutro. Malo pred poldnem se uležem in sladko zaspi. Kar me nekaj speče v hlačah - mislim sem, da me je pičila osa - skočim pokonci - in, o groza - strah, ušlo mi je nekaj mehkega v hlače. Nisem dolgo premišljeval, kaj narediti, brž se preoblečem v čisto perilo in z umazanim hajd brž prat pod pipo - a tako, da me ni nobeden izmed mojih tovarišev opazil. To mojo nepriliko sem povedal samo svojemu prijatelju Francu Ž., ki se mi je prav iz srca smejal. Drugo jutro sem se javil k zdravniku, ker sem imel celo noč dirko s hlačami na rokah. Zdravnik me vpraša, kaj mi je. Povedal sem mu, da sem pred nekaj dnevi kosil pri kmetu - nevajen težkega dela - in to mi škoduje. Ukazal se mi je sleči, nato se skobacam na bolniško mizo, zdravnik me pregleda misleč, da imam pretrgano trebušno mrežo. Rekel mi je, da ni hudega - mi da dva bombončka za ustavit grižo in res, drugi dan sem bil spet zdrav kot riba. Nato so nam dali krampe in lopate v roke in hajdi z njimi na konec vojašnice, dol k reki delat iz gramoza dva metra velik kup, da bo za obrambo - ako bi prileteli železni ptiči. Delali smo po vojaško - počasi - misleč več na dom in naše drage, kako trpijo doma, kakor na omenjeno utrdbo. Ko so rjavi vojaki zvedeli, zakaj bo ta utrdba, so se uprli, da oni ne bodo tega delali.

Tukaj smo se imeli v vseh ozirih boljše kot v Potenzi, hrana je bila dosti boljše in tudi postelje, moderna vodna napeljava ter stranišče v redu, ni bilo blata, kot tam dol - moderno stanovanje. Zgrajeno je bilo za veliko tovarno za lan in predivo tik pred vojno, a sedaj je služilo za taborišče vojnih ujetnikov. Tudi mir imamo tu - ni pretepa in pijančevanja, kot je bilo v Potenzi skoro vsak dan. Pozabil sem omeniti krvavi pretep, ki je žalibog dosti

škodoval našim možem in je enega vaščana spravil za več mesecev v zapor. Tega tu ni bilo, ker so se naši možje že močno poboljšali. Tudi mašo imamo vsako nedeljo, a pogrešamo dobrih pevcev, ki jih v Potenzi ni manjkalo, a so šli žalibog čez lužo. Tukaj so zelo lepi kraji - sama ravnina je, krasni drevesni nasadi vsake vrste. Trte se ovijajo po drevju kot pri nas

srobot, samo oljk se vidi bolj malo. Polje je skoro vse posejano z žitom. Tu ne vidiš oslov s tovari, kot v Potenzi. Tudi ljudem gre bolje, delajo, a se tudi dobro postrežejo. To sem videl iz lastne skušnje, ko sem delal pri kmetih. Posebno ženske imajo napeta krila in se jim ne pozna, da žive v pomanjkanju, kot pri nas mnogokateri.

Sramotilni kamen na Slapu

Sramotilni kamen na Slapu. Kdaj je bil postavljen, se ne ve.

Moj dedek Matevž Furlan, roj. l. 1869, mi je pripovedoval o tem kamnu. Po starem ustnem izročilu so za razne tatvine, pretepe in druge prekrške vaščanov privezali kršitelje na ta kamen. Na vrhu kamna je bil pritrjen železen obroč. Kaznjenec je moral biti privezan toliko ur ali dni, kolikor so mu določili vaški starešine. Že dolgo let ni več obroča, samo dve luknjici, kamor je bil pritrjen, se še vidita. Ostal je le kamen in ta je že precej okrušen. Po prenehanju teh kazni, ko so sodišča prevzela kaznovanje, je ta kamen, ki stoji pred staro bivšo občinsko hišo, ki je sedaj v lasti vaščana, služil za razglašanje raznih občinskih obvestil. Spomnim se, ko smo pred vojno ob nedeljah šli od maše, je občinski zastopnik Andrej Curk starejši stopil na ta kamen in glasno prebral občinska obvestila. Ko je on umrl, je obvestila bral vaščan Alojz Potrata. Po njegovi smrti jih je zadnji bral moj ata Ivan Štekar, ki je leta 1962 umrl. Po vojni so bila obvestila v glavnem

za popravila gruntnih poti, imenovana *rabuta*, za razne dražbe, za prodajo, košnje sena, sestanke in izlete.

Obveščanje je prenehalo, ko je bila postavljena oglasna deska. Kamen pa še stoji in nas spominja na davne dni naših prednikov. Sedaj samuje in počasi propada. Koliko slapenskih rodov bo še preživel? Nihče ne bo več vedel, zakaj je bil tja postavljen. Bog ve, če ga ne bo kak nevednež odstranil, ki mu bo morda v napoto.

Darinka Vidrih

Zakaj Slapence zafrkljivo imenujejo GAVGRJI

Po pripovedovanju vaščana Matija Ambrožiča, roj. 1911, so bile nekoč na slapenskem polju ob cesti za Slap postavljene vislice, po domače imenovane *gavge*. Namenjene so bile za širšo vipavsko okolico, in to za hude zločince. Po starem ustnem izročilu so samo enega zločinca obesili, ne ve se več niti, od kod je bil doma in kaj je zagrešil. To se je zgodilo pred mnogimi leti, ne ve se več, katerega leta. Ko vislice niso več služile svojemu namenu, so propadle in ni več sledu, kje so bile postavljene. A zafrkljivo ime za Slapence je ostalo GAVGRJI. Zaradi tega imena so si naborniki,

Mladost in veselje ob lepo okrašenem vistarskem vozu na Slapu. To je bil zadnji nabor fantov letnika 1982.

po starem *vistarji*, letnik 1982, fantje: Domen K., Ivo V. in Matija P. za zadnji naborniški voz leta 2000 izmislili nekaj posebnega. Voz so okrasili po starem običaju, pomagala so jim tudi dekleta. Za *hec* so na sprednji del voza obesili desko z napisom GAVGRJI-82. Oblečeni so bili v črne majčke, na nahrbtno stran so si dali vtisniti podobo obešenca in napis GAVGRJI. Sedaj je konec nabora - *viste* in veselih dogodivščin mladih fantov in deklet, na vse to pa bo ostal le lep spomin.

Darinka Vidrih

Veselili so se in plesali še pred nami

Ples je radoživost gibanja, je govornica telesa ob ritmu, ob glasbi, tišini, je del kulturne izobrazbe vsakega posameznika in je del kulture naroda. Tako je lepo zapisala Meta Zagorc v publikaciji Ples, Ljubljana 2001.

Živimo v potrošniški družbi, ki skoraj ne dopušča časa za sprostitev telesa in duha. Sem spada prav gotovo glasba, petje, zdrava zabava s plesom. In če nam uspe, da se vsaj nekajkrat na leto nasmejemo tako, da nam iz oči tečejo solze, potem gre lahko naš zdravnik malo na dopust in tudi lekarniških uslug ne potrebujemo. Tega so se zavedali tudi naši predniki v Vipavi, ki so pred nami plesali in se zabavali na različnih krajih. Ob zabavah so znali biti tudi prijetno hudomušni.. Celo med vojno so prirejali plesne zabave na tako imenovanih mitingih.

Spoznavmo najprej prostore in kraje, kjer so plesali v Vipavi pred nami.

Najstarejši znani prostori za ples so bili: dvorana Antona Perhavca v Tabru, grofove štale, in seveda najlepša dvorana daleč naokoli - dvorana Lanthierijevega dvorca. Za javne družabne prireditve je bila kasneje na razpolago še dvorana stare vinarske zadruga na sedanjem Trgu Pavla Rušta. Leta 1921 je bila otvoritev nove Hrovatinove dvorane, ki je prevzela plesalce od blizu in daleč. Za tiste čase je bila zelo lepo poslikana. Levo in desno so stene krasili mladeniči s kito cvetja na ramenih, ki jih je povezovala v lahkih medsebojnih lokih. Nad odrom je bil orač s plugom v brazdi, nad njim pa Nanos z vzhajajočim soncem. Levo in desno ob odru sta bila ženska in moški v kmečki noši.

V času med obema vojnoma so plesali še v Podskali, v nadstropju stavbe, ki je ni več, pa tudi zadaj na prostoru pred vhodom v jamo, kjer so napravili lesen *tancpuden*. Prostor so okrasili z lampijončki. Veselo je bilo še na Vili Ani in v hotelu Adrija.

Ko so leta 1951 odprli novo dvorano v takratnem Zadružnem domu, kjer se sedaj nahajamo, so se javne prireditve organizirale v tej dvorani. Ker je bil to povojni čas, so si ljudje dali duška, da so lahko v miru svobodno zaplesali. Iz tega časa so znani plesi na silvestrovo, novo leto, pust in osmi marec. Nekaj let kasneje so zgradili v parku pred Lanthierijevim dvorcem okroglo betonsko plesišče, ki se pa ni obneslo, ker je bilo za javne plese premajhno. Iz tega časa so si ljudje zapomnili *pleh muziko* iz Prvačne, rekli so ji kar *prvčkovci*.

Ostaja nam še velika plesna dvorana v Lanthierijevem gradu, kjer je vipavska gospoda plesala grajske plese, še predno so se pojavili ljudski plesi. V tej dvorani so bili plesi v času Italije in Jugoslavije, ko je grad služil italijanski in jugoslovanski vojski. Znano je, da so naši vipavski fantje v času Italije in že prej znali vse evropske plese. Za vstop na to plesišče je bila obvezna bela srajca s kravato in črne hlače ter lahki nedeljski čevlji. Vipavci so za kulturo plesa lepo poskrbeli. Od

leta 1922 je delovalo v Vipavi Prosvetno društvo Sebastijan Krelj, v njem pa plesni klub. Predsednik društva je bil Ivan Mesesnel, tajnik pa Drago Bajc. Zavedali so se, da je v plesu življenje, energija, temperament pa tudi del naše kulture in splošne omike.

Morda se smešno sliši, pa vendarle je bil ples včasih tudi moralno in politično sporno dejanje. Članice Marijine družbe niso smele na ples. Pod oblastjo Italije je bilo vsako večje druženje ljudi kontrolirano, tako tudi plesišča. Zanimiv je dogodek, ko se je v Vipavi na mitingu mladenič nekam čudno zvijal, tako da so ga obsodili, da pleše po angleško, s čimer naj bi kazal svojo politično usmerjenost. Zaradi tega je bil klican na zagovor. Tako so pač ples ocenjevali z različnimi pogledi. Vipavci so plesali tudi v gostilnah, društvenih prostorih, po skednjih, v kamrah, *fldurjih* ob prilikah, kot so ohcet, odhod fantov k vojakom in ob šagrah.

Kakšne veselice in kdaj so bile, izvemo poleg ustnih pričevanj tudi iz pisnih virov.

Ljubezen Slovencev do plesa je opisal v 17.stoletju že Janez Vajkard Valvazor v Slavi Vojvodine Kranjske. Več pričevanj o plesih pa imamo iz 19.stoletja. Za ta čas so značilne veselice. Tako imamo podatek, da so imeli v Vipavi leta 1859 prvo nedeljo po vnebohodu velik ljudski ples. Takrat so bile že češnje in so ta praznik imenovali praznik češenj. Na veselicah so igrali tamburaši. Narodna čitalnica je leta 1901 vabila na veselico v Vipavo v svoje prostore pri Uršiču. Na plakat so zapisali, da bo igral septet mestne goriške godbe na lok. Že takrat so poznali *ples z metlo* in *pouštrtanc*. Sezona plesa je bila določena. Veliki ljudski plesi so se začeli na velikonočni ponedeljek, nadaljevali na binkošti in šmarni dan do adventa in od božiča do pusta. Velika javna plesa v Podskali sta bila še na god sv. Petra in Pavla in na šmarni dan. V novi Hrovatinovi dvorani so organizirali ples na silvestrov večer in na pustno nedeljo. Leta 1922 je bila v isti dvorani velika pustna maškarada, o kateri nam priča ohranjena fotografija.

Pozno 19.stoletje pozna pri nas valček in polko, ki sta še danes nesmrtna. Kasneje se je pridružil še tango in plesi iz Amerike. Vsega smo se navadili in uživali ob ritmu glasbe in plesa, ki nam sprosti telo in duha, in priplesali v današnji pustni čas, ki je našim maškaram naklonil lepo vreme za veselje in radost po naših lepih starih običajih.

Magda Rodman

Viri:

- *Življenje ob trti in kršinu, Občina Vipava, 2000*
- *Gremo na ples, raziskovalna naloga učencev OŠ Vipava, 2006*

PREDSTAVLJAMO VAM

HRIBOVŠKO DREVO ŽIVLJENJA

*To so naše korenine,
tu drevo življenja se bohota,
ponosno ohranjajmo spomine,
hvaležni smo jim na naši poti.*

Če se iz Podnanosa napotite proti Lozicam, se na približno polovici poti, na levi strani ceste in potoka Močilnika, nahaja obnovljena Hribovška domačija.

Nekoč je tu ropotalo mlinsko kolo, s katerim so mleli moko za dolino, pa tudi za Vrhe in Kras, ko je bila struga Raše suha.

Pred 120 leti je na Hribovški domačiji gospodarila Katra. Po pripovedovanju mame in Hribovških tet je bila zelo hudobna in svojevrstna ženska. Ukvarjala se je z zeliščarstvom in poznala veliko strupov. Z možem, ki po hudobiji za njo ni zaostajal, se ni razumela. Baje ga je zastrupila. Sin se ji je po nesreči ustrelil, tako da je ostala sama.

Posvojila je Marijo Jamšek, mojo staro mamo, iz Lož in ji hkrati poiskala moža. Marija se je kot 16-letno dekle poročila z Antonom Jelerčičem- Tonetom Rozalnim iz Hrašč, čeprav je gojila simpatijo do mlajšega brata Ivana. Ker je Katra tako ukazala, je tako moralo biti. Vzela je Toneta.

Katra je svoje zeliščarsko znanje prenesla na mlado Marijo. Obe sta bili jezikavi in jezika nista šparali. Točno ne vemo, zakaj je Katra preklela ves Hribovški moški rod. Ohranile so se le besede prekletstva:

» V tej hiši ne bo nikoli gospodaril priimek Jelerčič. »

V skupnem življenju Antona in Marije se je v letih od 1900 do 1922 velikokrat zibalo. Marija je povila kar 21 otrok. Bilo je tudi veliko žalosti. Katrino prekletstvo se je kmalu začelo uresničevati. Vsi moški potomci so umrli, nekateri kmalu po rojstvu, drugi v otroštvu ali v fantovski dobi. Ostalo je le 8 deklet.

Polente, močnika in kruha niso stradali. Stara mama je imela veliko srce. Poleg svojih otrok je brez razmišljanja sprejela še dve siroti iz Pivškega, katerih mati se je utopila v tolmunu Močilnika za hišo. Škoda, da se je za njima izgubila vsaka sled. Hiša je bila vedno polna otrok, saj je pri njej zraslo tudi pet vnukov.

Katri je bila lahko zelo hvaležna le za to, da jo je dobro poučila o zeliščarstvu. »Za vsako bolezen rožica raste«, je bil tudi njen moto. Pripravljala je različne zvarke in žavbe ter tako zdravila številne bolezni in težave ljudi in živali. Še živeči vnuki se spominjajo, kako so ji nabirali travce in rožice po dolini in po Nanosu, kako jih je razvrščala, sušila in stalno nekaj mešala. Danes bi jo upravičeno imenovali zdravilka.

V spominu mi je ostala kot majhna, okrogla ženička, z rokami sklenjenimi na hrbtu. Njuhala je tobak. Vedno je bila dobre volje in Hribovska vrata so bila odprta za vse. V Hribovcu ni manjkalo veselja, ljubezni in pesmi. Nihče ni odšel žejen in lačen od hiše.

reševale z vero in zaupanjem v Boga. Njihov optimizem je bil nalezljiv.

Iz otroštva se spominjam, kako me je bilo strah, ko je ponoči potrkal na polkno. Mama Ančka je vstala, se oblekla in izginila v noč. Ko je prišla nazaj, se je umila in preoblekla, začel se je običajen dan. O njenih nočnih odhodih nama z bratom ni pripovedovala. Šele ko sem postala medicinska sestra, sem dojela njeno karitativno delo. Ponosna sem nanjo in na njeno skrb za zapuščene,

Čeprav sta bila z možem globoko verna, je svoje hčere podučila, da otroci ne pridejo od Boga, temveč od moža. Tega naj se zavedajo, sicer jih bodo imeli toliko kot ona.

Umrla je naravne smrti v starosti čez osemdeset let.

Čut za sočloveka, ki je bil v njej močno izražen, je prenesla tudi na svoje hčere. Po njej so podedovale občutljivost za trpečega človeka, hkrati pa optimizem, veselje do življenja in dobro voljo. Težave v življenju so

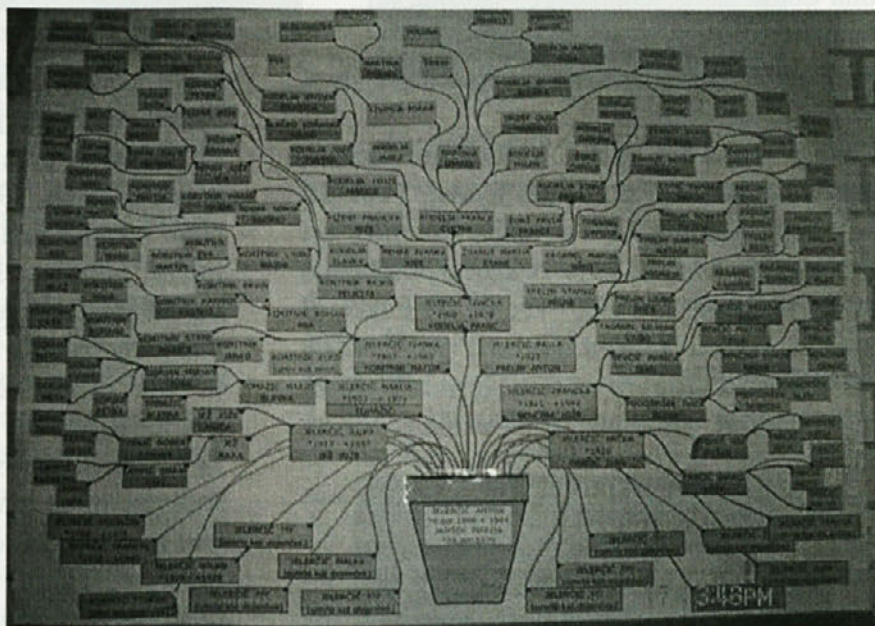
bolne in umirajoče. Spominjam se jo z velikim spoštovanjem. Bila je običajna ženska, žena, mati, snaha, ki je kljub obilici dela našla čas za pomoč najbolj potrebnim. Brez šol in potrebne izobrazbe je delala dobra dela, kot ji je narekovala vera in čut do sočloveka. Mogoče je bila prav zato zelo občutljiva za nenavadne dogodke ob umiranju.

To pa je že drugo poglavje Hribovske posebnosti, o katerem bi se lahko tudi mnogo pisalo, a o tem mogoče kdaj drugič. Za vedno pa si bom zapomnila mamino vodilo v življenju: »Levica naj nikoli ne izve, kaj dela desnica.«

Starega ata Antona nisem poznala, ker je umrl pred mojim rojstvom.

Na četrtem srečanju potomcev družine Jelerčič pred osmimi leti sta bili prisotni še dve Jelerčičevi najmlajši hčerki, sedaj pa so vsi njihovi otroci že pokojni. Mnogo let je v nas tlela želja po ponovnem srečanju, a premagal jo je dvom, da ne bo odziva, ker naših mam in tet ni več med nami. Končno smo se ojunčili in 13. januarja 2007 pripravili peto srečanje potomcev družine Jelerčič. Med nami je še vedno veliko Hribovških vnukov in vnukinj: od šestnajstih nas je bilo prisotnih štirinajst, devet pa jih je že umrlo. Najstarejša se približujeta osemdesetim letom, najmlajša pa je že prekoračila štirideset let. Vendar ni razloga za preplah. V tretjem in četrtem kolenu je toliko potomcev, da skupaj z zakonskimi partnerji pridemo do števila 193. Skoraj tolikšna je bila tudi udeležba na petem srečanju potomcev družine Jelerčič. Na plakatu smo si lahko ogledali dopolnjeno družinsko drevo, slike starega ata Antona in stare mame Marije ter naših mam in tet. Večer je minil ob pesmi, plesu, kulturnem programu in otroškem živžavu. Seveda ni manjkalo hrane, pa tudi dobre vipavske kapljice ne. Dvorana gasilskega doma v Podnanosu se je prepojila s pesmijo iz Koritnikovih grl, pa tudi Hribovški ansambel in njihovi pevci in pevke so dokazali, da je v Hribovcu še vedno lahko lepo in sta pesem in dobra volja še vedno simbol Hribovske dinastije.

Večer je bil skoraj prekratek, da bi z vsemi pokramljali, da bi spoznali vso mladino in vse otroke, ki so se

neutrudno podili med nami. Med pesmijo in plesom mi je pogled uhajal na steno, od koder so nas opazovali naši predniki. Toplo mi je bilo pri srcu in imela sem občutek, da so slike oživele in delijo z nami to veselje.

V življenju nastopi obdobje, ko se s sorodniki srečuješ le še na pogrebih. Toda mi, Hribovški, smo sklenili, da temu ne bo tako. Zavedamo se svojih korenin, ponosni smo nanje in to želimo prenesti na naše potomce. Naša rodbina je lep dokaz, da nas ni treba biti strah za bodočnost slovenskega naroda.

Zatorej Slovenci - posnemajte nas! Mi pa se bomo ponovno srečali...

Na koncu pa še zahvala vsem, ki so srečanje omogočili, žrtvovali svoj trud in prosti čas, kakor tudi vsem sponzorjem.

Hvala tudi osnovni šoli Podnanos in Gasilskemu društvu Podnanos - brez njih ne bi mogli uresničiti naših želja. Še enkrat vsem iskrena hvala.

Ida Semenič

RODBINSKI PEČAT

VSE STE ENAKE

Spominjam se, kot bi bilo včeraj ...

Tako kot vsako nedeljo so se popoldne pripeljali k nam na obisk Silva, njen mož Rihard Cunja in otroka Vladimir ter Danilo: iz Trsta na Goče k Benčinovim - na Silvin dom, nato obiskat teto Vero Črnetovo v Vipavo, nazadnje k nam v Ajdovščino. Dokler niso prišli, se nismo ganili iz hiše. Mama je postregla, nato smo se pogovarjali. Velikokrat smo peli - le Silva in moj tata ne, ker naj bi bila brez posluha. Mama in stric Rihard sta včasih zaplesala ob glasbi iz radijskega sprejemnika. Koliko veselja! Tudi novo leto so velikokrat pričakali skupaj na Dapsu v Ajdovščini. Zame so bili tisti silvestri žalostni, ker sem bila doma sama: Danilo in Vladimir sta ostajala na Gočah, pri svoji stari mami - moji teti Franci. Ni bilo včeraj, temveč pred skoraj petdesetimi leti ...

Tistega pogovora se tako dobro spominjam, ker je povzročil jezo in užaljenost. Takoj ko so prišli k nam, je Silva potožila o prepiru na Gočah. Moja mama jo je že skoraj potolažila, ko se je oglasil Danilo: "Vse tri ste enake: ti mama, stara mama (mislil je Franco Benčinovo z Goč) in vi, teta Hermina." Silva je bila jezna, moja mama pa užaljena: "Kaj,

jaz da sem podobna svoji sestri! Si me že kdaj slišal kričati?"

Drugače kot Danilo mi je pred kratkim rekla Vida Semiz, ki zdaj živi v Benčinovi hiši na Gočah: "Kako različni sta bili sestri. Tvoja mama je bila vsa drugačna."

Dvojezična razglednica z motivom Goč

Meni se teta Franca (por. Benčina), moja mama Hermina (por. Mercina) in sestrična - Silva (por. Cunja) niso zdele niti podobne, kaj šele enake. Gledala sem jih s srcem in v njem so bile različno zapisane: mamo sem imela najraje, Silvo sem imela zelo rada, najbrž tudi zato, ker mi je v najbolj suhih časih kupovala obleke in igrače. Tete France sem se bala, čeprav sem v času mamine bolezni dve leti živela pri njej. Da je skrbela zame in za druge, se mi ni zdelo nič posebnega. Ne spominjam se, da bi ji bil takrat ali kasneje kdo hvaležen za to.

Med sestrama, prvorojenko Franco in postržkom Hermino, moja mamo, je bilo kar 13 let razlike. Franca se je omožila zelo mlada, moja mama pa v triintridesetem letu. Tako je med mano in sestrično Silvo kar 26-letna razlika. Sestri si nista bili prav nič podobni niti po zunanosti - teta Franca majhna, suha svetlolaska z dolgimi kitami, zvitimi na vrhu glave - od mladih let do smrti si ni ostrigla las, moja mama Hermina visoka in vitka temnolaska, navadno ostrižena. Sestrična Silva je v mojem spominu majhna in okrogla. Kljub svoji naklonjenosti in občudovanju sem si težko predstavljala, da je bila pred poroko drobna zlatolaska, po besedah moje mame

Franca Vidrih (Benčina) okrog leta 1920

“najlepša punca na Gočah”. Spominjam se je vesele in vedno nasmejjane. Franca in hči Silva naj bi v pridnosti in vztrajnosti pri delu ugnali vsakogar, tudi moške, moja mama pa se je zaradi bolehnosti vedno držala v ozadju. “Če sem hotela preživeti, sem morala sama paziti nase.” Suhljata teta je bila od mladih let zagrizena abstinentka in več kot skromna pri hrani. Neutrudna je s svojim ostrim jezikom v divji ritem svojega dela poganjala vse, ki smo delali “pod njo”.

Danes mislim, da je Danilo, sedaj podjetnik – avtoprevoznik Cunja, po svoje imel prav. Čeprav različne po zunanosti so si bile tako podobne, kot bi dobile rodbinsko znamenje, neizbrisen pečat. Če bi verjeli v horoskop in numerologijo, bi gotovo pomislili na dejstvo, da so se Franca, Hermina in Silva rodile v znamenju strelca in so se v knjigo življenja najprej vpisale s priimkom Vidrih. Bile so žene in matere, stare matere, Franca in Hermina tudi prababici. Ovdovele so, vendar sta Silva in Franca gospodarili že prej: Rihard Cunja je vozil kamion, za posle je skrbela Silva; Franca je bila, potem ko je moža Ivana zadela kap, že dolgo pred njegovo smrtjo tudi gospodar na posestvu, ne samo gospodinja. Ko je umrla, so bile vse parcele vzorno obdelane, zapleteni odnosi z vaščani, ki so jih obdelovali, pa urejeni. Silva je z možem ustanovila avtoprevozniško podjetje Cunja in doživela njegov ponovni razcvet, ko sta ga prevzela sinova Danilo in Vladimir. Moja mama je gospodinjila in vladala svojemu možu Pavletu Mercini in meni. Zmagala je v spopadu za življenje, o katerem je večkrat rekla: “Živim, ker se borim,” ali “Živim, da se borim”. Kljub otroški paralizi, kostni tuberkulozi in odstranitvi ene ledvice pred vojno ter strelni rani v trebuh med njo (natanko 26. 10. 1944) je živel več kot 90 let. Bila je poročena, rodila je otroka – mene (Neskončna hvala, mama!), dočakala vnukinji in pravnukinje.

Vsaka je zmagala v svoji bitki, vendar so

morale vse, kar so imele, življenju iztrgati. Kakšna je bila cena za to? Ali so vsaj dobile, kar so želele? Kako so se odvijale njihove življenjske poti, kam so jih vodile, kje so se končale?

Z Magdo Rodman sva se dogovorili, da bom v nadaljevanjih napisala njihovo zgodbo.

Hermina Vidrih (Mercina) leta 1935

Sorodniki se znajdemo med zapletenimi rodbinskimi odnosi, za bralce Vipavskega glasu pa urejam pripoved tako, da sta v prvem delu v ospredju Benčinova kmetija in njena gospodinja Franca (Franciška 28. 11. 1902–13. 7. 1987), v drugem Silva (17. 12. 1922–10. 3. 2005), v tretjem Hermina, moja mama (13. 12. 1915–14. 3. 2006). V prvem se posvetim predvsem dogodkom do leta 1941, v drugem 1941–1945, v tretjem po letu 1945. Nisem vsevedna pripovedovalka in se zavedam omejenosti spominov, zato navajam, kjer je le mogoče, iz različnih uradnih dokumentov in zgodovinskih virov ter maminega dnevnika. Življenje Gočanov je bilo tesno povezano s Trgom, tj. z Vipavo. Žlahtali smo se s Črnetovimi. Pri njih mi pomagata gospa Magda Rodman in Vida Semiz.

HIŠA ŠTEVILKA 15 IN NJENI LJUDJE

Franca, Hermina in Silva so se rodile v isti hiši. Takrat je bila precej drugačna kot danes, z vhodom na dvoriščni strani blizu štirne. V isti stavbi, vendar z izhodom na glavno cesto

skozi vas, je bil tudi hlev za živino. Po pripovedovanju se je tam reklo pri Barbuču. Imeli so manjšo gostilno in se v glavnem preživljali s to dejavnostjo. Ni znano, kdaj so

jo opustili. V Zemljiški knjigi pa nam vpisi v 20. stoletju pripovedujejo zgodbo o povečevanju zemljiške posesti in s tem kmetijske dejavnosti. Njivo in travnik na Šušterjoucu so dokupili z doto stare matere Frančiške Gulj (vpis leta 1904). 23. 11. 1922 je Ivan Benčina postal lastnik vseh posesti, prej vknjiženih na vdovo Frančiško Vidrih (roj. Gulj). Istočasno so vpisali doto Marice in Hermine - določena je bila v lirah. Leta 1938 so pripisali Tončkovo zemljo, stanovanjsko hišo in hlev (vpis po darilni pogodbi s Franzem Fabčičem).

Moj stari oče Ferdinand Vidrih (12. 7. 1868–26. 5. 1921) se je 5. 2. 1902 poročil s Frančiško Gulj iz Lož. Rodilo se jima je 7 otrok: Frančiška, im. Franca; Marija, im. Marica (26. 12. 1903–3. 3. 1980); štirje dečki, ki so umrli v otroških letih; nazadnje Hermina (13. 12. 1915–14. 3. 2006). Po očetovi strani imamo sorodnike po Gočah in drugod; že po odhodu z Goč se je Hermina močno navezala na Lojzko Gulj iz Lož, por. Vidrih, svojo sestrično po mamini strani.

Hermina je leta 1955, ko je bila (že tretjič) v bolnišnici v Valdoltri, začela pisati dnevnik s posvetilom zame: "Moji dragi Mariji - mama". S presledki je nadaljevala do svoje smrti, kadar in kakor so jo k pisanju silila doživetja in sila spominov. V prvem zvezku sem našla opis starega očeta.

"1915. Leto mojega prihoda na svet. Svetovna vojna. Oče se je odšel borit za tujega vladarja in se vrnil domov strt. Vidim ga, kako stopa

počasi, ves sključen, oprt na palico. Najraje se spominjam njegovih brkov. Bil je prav lep možki, visoke postave, vendar upognjen od prestanega trpljenja. Ne spominjam se, da bi me kdaj udaril ali se jezil name. Ob njegovi smrti sem imela pet let in pol. Prve svetovne vojne se medlo spominjam, ne morem z gotovostjo reči, ali se spominjam vojakov v čeladah ali so me nanje spominjale risbe z ogljem, narisane na stenah naše veže."

Mama je shranila dokument s podatki o očetovem služenju v avstoroogrski vojski: "Vidrih Ferdinand, roj. 12. julija 1868 na Gočah, mobiliziran 30. maja 1915, onesposobljen za vojsko aprila 1916 iz 97. regimenta Pešadije."

O mama! Že kot otrok si doživljala hude krivice, zato se ti je izoblikoval izostren čut za pravičnost. Bila si revna in bolehná, pa si vedno našla moč, da si se zavzemala za šibkejše ali vsaj čutila z njimi. V Dnevnik si 29. junija 1967 napisala: "Še vedno divja prva svetovna vojna. V vaseh delijo živež vaški župani, toda ti ne delijo moke in mesa pošteno, večji delež dobijo vaški gospodje. Mama mi je povedala, da nikoli ni dobila mesa, ki ji je kot doječá materi pripadalo. Sestra Marica je že pozno pozimi lačna populila nekaj puhle repe, namenjene prašičem, na gosposki njivi. Ker je bila lačna in revna, je morala mama plačati za repo. Res strašen prestopak - Marica je stopila na gosposko zemljo." (Namreč: Frančiška Gulj je dojila Hermino, roj. 1915) Moja stara mati Frančiška je leta 1921 odvodela in ostala na kmetiji sama s tremi

nedoraslimi hčerami, najmlajša Hermina pa je imela tudi hromo levico. Franca je po Hermininem pripovedovanju bila najmočnejša; hodila je na dnino in celo kopat za cesto v Rašo, da je k hiši prinesla denar. Še dobro, da je mati po možu začela dobivati pokojnino. Z zaostalimi plačili je dala izdelati sobico nad klonico. Imenovali so jo mamina soba. Marica se je izučila za šiviljo in je šivala po hišah. Najbrž ni veliko zaslužila. Mama mi je omenjala, kako ji je včasih skrivaj dala kakšno jajce. Če so ji ga v kje dali, ga je vedno prihranila zanjo. Hermina

Hermina drugič v bolnišnici v Valdoltri l. 1934 - druga z leve v predzadnji vrsti

in Marica sta z materjo spali v "mamini sobi". One tri so se imele zelo rade, najstarejše France pa se je Hermina bala, ker je bila gospodovalna, le Marica se je pogosto prepirala z njo.

Pet dni po svojem 12. rojstnem dnevu je Hermina izgubila vse - umrla ji je mama. Njene smrti ni prebolela nikoli. Še zadnje dni življenja je v molitvi in bolečinah klicala Kristusa in svojo mamo. Navajam iz Dnevnika, 1. zvezek: "Bila si zame vse, kar je najlepšega na svetu. Naj te opišem, kot se te spominjam! Bila si drobne postave, a če zamižim, vidim pred seboj tvoj ljubljeni obraz. Koža ti je mlečnobela, prozorna, posebno na vratu, ker si vedno nosila ruto. Lica so rahlo obarvana, majhna usta in tenek, malo ukrivljen nos - judovski, kot si ga sama imenovala. Oči sive, v njih sama dobrotu, ko se upirajo vame. Lasje črni, le kakšen siv las vidim in ti mi rečeš, naj ti ga takoj izruvam. Bila si vedno utrujena in bolehnata. Velikokrat sem te videla jokati, slutila si, da ne boš dolgo živela. Slišala sem te moliti: Bog, daj mi živeti, da Hermina odraste in si bo sama služila vsakdanji kruh. Tudi jaz sem morala ponavljati molitev in ko sem nekega večera zaspala, si me povlekla za lase, da bi me zbudila. Samo takrat me tvoja roka ni božala. Zakaj si hotela, da bedim s teboj? Verjetno je bilo tvoje srce prepolno gorja, čutila si se tako osamljeno, da tega nisi več mogla prenašati."

Osamljenost? Kako da sta se mati in hčerka Hermina počutili tako zapuščeni? Kje sta bili Franca in Marica? Franca se je 23. 1. 1923 omožila z Ivanom Benčino.

In spet iz Dnevnika: "Starejša sestra je bila poročena. Tako imamo pri hiši 7 lačnih ust. / .../"

Mama, kako si štela? Vsekakor mater - tvojo ljubljeno mamo, zeta - novega gospodarja Ivana Benčino, njegovo ženo Franco in njune tri otroke: Silvo, Marijo (1924-1925) in Danijela (1925-1955). S teboj in Marico vas je bilo osem. Ali si pri štetju izpustila sebe ali sestro Marico, ki je bila le malo doma, ali nečakinjo Marijo, ki je umrla čisto majhna? Presunljivo pišeš o svaku Ivanu Benčino.

"Kdo je njen mož? Človek, katerega je v otroških letih oblikoval Kras, z leti je postal trd kot kraški kamen. Vendar sem ga videla

jokati, ko mu je umrla drugorojenka, 16-mesečna Marija. Jokal je, ker je vedel, da je umrla zato, ker ni bilo denarja za zdravnika. Tega otroka se zelo dobro spominjam. Deklica je bila pravo nasprotje svoje sestrice Silve, katera je imela prekrasne zlate laske. Marija je bila moretka - črni lasje in kot oglje črne oči. V njih ni bilo smeha in mama je vedno govorila, da ne bo živela."

Mama! V Dnevniku nisi ničesar napisala o bolečini svoje sestre France, Marijine mame. Ti se nisi, jaz pa se sprašujem, kakšno nadčloveško zdravje je imela, da je prenesla vse, kar jo je hudega doletelo. Ali pa je otopela od bolečin! V dveh letih in pol je rodila tri otroke in se v tem času že morala posloviti od 16-mesečne punčke. Podobno je moja stara mati Frančiška od leta 1902 - 1915 rodila sedem otrok in jih v istem času štiri že pokopala.

Kdo je torej bil novi lastnik in gospodar Ivan Benčina? Z mlajšima sestricama Pepo in Pavlo Vero (klicali smo jo Vera) je komaj 12-leten prišel živeti k svoji teti na Goče, potem ko sta jim v nekaj mesecih zaradi tuberkuloze umrli oče in mati. Tudi teta jim je kmalu umrla, vendar so vsi trije otroci do samostojnosti ostali pri njenem možu, na Cekotovi domačiji. Pepa se je poročila na Gočah. Zaradi TBC je umrla zelo mlada in kmalu za njo še njen otrok. Vera se je zaposlila v hotelu v Vipavi in se kasneje poročila (30. 10. 1930) z Gabrielom Černicem, podjetnikom iz Vipave. Gabriel Černica so Vipavci vedno klicali Črne, enako sinova Štefana in Ivana, družino pa Črnetovi. Črnetovi so najprej stanovali na Hribu in od leta 1953 v novozgrajeni hiši med Belo in Vipavo (na Produ). Rodilo se je šest otrok: Jožko, Štefan Gabriel, Gabriel, im. Jelka, Ivan, Vida in Nikolaj. Jožko in Nikolaj sta umrla še čisto majhna, štirje Črnetovi otroci pa so dorasli in si ustvarili družine - Jelka, por. Faganel, živi v Vrtojbi, Štefan in Ivan v Ajdovščini, Vida, por. Semiz, pa se je leta 1997 z možem Zdravkom preselila na Goče v Benčino hišo.

Lik očeta Črnetu, rast njihove družine in življenje v Vipavi bi zaslužila posebno pripoved. Naj se v tem članku samo malo

Ivan Benčina in sestrica Vera z mamo

ustavim pri Veri in prvorojenki Jelki. Jelka je prišla k Benčinovim stara komaj tri leta in ostala pri njih tako dolgo, da je na Gočah dokončala osnovno šolo. Zelo se je navezala na družino in domačijo, tako da je tudi kasneje, do svoje poroke 1. 1963, vse konce tedna preživljala pri njih. Če ne bi vsako nedeljo prinesla govejega mesa, verjetno ne bi nikoli jedli goveje juhe!

BENČINOVA KMETIJA

Kakšen človek je bil Ivan Benčina? Zdi se, da je napravil vse, da bi dobil zemljo in zagospodaril na njej. Hitel je ... Od poroke s Franco pa do 2. svetovne vojne, ko se je vse obrnilo na glavo, je imel samo 18 let časa.

“Delali smo kot črna živina,” je v Dnevniku napisala mama. Ivan je bil edini odrasel moški pri hiši. V času brez kmetijskih strojev je na roke skopal ledino za vinograde in posadil veliko novih trt, tedaj najboljših sort, poleti sam kosil in pozimi drvaril na Nanosu. V grunt sta hodili Franca in Silva, Hermina, ki le z eno zdravo roko ni zmogla težjih del, je doma kuhala, krmila in napajala živino ter za njimi nosila hrano. Ko so si kupili vola in potem še enega, so pogosteje najemali dninarje, saj so jih lahko poplačali z vožnjami. Danilo (Danijel, roj. leta 1925) se je pri delu zelo obnesel, čeprav ni bil močan. “Ko ima

O teti Veri bi morala napisati povest, ne samo članek. Njeno srce je bilo veliko, toplo in usmiljeno ... Za razliko od svojega brata Ivana Benčina je bila globoko verna. Mislim, da je vero uresničevala v ljubezni do bližnjega - vsi otroci, uboge ženske, berači, pijanci ... vsi so se ji zdeli revnejši kot ona sama in njena družina. Bila je neusahljivi vir darovanj. Kot anekdoto pripovedujejo o njej, da je že med potjo s Hriba do nove hiše na Produ razdala vse, kar ji je kdo dal za njene otroke. Je že srečala koga, ki se ji je zdel bolj potreben. Spoštovala sem jo, ker je bila izjemna bralka: njena najljubša pisatelja sta bila Dickens in Dostojevski. Pogosto je citirala iz njunih del in bilo me je sram, ker sem ju manj poznala kot ona, čeprav sem obiskovala gimnazijo in študirala književnost. Življenje je presojala s prodornostjo bistrega in dobrega človeka. Spominjam se njenih obiskov na Gočah. Mimogrede se je tako zapletla v pogovor z različnimi vaščani, da se je izgubila v vasi po več ur, njena svakinja Franca, ki ni nikoli imela časa, pa se je jezila in spraševala, h komu je sploh prišla na obisk, k Benčinovim ali h Gočanom. Tudi z mojim tatom Pavletom Mercino sta imela pri nas v Ajdovščini dolge pogovore o knjigah, zgodovini in ljudeh.

dvanajst let, je že uporaben za vsa kmečka dela, ker imamo v štali par volov, vozi sovaščanom, oni pa vračajo z ročnim delom, kopanjem, košnjo in drugim. Ko vozi, sta polje

Ivan Benčina

in hrib polna njegovega baritonskega petja, žvižganja in smeha. Nič mu ni pretežko, vse dela z veseljem." (Dnevnik, 2. zvezek)

Vse na kmetiji je bilo smotrno urejeno – na njivah so kolobarili in sejali tudi pšenico. Na Cerovljah in v Čelih, kjer so bili veliki vinogradi, se je bilo mogoče pred dežjem zateči v prostorne bajte. Blizu vasi je Ivan najel kos zemlje za vrt in na njem postavili čebelnjak. Vse brežine je obsadil s sadnim drevjem vseh vrst – od prvih češenj do skoršev in kostanjev v pozni jeseni; vmes so dozorevale hruške, češpe, breskve, jabolka, fige in seveda grozdje najboljših sort. Na koncu vinogradov in njiv ter ob čebelnjaku so ženskam v veselje cvetele rože – cinije in astre, vrtnice in narcise. Vse se je hitro obračalo: zemlji so jemali in ji vračali. V hiši ni bilo nikoli ne kante ne vrečk za smeti – kar ni šlo k prašičem, je končalo v ognju ali na gnoju.

"Njegov cilj je bil 100 panjev čebel in 200 hl vina, sinu pustiti nezadolženo posestvo, hčerki Silvi odšteti dostojno doto. Spada med male kmete v vasi, samo svoji iznajdljivosti se mora zahvaliti, da redi 8 goved – dva vola, dve kravi, 2 doraščajoča junca in vsako leto par telet, v hlevu 400 kg težka prašiča." (Dnevnik, 2. zvezek)

Pred 2. svetovno vojno pa niso izboljšali samo grunta, temveč prezidali vsa tri poslopja, ko so dobili Tončkovo posest in dve stavbi. V svoji prvotni hiši (št. 15) so šele tedaj dobili tri spalnice in veliko shrambo. (Glej tudi opombe). Živina se je iz hiše preselila v Tončkov hlev, v Tončkovi stanovanjski hiši pa so si Benčinovi uredili gospodarsko poslopje s hramom, faladurjem, vežo za vozove, prostor za kisavo (zelje, repo in krompir), v prvem nadstropju pa tri sobe za spravilo fižola, jabolk in grozdja. Šele zdaj so dobili svoj hram za

vino. Ivan je v njem skopal štirno, da je bila voda v hiši. Kolikor se spominjam, jim je zidal Jernej Ponižev iz Vipave.

Dandanes niti 200 hl vina ne pomeni veliko. Komaj še poznamo goriške sevke in carjeviče, zlate parmene (zlaterumene smo jim rekli), mošanke, marjetke in kanadčanke. To, da so ljudje siti, se večinoma zdi samoumevno. Tedaj pa je veliko pomenilo dejstvo, da so v času

Danilo Benčina okrog l. 1950

svetovne gospodarske krize Benčinovi premagali revščino in se celo sladkali z medom. Pomembno je, da niso imeli nikakršnega dolga. Po Maričini poroki (29. 10. 1938) so celo izplačali doto njej in Hermini. Zaradi inflacije se je njena vrednost tako zmanjšala, da si je Marica z izplačanim denarjem lahko nabavila karto za parnik od Trsta do Buenos Airesa, Hermina pa je za svojega kupila njen šivalni stroj znamke Gritzner, tako da ljubljena sestra ni odšla v svet čisto brez denarja. Šivati Hermina tedaj še ni znala, kasneje pa ji je šivalni stroj prišel še zelo prav.

GOSPODAR IN GOSPODINJA

Nedvomno je bil Ivan gospodar, ki so ga vsi upoštevali. Leta 1941, ko se je začela 2. svetovna vojna, so bili v hiši vsi odrasli, Franca je imela 39 let, Hermina 26, Silva 19 in Danilo 17. Pri hiši je bilo vedno veselo, ker so prihajali na obisk mladi ljudje. Posebno Danilo je imel veliko prijateljev, ker je bil

zgovoren in je lepo pel. Pri delu nepopustljiva in osorna mama Franca jih je rada pogostila. Če naj opišem odnos med gospodarjem in gospodinjo, moram preskočiti v čas po drugi svetovni vojni, saj sem strica Ivana poznala samo v času, ko je že bil prizadet zaradi bolezni. Nikoli nisem slišala, da bi se z ženo

prepirala, še pogovarjala se nista - spala in živela sta vsaksebi. Njuno življenje je bilo ločeno, kot da ne bi živela pod isto streho. Ni mogel nič več delati, še hodil je z veliko težavo. Sedel je ob radijskem sprejemniku, poslušal ali bral. Malokdaj je šel ven, čebelnjak pa je še imel in sam skrbel zanj. Čeprav ni veliko govoril, se je udeleževal našega življenja s pogledi, včasih je kot najvišja avtoriteta s strogo besedo posegel med nas otroke. Otroci smo ga ubogali: v nas je vzbujal spoštovanje, ne strahu.

Danes se mi zdi najbolj nenavadno to, da se z ženo, ko je zagospodarila, nista pogovarjala niti o delu. Vsekakor je bila pri tem na slabšem kot on - ni imela dovolj telesne moči, poleg gospodarskega dela pa je imela na skrbi vse gospodinjstvo. Ni bila prijazna. Mama mi je velikokrat rekla, da je čustva izkazovala samo sinu Danilu. Silva se je najprej močno navezala na staro mamo Frančiško in teto Marico, potem pa se je oklenila svojega očeta, ki je bil do nje prijazen in ljubeč. Še tesneje naj bi ju povezal delo za NOB.

Danilo je bil kot partizan tako hudo ranjen, da je nadaljnih 10 let preživel po bolnišnicah, bil večkrat operiran in leta 1955 umrl. Kaj se je tedaj zgodilo s Franco? Ali naj se spet sprašujem, od kod je jemala moč, da je preživela tako hudo izgubo. Nikoli več je nisem videla nasmejane. Ne! Ni res! Med fotografijami, nastalimi po 2. svetovni vojni, sem našla tole. Zraven nasmejane tete France stojita oba Danila - sin,

mladi invalid, se opira na palico, vnuk Danilo (še eden z enakim imenom) drži v rokah šopek mačic. Prihaja novo življenje in moja teta Franca se smeje ... Smehlja se tudi stari tata

Pomlad na Gočah - v 1. vrsti z leve Gočanka Rozina Abrami, Danilo Benčina ob palici, Franca Benčina z vnučkom Danilom Cunja // v 2. vrsti Gočana France Jerončič in Stana Mesesnel, uradnik Franc Širok iz Vipave // v zadnji vrsti uradnik Jože Cotič, gospodar Ivan Benčina, Gočanka Marija Mislej

Ivan. Pravzaprav se vsi držijo na smeh. Resna sta samo France Jerončič, Danilov prijatelj, in mali Danilo Cunja.

Na Gočah je pomlad.

Opomba: Po svoji vselitvi je hišo spet prenavljala Vida s svojim možem Zdravkom Semizem. "Vidina" hiša je sodobnejša in lepša, kolikor lahko sodim po pritličju, 1. nadstropja in podstrešja pa si ne bom nikoli ogledala. Naj hiša v mojem spominu ostane Benčinova, s prostori, ki imajo vsak svoj vonj, razpoloženje in namen. V mislih vstopam vanje, odpiram omare in predalnike ter jemljem iz njih. Vsaka stvar je bila do smrti tete France na istem mestu in take jih želim shraniti v svojih kamricah otroških doživetij.

Marija Mercina

Vstop v leto 2007

V novo leto smo vstopili skupaj z več kot 200 prijatelji na zelo prijetni novoletni zabavi v Kulturnem domu v Vipavi.

Za mlade smo poskrbeli v petek, 16. februarja, z disco zabavo. Z zabavo mladih smo bili prijetno presenečeni, le udeležba je bila bolj skromna.

Pustni ples na soboto, 17.2., je bil bolje obiskan in prijeten.

Bliža se pomlad in pričeli bomo tudi z resnejšimi deli. Vabimo vas, da nam pomagate pri obnovi fasade cerkvene hiše in župnišča. Dela se bodo pričela po veliki noči.

Pričeli bomo tudi z urejanjem poti na Stari grad. Če bo izvedljivo, bomo ob poti postavili nekaj klopi in luči in pripeljali elektriko za kasnejšo osvetlitev. Tudi za ta dela bo prostovoljna pomoč dobrodošla.

Veliko del imamo še v načrtu in o njihovi izvedbi vas bomo sproti seznanjali.

Že sedaj urejamo makadamsko dvorišče, ki bo trenutno parkirišče za uslužbence občine, kasneje pa za ureditev mestne tržnice.

*Boris Ličen,
predsednik KS Vipava*

Poslovno poročilo KS za leto 2006**PRIHODKI:**

obresti	28.740,00	SIT
najemnine poslovnih prostorov	376.000,00	SIT
oglasil in reklame Vipavske trgovce	3.567.000,00	SIT
ostali prihodki	33.807,00	SIT
donacije za VG	387.597,00	SIT
proračun Občine Vipava	4.811.393,00	SIT
iz obč. prorač. za kulturo	450.000,00	SIT
reklame v VG	475.000,00	SIT

SKUPAJ 10.129.537,00 SIT

ODHODKI:

Vipavski glas	1.944.000,00	SIT
pisarniški material in storitve	56.292,00	SIT
električna energija	328.684,00	SIT
komunalne storitve	23.463,00	SIT
telefon	39.512,00	SIT
zavarovanja	10.040,00	SIT
Vipavska trgovca	2.923.076,00	SIT
transfer gasilcem	470.000,00	SIT

transfer raznim organizac.	65.000,00	SIT
obnova fasad	399.879,00	SIT
drugi stroški	837.088,00	SIT
material za čiščenje stavbe	35.753,00	SIT
klop za avtobusno postajo	43.800,00	SIT
širitev avtobusne postaje	433.697,00	SIT
vlaganje v obnovo Stare šole	514.560,00	SIT
ureditev dvorišča pred cerkvijo	1.545.205,00	SIT
javni WC Glavni trg 1	357.249,00	SIT
nabava 200 rabljenih plast. stolov za tribune na igrišču ob šoli	50.002,00	SIT

SKUPAJ

10.077.300,00 SIT

Marija Černigoj, tajnica KS

Nastopam novo službo

S 1. aprilom nastopam službo občinskega redarja in referenta za kulturno-športna dogajanja v občini Vipava. Življenje doma, v kraju in nasploh, nam je toliko prijetno, kot si to znamo ustvariti sami. Zakoni in predpisi so zato, da jih spoštujemo.

Nimam namena občanov maltretirati, temveč predvsem pomagati, da nam bi vsem bilo lepše.

Če bodo poti proste, pločniki nezaparkirani, invalidska steza prosta za invalide, travniki nepohojeni, bodo tudi sankcije redarja nepotrebne.

V kratkem bo vrisana nova prometna ureditev Glavnega trga z dvourno omejitvijo parkiranja. Tiste, ki imate avtomobile preko celega dneva na trgu, naprošam, da že sedaj razmislite, kje boste v prihodnje parkirali.

Za vaše težave, predloge, pobude, kritike in morda tudi pohvale, bom dosegljiv na GSM 041 740 568.

Boris Ličen

IZ NAŠE OBČINE

IZ DELA OBČINE VIPAVA

Občinski svet je v novem mandatu zasedal na petih sejah. Imenovana so bila delovna telesa in komisije občinskega sveta.

Župan je na seji 6. februarja razglasil imenovanje podžupanov.

Občina Vipava ima dve podžupanji, in sicer:

- za področje družbenih zadev - go. SONJO BOŽIČ PUDGAR
- za področje gospodarstva - go. SONJO LUKIN

Sprejeti so bili naslednji sklepi in odloki:

- Soglasje k sklepu o cenah programov vrtca
- Sklep o soglasju k uskladitvi cene socialno varstvene storitve pomoč družini na domu
- Poročilo o porabljenih sredstvih za volilno kampanjo za lokalne volitve in sklep o delnem povračilu sredstev

- Odlok o proračunu občine Vipava za leto 2007
- Odlok o varstvu pred požarom na območju občine Vipava
- Odlok o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami na območju občine Vipava

Na sejah je bilo podanih več pobud in predlogov. Na nekatere je bilo odgovorjeno že na sejah, nekateri pa zahtevajo kompleksnejše rešitve, povezane s proračunom. Izmed danih vprašanj in pobud svetnikov so se na območje naselja Vipava ali na splošno za območje občine nanašale sledeče:

- Izpostavljen je bil celosten problem javne razsvetljave v občini, tako glede tehnične kvalitete kot tudi funkcionalnega delovanja. Zahtevano je bilo pojasnilo, čigave so elektro naprave, v čigavi lasti in zakaj je stanje tako, kot je.
- V imenu staršev osnovnošolskih otrok je bila podana pobuda, da se uredi približno 30 m dolg odsek ob blokkih na Vinarski cesti. Zaradi neurejenega odvodnjavanja morajo otroci ob deževju hoditi po sredi ceste ali po blatu ob cesti. Problem je enak tudi za invalide, ki obiskujejo dnevni center v južni vojašnici. Treba bi bilo urediti ustrezen pločnik, kot je že narejen od kleti navzdol, zaradi umirjanja prometa ob šolski zgradbi zaradi varstva in zaščite življenja Na občinski cesti, ki pelje mimo Osnovne šole Draga Bajca v Vipavi, je potrebno takoj postaviti najmanj dva »ležeča policaja«.

Župan je povedal, da je že dal odgovor na to pobudo. Zadeva se mu ne zdi prioriteta, saj 90% otrok pride z avtobusom, od ostalih pa 60% s starši in le 4-5 % peš.

Svetniki so menili, da zaradi neurejenosti lahko pride do nesreče in da niso pomembni procenti, ampak vrednost človeškega življenja.

- Opozorili so še na neurejenost parkiranja ob Vinarski cesti in dali pobude, da se zaposlene z dopisom opozori, naj parkirajo drugje.
- Zavzeli so se za posodobitev in širšo ponudbo telekomunikacijskih storitev. Predlagano je bilo, da se naslovi pobude na različne ponudnike, saj so nekateri pripravljeni vlagati v telekomunikacijsko infrastrukturo. Še zlasti je to izvedljivo v Vipavi, kjer je število ponudnikov večje.
- Dana je bila pobuda za sofinanciranje prevoza dijakov.
- Zanimalo jih je, v kakšni fazi je gradnja parkirišča *Na Frnaži* in kako se bo tja usmerjalo promet oziroma vozila.

Župan je povedal, da bo izgradnji sledila elektrifikacija parkirišča in nato zazelenitev. V pripravi je načrt za ureditev prometa v Vipavi, s predlogom, da bi bil ves Glavni trg modra cona (časovno omejeno parkiranje). S tem bi bili zaposleni prisiljeni parkirati na novem parkirišču. Ko bo načrt izdelan, ga bo obravnaval svet krajevne skupnosti, nato pa sprejemal občinski svet. Sledila bo postavitve prometnih znakov in ukrepi redarja.

- Poleg tega, da je Glavni trg ves zaparkiran, je še posebej moteče, da so pred Lanthierijevim dvorcem stalno parkirani poltovornjaki. Svetnike je zanimalo, kako je z delom redarja.

Župan je poudaril, da je investicija novega parkirišča vredna 24 mio SIT in je bilo narejeno zato, da se bodo vozila umaknila s trga. Po ureditvi prometa bo treba organizirati deljen delovni čas redarske službe.

- Podanih je bilo več pripomb na urejenost Vipave. Zlasti so moteči dostopi v kraj, ki so zelo zanemarjeni: stadion, hiše na začetku, jedro .. Zanimalo jih je, ali je mogoče zagotoviti kakšna sredstva iz evropskih skladov ali preko agencije ROD, da bi se to izboljšalo.

Župan je pojasnil, da je to v pristojnosti lokalne skupnosti in drugih sredstev ni. Cesta proti Zemonu je lokalna in so vsa zemljišča last ministrstva za obrambo, kjer se problem košnje večinoma zadovoljivo rešuje. Je pa problem dotrajanosti in kratkih stikov na javni razsvetljavi. Ponudba za obnovo razsvetljave je 16 mio in malo možnosti je, da bomo problem rešili. Treba bo preiti na varčna svetila in morda ugašati luči, da bi uspeli zadržati postavko za razsvetljavo v enaki višini. Kolikor je urejenost kraja v pristojnosti občine, pa se bo občina skupaj s KSD trudila za to.

- Predlagano je bilo, da se pri izhodu s hitre ceste (pri Golobu) vidno označi izhod, morda z osvetlitvijo ali zasaditvijo. Otok (prostor), ki naj bi ločeval, je namreč že ves povežen in neopazen. Podoben problem je pri izhodu za Podnanos.
- Seznanjeni so bili, da je bil na svetu Glasbene šole Ajdovščina podprt predlog, da bi se v Ajdovščini gradila nova glasbena šola, zato jih je zanimalo stališče občine Vipava.

Občina Vipava ima glede Glasbene šole svoje mnenje in namene in sprejema predlog o gradnji le kot obvestilo občini. Občinski svet je namreč sprejel sklep, da se stari vrtec v Vipavi zagotovi za glasbeno šolo in za knjižnico. Na podlagi tega sklepa in zagotovil na Ministrstvu za šolstvo, da bo stari vrtec uporabljen za ta namen, je občina tudi prejela sredstva ministrstva za gradnjo novega vrtca. Občina se bo trudila, da bo glasbena šola podružnica ajdovske in da bodo pedagogi prihajali v Vipavo.

- Zanimalo jih je, ali se občina vključuje v aktivnosti za evropski letalski center, ki naj bi bil grajen na našem območju. Iz dnevnega časopisja je bilo razbrati, da so v občini Ajdovščina glede tega dileme. Morda bi se občina Vipava odločila zanj na lokaciji ob izhodu s hitre ceste, če je lokacija primerna. Da bi preverili možnosti, bi se bilo treba obrniti na predsednika Letalske zveze ali na Ministrstvo za kulturo, nato pa bi to obravnaval občinski svet. Sam objekt bi bil izbran z javnim natečajem.

Župan je povedal, da niti občina Vipava niti kdo drug še ni razmišljal o tej možnosti. Preden bi občina sama sprožila pobudo, bi morala o takem posegu v prostor pridobiti sklep občinskega sveta. Bati pa se je, da je to ena od velikih prevar Primorske in da to nikoli ne bo tu. Občina bo moči usmerila v obnovo gradu Lanthieri, kjer bo verjetno uspela. Če nam bo kdo ponudil možnost izgradnje letalskega centra, bomo o tem razmislili.

- Na pobudo lastnikov v obrtni coni Farma, je bilo postavljeno vprašanje, zakaj v tej obrtni coni ni več luči javne razsvetljave, ki so sprva bile.
- Prav tako že več mesecev ne gorijo luči na križišču za Slap, obrtne cone in Lože.

Glede javne razsvetljave na Farmi je župan povedal, da je cona v celoti v zasebni lasti in zato je tudi razsvetljavo dolžan vsak sam urediti. Javna razsvetljava je le na pešpoteh in stranskih javnih poteh, ki pa jih v območju Farme ni, saj je to zaprto območje.

Luči na križišču pa na mnoga posredovanja in razgovore občine z DARS-om in upraviteljem že svetijo. Zaradi varčevanja so jih prej enostavno izklopili.

- Zanimalo jih je, kakšno je stališče občine do obnove gradu Lanthieri, ali občina išče sredstva in dela na projektih.

Župan je povedal, da bo, ko se bo pripravljala sklep in pogoji za razpis na evropska sredstva, vabljeni na sestanek komisija za spremljanje večjih investicij. Razpis, ki bo objavljen predvidoma v juniju, bo trajal do porabe vseh sredstev. Nanj bomo lahko prijavi celoten kompleks gradu Lanthieri - območje gradu in Podskalo s komunalno infrastrukturo ter park do ceste. K prijavi za razpis mora biti priloženo veljavno gradbeno dovoljenje in natančen opis, kaj bo z obnovo pridobila občina, regija, država. Če se uspe na razpisu, to pomeni sofinanciranje v višini 85%, 15% lastnih sredstev pa mora zagotoviti občina ali država - to je 1,5 milijarde SIT. Za isti projekt se ni mogoče prijaviti dvakrat, gradnja pa mora biti zaključena do leta 2012.

- Želeli so vedeti, v kakšni fazi je priprava prostorskega plana občine. Obljubljeno je bilo, da bo sprejet v letu 2007.

Pavel Perhavec je povedal, da so bile izvedene razprave po krajevnih skupnostih in evidentirane podlage. Zadeve so se ustavile, ker se spreminja zakon o urejanju prostora in se sprejema nov zakon o prostorskem načrtovanju.

- Opozorili so na dejstvo, da so občine postale lastniki zemljišč bivših agrarnih skupnosti, ki se niso na novo ustanovile. Občina bi morala imeti vizijo glede vzpostavitve evidence teh zemljišč in kaj se bo z njimi počelo. Izvesti bi bilo potrebno pravni prenos s Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Pravna služba bi se morala pozanimati na ministrstvu, kako občina lahko razpolaga s temi zemljišči.

- Glede na to, da sta občini Nova Gorica in Ajdovščina ustanovili tehnološki park, jih je zanimalo, ali je bil sklenjen dogovor o skupnem projektu tudi z občino Vipava. Pri tem so opozorili predvsem na ves svetovalni inženiring, ki ga lahko nudi tehnološki park.

Župan je povedal, da je to projekt Imprime in da občina sodeluje z njimi. Tako bi lahko pridobili sredstva za odkup obrtnih con, vendar bi bile s tem potem samo težave. Sodelovali pa bomo pri infrastrukturi in razpise iščemo z ROD-om.

- Postavljeno je bilo vprašanje, kakšen je postopek za razlastitev zemljišč. Opozorili so na potreben odkup zemljišč za postavitev ekološkega otoka pred Zemonom. Postavili naj bi ga na zemljišču, ki bi se ga odkupilo od Sklada, ker je skoraj nemogoče dobiti drugo zemljišče.

Župan je glede razlastitve povedal, da je postopek dolg in običajno lastnik popusti. Za ekološke otoke so rezervirana sredstva in mogoča bo tudi prerazporeditev za ta ekološki otok.

- Predlagali so, da se ustanovi komisija za prodajo nepotrebne premoženja občine.

Župan se je strinjal, da bi se imenovalo komisijo, ki bo ugotavljala nedovoljeno pozidana občinska zemljišča. Menil pa je, da je težko dolgoročno ugotavljati, katera zemljišča so za občino neperspektivna.

- Opozorili so na nepreglednost ceste Vrhpolje - Vipava, ker je ob cesti vse zaparkirano. Cesta je ozka, na njej pa je vedno več peš prometa in sedaj tudi z invalidskimi vozički. Želja je, da bi se uredilo pločnik. Če to ni mogoče, pa naj se vsaj sprejme, da se prepove parkiranje, zaradi prometne varnosti in preglednosti.
- Opozorili so, da industrijske cone v Vipavi niso označene. Včasih so bile to enotne oznake in tudi sedaj bi morale biti že ob glavni cesti postavljene oznake za nova podjetja.
- Telekomova centrala v Vipavi je premajhne zmogljivosti in v slabem stanju. S strani občine naj se spodbudi Telekom, da se jo poveča.
- Dana je bila pobuda, da se poskrbi za reševanje stanovanjskih potreb mladih družin (komunalno opremljanje kompleksov namenjenih individualni stanovanjski gradnji, neprofitna in tržna stanovanjska gradnja ipd.)
- Dana je bila tudi svetniška pobuda, da se v letu 2007 nagrada v višini 250,00 EUR izplača mlademu zakonskem paru, ki v letu 2007 sklene zakonsko zvezo in izpolnjuje pogoj, da je vsaj eden izmed mladoporočencev ob sklenitvi zakonske zveze občan občine Vipava in da si po sklenitvi zakonske zveze zakonca uredita stalno bivališče na območju občine Vipava
- Zanimalo jih je, ali bo občina označila kulturne in druge znamenitosti Vipave.

Župan je povedal, da se pripravlja nova zgibanka, na kateri bodo označene kolesarske poti, na križiščih pa bodo predstavljene znamenitosti območja.

PROGRAM PRIPRAVE ZA:

- **SPREMEMBE ODLOKA O OBRTHIH CONAH V1, V2, V3**
- **SPREMEMBE ODLOKA o PUP za GRADNJO BLOKOV »NA BARONOVKI« - Podgradišče**

Župan je sprejel Program priprave za Spremembe in dopolnitve občinskega lokacijskega načrta za obrtne cone V1, V2 in V3 in Program priprave za Spremembe Odloka o prostorskih ureditvenih pogojih.

Z navedenimi spremembami se podrobneje ureja potek dostopnih poti in višinski ter volumenski gabariti objektov v obrtnih conah ob izhodu s hitre ceste in pa gradnja predvidenih vila-blokov na območju Podgradišča - na Baronovki. Obe območji naj bi bili tudi sicer povezani z novim mostom preko potoka Gacka.

Spremembe bodo potekale po postopkih, kot jih zahteva zakonodaja. Krajan (občani) bodo lahko svoja stališča, mnenje in pripombe podali v času enomesečne javne razgrnitve in na javni obravnavi. Datumi javne razgrnitve in javne razprave bodo objavljeni v sredstvih javnega obveščanja, na oglasnih deskah in na spletni strani Občine Vipava.

SODELOVANJE S POBRATENO FRANCOSKO OBČINO LUMBIN IIN DRUŠTVOM EVROPSKEGA PRIJATELJSTVA - JULKA

V novembru 2006 smo iz občine Lumbin prejeli potrjeno in s strani župana g. Gerarda Faiella podpisano Listino o pobratenju med občinama kot odgovor na naš podpis v juniju. Občinskemu svetu občine Lumbin in gospodu županu se najlepše zahvaljujemo in verjamemo v uspešno sodelovanje.

Skupaj s člani društva *Julka* iz francoskega Lumbina bomo letos sodelovali na naslednjih projektih:

- Selekcija dečkov iz Nogometnega kluba Vipava (letniki 95 96, 97) se bo 26. in 27. maja udeležila nogometnega turnirja z mednarodno udeležbo v francoskem mestu Crolles. Poeg »naših« bo nastopilo še pet ekip različnih francoskih klubov ter ekipe iz Romunije, Italije, Švice in Belgije.
- Predvidoma junija bodo člani društva v Lumbinu organizirali prikaz naše občine s fotografsko razstavo. Za fotografije zaprošajo naše amaterske in profesionalne fotografe, zato vabimo vse »mojstre fotografije«, da s svojimi posnetki obogatijo razstavo »Vipava skozi oči njenih prebivalcev« in tako promovirajo našo občino (vse informacije dobite pri Občinski upravi)
- V juliju naj bi obiskal našo občino pevski zbor iz Lumbina. V okviru poletnih kulturnih večerov bo njihov koncert predvidoma 21. julija.
- Člani društva *Julka* se bodo udeležili prireditev ob Vipavski trgatvi 2007. Skupaj z vipavsko kletjo Vipava 1894 d.d. bodo pripravili projekt za predstavitev naših vin v Franciji.

Med našimi načrti so:

- v okviru dejavnosti društva *Razmetano podstrešje* pričeti z urami francoskega jezika za otroke,
- spodbuditi uvedbo francoskega jezika vsaj kot interesne dejavnosti na Osnovni šoli Vipava,
- zbrati odrasle, ki bi radi obnovili znanje ali začeli z učenjem francoščine in tiste, ki bi bili pripravljeni brezplačno nuditi svoje znanje,
- pripraviti projekte, ki bi pripomogli k medsebojnemu spoznavanju dveh krajev, dveh držav in prijateljstvu med njunimi državljani.

Vabljeni vsi, ki želite z idejami in aktivnostjo graditi »evropska prijateljstva«.

NAPOVEDNIK PRIREDITEV V VIPAVI

- 24. marec: revija Primorska poje
- 25. marec: praznovanje materinskega dne
- 30. marec: večer tamburaških skupin
- 9. april (velikonočni ponedeljek): tradicionalni koncert Folklornega društva Vipava
- 11. april: koncert deškega pevskega zbora Les pastoureaux iz Belgije (v cerkvi sv. Štefana)
- 22. april: komedija v izvedbi društva *Kontrade* iz Kanala ob Soči
- 25. april: gostovanje Gledališča Koper s komedijo Agencija za ločitve (igrata Nataša Tič Rajljan in Gašper Tič).
- 18. maj: glasbeni večer dijakov ŠGV

OTVORITEV POLETNIH KULTURNIH PRIREDITEV »Izvir voda in glas srca«

(projekt Imago Sloveniae - Podoba Slovenije)

- 23. junij: koncert - Tomaž Lorenz, Domen Lorenz in Alenka Šček - Lorenz

IN MEMORIAM

Prof. PRIMOŽ LORENZ, pianist, profesor in kulturni promotor

Foto: Matej Družnik/Delo

Na samem začetku novega leta nas je globoko užalostila novica o smrti znanega slovenskega pianista, profesorja in kulturnega promotorja, prof. Primoža Lorenza.. Strokovna in širša javnost se ga bo spominjala po njegovi bogati glasbeni poti, predvsem z legendarnim Triom Lorenz in po vrhunskih dosežkih, nagrajenih z dvema nagradama Prešernovega sklada, nagrado Društva slovenskih skladateljev (bil je njegov častni član), nagrado JRT za najboljši komorni posnetek, zlato medaljo Društva jugoslovanskih skladateljev, redom zasluge za narod s srebrnimi žarki in mnogimi drugimi priznanji. Njegovi študentje se ga bodo spominjali kot profesorja

klavirja in komorne igre na Akademiji za glasbo v Ljubljani.

Svoj pečat je pustil širom po Sloveniji tudi kot predsednik ljubljanskega Društva za oživljanje kulturne podobe starega mestnega jedra in nacionalnega projekta Imago Sloveniae, ki pomembno promovira slovensko - predvsem glasbeno - kulturo na najvišji ravni širom Slovenije in na tujem. V občini Vipava se ga bomo spominjali prav po tem. Srečevali smo se od leta 1999, ko je bil v Dvorcu Zemono otvoritveni koncert in slavnostni pristop občine Vipava k projektu Imago Slovenije. Uspel nas je navdušiti z idejo o kulturi, ki oživlja kulturno dediščino in združuje ljudi. V naši občini so predvsem po njegovi zaslugi nastopali vrhunski tuji in domači izvajalci. Njegov entuziazem je premagoval ovire - finančne in človeške. Vsako pomlad se je odpravil na svoj »križev pot« od sponzorja do sponzorja, od občine do občine in skušal v njih prebuditi željo po nečem, kar presega vsakdanjost. In v teh osmih letih je postal del nas - z njegovo smrtjo smo izgubili prijatelja.

*Vida Babič,
za Občino Vipava*

V Vipavi nismo pozabili na dan samostojnosti. Na kulturni prireditvi je obiskovalcem spregovorila tudi poslanka DZ Eva Irgl

Spoštovani župan Ivan Princes, drage Vipavke, dragi Vipavci!

Danes praznujemo 16. obletnico plebiscita za samostojno Slovenijo. Praznujemo, ker smo se takrat v času, ki se zdi premlad, da bi bil le zgodovina, znali odločiti. Ker nismo želeli ostati v preteklosti, smo suvereno, pogumno in samozavestno dali svoj glas za samostojnost, za neodvisnost, za demokracijo. Preko 88% volilk in volilcev se je 23. decembra 1990. leta odločilo za samostojno in neodvisno Slovenijo. Tri dni po plebiscitarni odločitvi je takratna skupščina RS razglasila rezultat plebiscita. S tem je bil postavljen temelj za kasnejšo državno osamosvojitve Slovenije. Leto dni kasneje, 23. decembra 1991. leta, je skupščina RS sprejela ustavo, s katero je bil postavljen temelj novemu pravnemu sistemu, ki gradi na spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, na načelih pravne in socialne države. Leto 1990 je bilo za Slovence prelomno. Odločili smo se za pogumen korak, ki ga je preroško napovedoval že Cankar. Vedel je, da slovenski narod potrebuje svojo državo, ker ima svojo kulturo, izobražene in sposobne ljudi, posebno dušo in drugačno miselnost. Vedel je in danes bi bil ponosen, da njegova teza o hlapčevstvu ne vzdrži v celoti.

Skozi lastno zgodovino smo dokazali, da imamo močno narodno zavest, kljub temu, da nikdar prej, vse do plebiscita leta 1990, nismo imeli svoje države. Dobrih tisoč let je bilo potrebnih za ta

veliki in pomembni korak. V tem času je slovenski narod sprejel krščanstvo, s Trubarjem dobil prvo knjigo, v 19. st. pa začel prebujati misel o lastnem narodu in zedinjeni Sloveniji. Slovenci smo si želeli svobode. Svobodo izpod Avstrije, svobodo izpod nacizma in fašizma svobodo izpod Jugoslavije, svobodo izpod socializma ... želeli smo izražati lastno voljo in identiteto. Želeli smo biti narod. Nobenega dvoma ni, da je bila Slovenija gospodarsko in vsestransko najbolj razvita republika nekdanje Jugoslavije. In danes, 16 let po osamosvojitvi, je Slovenija najuspešnejša med novimi članicami EU. Imamo visoko gospodarsko rast, brezposelnost je najnižja po letu 1991, pripravljamo se na predsedovanje EU in nenazadnje, še šest dni nas loči do vstopa v monetarno unijo, do prevzema evra. Nostalgija do tolarja pa bo ostala. Generacije, ki so bile del osamosvojitvenih teženj, bodo kakšnega spravile, tako za spomin, za spomin na tiste čase, ki so bili ujeti med olajšanje trenutka zaradi pogumne odločitve na eni strani in tesnobo zaradi negotove prihodnosti na drugi. Nekateri ga bodo spravili kot dokaz za v prihodnje, da bodo zanamci vedeli, kako velik je ta narod, čeprav številčno majhen. In da bo vedno znova prisotno zavedanje, da so prav majhni narodi in skromni ljudje prihodnost sveta.

Kot člani Evropske skupnosti smo se povezali z državami, katerim zgodovinsko in kulturno pripadamo. Postali smo del sveta, ki s skupnimi močmi deluje za dobro človeka. V Evropsko skupnost smo stopili z zavedanjem lastne identitete, z zavedanjem, kdo smo in z zavedanjem, kje so naše možnosti, ki jih moramo izkoristiti, da ohranimo sebe znotraj Evrope. Dejstvo je, da Slovenija želi v polnosti pripadati skupini gospodarsko naprednih, uspešnih, demokratičnih in kulturno raznovrstnih držav. Za izpolnitev teh ciljev je potrebno skrbeti za naraščanje kulture in izobraženosti, za nove centre znanja in za nove univerze. Moramo se zavedati, da zdaj znotraj evropskega prostora tekmujejo z najboljšimi in če hočemo postati tudi mi najboljši, moramo več vlagati v domače proizvode, njihov razvoj in promocijo ter izkoristiti komparativne prednosti, talente in sposobnosti na kritičnih področjih. To pa lahko dosežemo samo tako, da doma ustvarimo stimulatивно razpoloženje, ki spodbuja ustvarjalnost in enkratnost mladih domačih strokovnjakov. Slovenija ima izjemno veliko znanstvenega potenciala in tudi v Evropi ljudi, ki nas na področju razvoja in raziskav uspešno zastopajo. Slovenija ima vse možnosti, da uspešno tekmuje z ostalimi članicami EU. Uspešne ljudi na znanstvenem, športnem, umetniškem in gospodarskem področju. Njihove sposobnosti pozna tudi tujina. Pri vsem tem pa je pomembno, da ohranimo ponos. Dobri smo toliko, kolikor se cenimo in spoštujemo sami, veličina pa se kaže v tem, koliko smo sposobni napake priznati in jih popraviti.

Dragi Vipavci, ob dnevu samostojnosti vam voščim za korak, ki smo ga storili. Upam, da vam je božič prinesel obilo notranjega miru in blagoslova, v letu, ki prihaja, pa vam želim veliko osebnega zadovoljstva, sreče in zdravja.

ANTON PEGAN: INDIJA KOMANDIJA

ZBRANO DELO

ANTON PEGAN, učitelj in zapisovalec ljudskega besednega izročila; (posredni) Štrekljev sodelavec

V lanskoletni zadnji številki 'Vipavskega glasa' (dec. 2006, št. 79) smo objavili daljši zapis o učitelju in zapisovalcu ljudskega izročila iz Vipave, ki ga je podpisal prof. Božidar Premrl, ter pravljico 'O vetru', z napovedjo, da bo v letu 2007 izšla knjiga 'Indija Komandija', zbirka ljudskih proznih besedil, ki jih je v 19. st. na našem (širšem) območju zapisal Anton Pegan iz Vipave.

V tej številki 'Vipavskega glasa' pa objavljamo uvodno besedo iz omenjene knjige, ki bo izšla ob letošnjem vipavskem občinskem prazniku (knjigo bo izdal Znanstveno-raziskovalni center SAZU-ja, njen izid pa bo omogočila Občina Vipava). Prispevek je napisal urednik 'Indije Komandije' Franc Černigoj.

***

Skozi prostorje in časje potuje ...

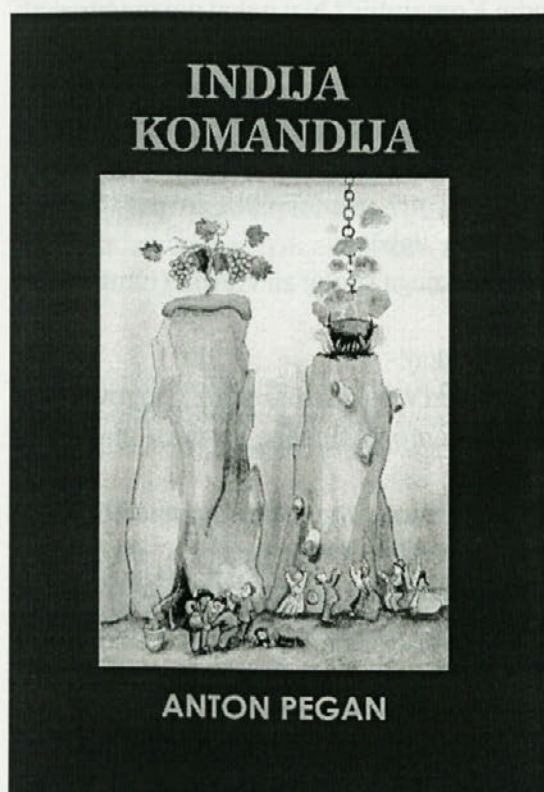
Skozi prostorje in časje potuje besedno ljudsko izročilo – od davnega spočetnika, globoko v minulih vekovih, skozi množico brezimnih nosilcev in trosilcev govorjene besede, skozi kasnejše zapisovalce do današnjih paberkovalcev in bralcev in dalje in dalje v dalje ...

Če je bila na začetku beseda kot živ vrelec, v pripovedovanjih žuboreč, poskočen in iskriv in pršeč v bregovih, umirjen in razlivajoč in pretakajoč se v ravninah, je njen tek, v zapisano besedo ujet, kot uklet, okamenel in ostrmel. In oživi ga lahko le bralec s čisto dušo, najraje otrok; in kdor v duši ostane otrok še v zrelo rast.

To, kar ohranja v sebi knjiga 'Indija Komandija', je stoletja živelo v ljudeh na Vipavskem, Goriškem in Tolminskem, na Vrhéh in na Krasu.

Pred poldrugim stoletjem je šel skozi ta prostor in tisti čas dijak in kasneje učitelj Anton Pegan iz Vipave. Morebiti je zaslutil smisel svojega poslanstva v iskanju živih ljudskih pripovedi. Ujel jih je

v zapise in jih urekel v stoletno spanje. In bilo je dobro, zakaj take so lahko preživele pripovedovanjem neprijazne čase in čakale klica v klitje in rast.

Zgodilo se je, da sem pred desetletji tam v komensko-štrekljevskih krajih srečal etnologinjo dr. Moniko Kropelj. In mi je povedala za Antona Peganu in njegove zapise ljudskih pripovedovanj¹, ki da v rokopise urečeni spijo v Arhivu Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU in čakajo na čas ugodnih zvezd. Ljubeznivo mi je posredovala omenjeno gradivo in Peganovo delo tudi strokovno ovrednotila ter zapisovalca v stroki umestila tja, kamor sodi: med najbolj zavzete Štrekljeve sodelavce².

In v času, ko so se zvezde ravnale v tisto pravo zaporedje, je iz svojega iskanja v kamnu skrenil v sled za Peganom še prof. Božidar Premrl in ga s potrpežljivostjo, strokovnim znanjem in naklonjenostjo do vipavskega rojaka razbral do najvišje možne mere.

In ko so vipavski župan Ivan Princes in člani vipavskega občinskega sveta sprejeli sklep, da bodo v knjižni obliki izdali dragoceno delo svojega rojaka, sem se lotil uredniškega dela. Slikarka in likovna pedagoginja Silva Karim pa je pripovedi iz davnih časov začarala v svet čarobnih barv in živih črt in jim vdahnila svojo otroško čisto dušo.

Kot urednik sem iskal in razmišljal, kako približati današnjemu bralcu – otroku in tudi odraslemu – pripovedovanja iz srede 19. stoletja, da iz njih ne pobegne žlahtni duh tistih časov in takratnih krajev. Kako jih narediti bolj berljiva in razumljivejša ter v njih hkrati ohraniti žlahtno patino časa in prostora izpred poldrugega stoletja?

Zagotovo je bilo treba živo gradivo jezikovno prilagoditi današnjemu širšemu krogu bralstva, saj je 'Indija Komandija' poljudna izdaja ljudskih besedil. Ja – '**Indija Komandija**' smo poimenovali knjigo. Tako je namreč ljudstvo v Peganovem času na Goriškem, Tolminskem in na Krasu, verjetno tudi na Vipavskem, imenovalo pravljlično deželo Indijo Koromandijo, kjer je vsega na pretek in še

več, kjer ni trpljenja, solza in sovraštva. Prebivalci te dežele so vedno veseli, čas jim teče drugače kot ljudem na tem svetu. In kdor zaide v njihov svet, zgubi občutek za minevanje. Méni, da je tam preživel le hip ali dva, a so v njegovem svetu tačas minili vekovi ...

Pravljica 'Indija Komandija' tako stoji na začetku knjige, da nas uvede v domišljjski in pravljčni svet ljudske ustvarjalnosti in hrepenenj ...

Bralec se bo, knjigo beroč, ustavljal oberoč. Res, skozi to in ono pravljico se bo prebijal malo teže – zakaj po eno besedilo iz vsake pokrajine sem pustil táko, kakor jih je zapisal Pegan sam, v narečjih namreč. Ostale sem 'prevedel' v današnjemu bralcu bližji jezik. Pustil pa sem značilne narečne in starinske besede, o katerih sem menil, da so večini razumljive, manj znane pa sem obrazložil. Celoti dajejo zlahaten starinski pridih in bi bilo škoda, če bi jih prestavljal v današnji knjižni jezik. Tiste redke besede, ki jim nismo mogli razbrati pomena, sem pustil nerazložene – morda se njih pomena spomni kdo od bralcev ...

Prav tako sem ohranil ljudski slog takratnega živega pripovedovanja, in tako je tudi starinski besedni red večinoma ostal nespremenjen. Pravopisno pa sem besedila načeloma posodobil.

Katere so najpogostejše značilnosti, bodisi narečne, splošno pogovorne ali starinske, ki jih najdemo tako v originalnih Peganovih zapisih kot deloma tudi v 'Indiji Komandiji'? Naj nekaj najznačilnejših navedem:

- primorske oblike glagolov: govorista, pridesta ...; zdihava, zdihavala je; se pobivajo ...
- glagol 'moči' v pomenu glagola 'morati' (sta mogla namesto sta morala);
- narečna oblika mestnika pri samostalnikih srednjega in moškega spola: na seni, na dvorišči, na kamni (namesto na senu, na dvorišču ...); podobno tudi pri primernikih in presežnikih pridevnikov: najbolši, slabši (je bilo) ... (namesto: najboljše, slabše);
- daljša oblika v mestniku, pri množinskih samostalnikih srednjega spola: za vratmi (namesto za vrati);
- pogovorno-narečni velelnik: Le počaki! – namesto: Le počakaj!
- pogovorni nedoločnik je načeloma spremenjen v knjižni, razen v tipično narečnih (pogovornih) zvezah: recimo: čejo hišo varvat; je imel za pit in za jest; ko bi mogel ti mene nest; ... – namesto: varovati, piti, jesti, nesti;
- vokalna redukcija (izpuščanje samoglasnikov) – k'tero (namesto katero); den' (namesto deni); prijat'li ...;
- narečno izražanje določnosti s števnikom 'en' in kazalnim zaimkom 'ta' (en bogat, ta tretji ...);
- množinske oblike glagolov in zaimkov namesto dvojskih: oni dve so pa šle k maši; jih prime, jih prekucne, podučil jih je (namesto: ju prime, ju prekucne, podučil ju je);
- izstopajoče starinske besede: solnce, solnčen gvant ...
- posebno sem bil vesel mehkega ć-ja (ta treći sin, ...), saj vemo, da je bil ta topli lirični glas na Vipavskem živ v času reformacije, najdemo ga namreč pri Vipavcu Sebastjanu Krelju; Pegan pa ga v več besedilih zapiše še tristo let kasneje.

Seveda bo pozoren bralec v knjigi našel še marsikaj, česar tu nisem omenil, tudi nedoslednosti: tu je napisano takó, drugod isto malo drugače. Zato še enkrat pravim: 'Indija Komandija' je poljudna knjiga, namenjena širokemu krogu bralcev, bogata tudi v raznolikostih. Saj tudi pripovedovalci iste pripovedi ne povedo niti dvakrat popolnoma enako ...

Naj zapišem še nekaj, kar dokazuje, kako trdoživa je živa ljudska pripoved.

Vznemirljivo je bilo, ko sem v Peganu našel iste pravljčne motive, ki sem jih več kot sto let kasneje, ne da bi vedel za Pegana, sam zapisal na Gori nad Vipavsko dolino in jih objavil v 'Javorovem hudiču'³. Skoraj prav do današnjih dni so se ohranili – kljub vihnim časom, zgodovinsko prelomnim družbenim dogajanjem in sodobnemu nasilju tehnike: motiv jame, po kateri se pride na oni svet, v več različicah; motiv posebnežev z nenavadnimi sposobnostmi, ki

glavnemu pravljичnemu junaku pomagajo rešiti nemogoče naloge; motiv hudobne mačeha in uboge pastorka (Pepelka), v več različicah; motiv neustrašnega mladeniča, ki zaklete gradove odrešuje strahov; namesto 'malavarja', ki ga je v Štanjelu na Krasu našel Pegan, sem jaz v Podkraju in okolici našel sorodnega 'brliška' ... In še več drugih.

'Lintvrna', ki se po Peganovem zapisu iz Vipave zvali iz jajca, ki ga znese sedem let star petelin, pa sem kot 'lintuarja' našel v zbirki ljudskih pripovedi 'Na rdečem oblaku vinograd rase'⁴, na drugi strani briške Korade, ob reki Idriji.

Žal so s smrtjo pripovedovalcev, ki so čakali visoko starost in umrli pred dobrimi dvajsetimi leti, vse te pravljice ostale le še kot v večnost ukleti zapisi nekdanje žive ljudske besede ...

Kaj naj rečem ob koncu tega uvoda? Iskreno sem vesel – zaradi Antona Pegana, ki se je na tako imeniten način vrnil med svoje rojake; zaradi bralcev, ki bodo v tej knjigi našli marsikaj, kar jih bo domišljijsko vznemirilo in obogatilo; in tudi zaradi sebe in drugih, ki smo pripomogli k izidu ter notranji in zunanji podobi 'Indije Komandije' in s tem naredili dobro delo ...

Franc Černigoj

Pri pripravi le-tega za tisk sta sodelovala tudi Znanstveno-raziskovalni center SAZU, Inštitut za folkloristiko (**dr. Monika Kroje**), ter prof. **Božidar Premrl**, zaposlen na Zavodu za varstvo kulturne dediščine, na Restavratorskem centru. Urednik Peganovega dela pa je **Franc Černigoj**, pesnik in pisatelj, tudi sam zapisovalec ljudskega spomina, ki je podpisal že več knjig z zbranim ljudskim blagom iz vasi na Trnovski planoti ter v Zgornji Vipavski dolini⁵.

Opombe

¹Dr. Karel Štrekelj je imel v načrtu, da poleg slovenskih ljudskih pesmi (*Dr. Karel Štrekelj: Slovenske narodne pesmi (štirje zvezki), Slovenska matica; Ljubljana, od 1895 do 1923*) izda tudi prozna ljudska besedila (pravljice, pripovedke, bajke, legende ...), in je zato zapisovalce vzpodbujal, naj zapisujejo tudi te. Žal do realizacije tega gigantskega načrta ni prišlo.

²Monika Kroje: Karel Štrekelj – iz vrelcev besedne ustvarjalnosti; Založba ZRC, ZRC SAZU, Ljubljana 2001

³Franc Černigoj: Javorov hudič, zbirka ljudskih pripovedovanj z Gore in iz Zgornje Vipavske doline (1. knjiga v zbirki 'Glasovi'); Kmečki glas, Ljubljana, 1988

⁴Pavel Medvešček: Na rdečem oblaku vinograd rase; zbirka ljudskih pripovedovanj od Matajurja do Korade (3. knjiga v zbirki 'Glasovi'); Kmečki glas, Ljubljana, 1991

⁵Javorov hudič, zbirka ljudskih pripovedovanj z Gore in iz Zgornjevipavske doline (Ljubljana, Kmečki glas, 1988); *Mož in čemerika, (žalostne in vesele z Gore in iz Dežele)*, zbirka ljudskih anekdotičnih zapisov z Gore in iz Zgornje Vipavske doline (Ajdovščina, samozaložba, 1997, samozaložba);

Znamenje na Gori, o vseh znamenjih od Hrušice do Trnovskega gozda (Ajdovščina, samozaložba, 1999).

Nace ima dolge tace, otroška pesniška ljudska besedila z Gore in iz Zgornje Vipavske doline (Ljubljana, Zavod RS za šolstvo, 1996);

Cin-cin-cin, Cene, otroška pesniška ljudska besedila z Gore, slikanica, il. Silva Karim; (Goriška Mohorjeva družba, Gorica 2004).

Urednik in soavtor zbornikov ter monografij:

- monografija *Mati Gora* (ob 400-letnici naselitve Gore; Predmeja, 2001)

- *Semenje javorovo* (izbor iz 20-ih let Javorovega lista, glasila OŠ Col, Col 2002)

- *Zelene stečine II* (izbor kratke leposlovne proze 30-ih let Lovca, 1972 – 2002; Ljubljana 2002)

- *Edmund Čibej – Zbrani spisi* (Društvo Gora, Predmeja 2005)

- 5 zbornikov ob jubilejih lovskih družin (LD Javornik – 2, LD Trnovski gozd, LD Col, LD Vrhe Vrabče

Novost v vinskem svetu

Penina barbera prinaša rdečo svežino

Običajno slavnostne dogodke oplemenitimo s penečim se vinom. Navadno z belo penino. Redkeje naletimo na rdečo. V Sloveniji imamo le nekaj rdečih penin in tem se je nedavno pridružila penina barbera iz Vinske kleti Vipava. Z vodjo kleti Joškom Ambrožičem, enologom in članom številnih žirij, ki ocenjujejo vina, smo se pogovarjali, kako se je rodila nova penina.

Kako je nastala penina barbera?

Enologi v naši kleti smo že pred nekaj leti razmišljali, da bi tudi v Vipavski dolini naredili rdeče peneče se vino. Barbera, ki je značilna sorta za naše okolje, je namreč prava sorta za penino, ker ima višje in pestre kisline ter živahen, eleganten značaj. Leta 2004 smo se lotili izdelave. Grozdje za penino smo potrgali pred redno trgatvijo, kar je značilno za penine, da se ohrani bogat kislinski sestav, ki se drugače z zorenjem manjša.

Peneča se barbera je prava izbira za slavnostne trenutke in sproščeno druženje.

Pri pridelavi ste uporabili posebno tehnologijo.

Da. Penečo se barbero smo pridelali s posebno tehnologijo. Osnovni fermentaciji je takoj sledila sekundarna, in sicer v visokotlačnih tankih, kjer poteka postopek charmat. Po fermentaciji je vino ležalo na kvasovkah devet mesecev, zato je dobilo bogatejšo strukturo in bolj raznoliko aromo. To peneče se vino je naravno, saj vsebuje le sladkor, ki ga je grozdje prineslo iz vinograda.

Za slavnostne trenutke bomo imeli torej večjo izbiro?

Peneča se barbera je primerna kot aperitiv za slavnostne trenutke. Zanimivo pa je, da jo lahko pijemo tudi pri jedi kot osnovno vino. Na sprejemih in podobnih dogodkih lahko tako uporabimo le rdečo penino, in sicer kot aperitiv in obenem kot vino ob hrani, ter se tako izognemo zadregi, katero vino izbrati, da bo ustrezalo posameznim jedem. Seveda jo lahko preprosto uživamo tudi ob običajnem kosilu, saj je lahko vino.

S kakšnimi kozarci pijemo penino barbera?

Dobro je, da jo pijemo s širšimi kozarci, denimo v obliki tulipanov, in ne ozkimi, ki jih uporabljamo za belo penino. Večji kozarec namreč omogoča, da se verižica in mehurčki v vinu razporedijo na čim večji površini. Tako se vino bolj odpre in razkrije svojo aromo, postane živahno, razigrano, na vipavskem bi rekli brbljavo. Sicer pa pravila, kateri kozarec uporabiti za posamezno vino, niso več tako stroga in tradicionalna, kot so bila nekdaj. Tudi

V tem vinogradu je raslo in zorelo grozdje za rdečo barbero.

pri kombinaciji posameznih vin z jedmi zdaj vinska stroka dopušča, da posameznik svobodneje izbira glede na svoj okus.

Vajeni smo predvsem bele penine. Menite, da bodo ljudje zato bolj zadržani do rdeče penine?

Penina je bila nekdanj le neke vrste „obredno“ vino, ki se je uporabljalo ob redkih pomembnih dogodkih. Nemci in Italijani so bili prvi, ki so jo začeli uživati pogosteje, na poslovnih dogodkih, sprejemih, ob začetku večerje, kosila. Tudi pri nas se penina že nekaj časa uveljavlja in postaja vedno bolj priljubljena. Sprva so vodile bele penine, sledile so jim rose penine, zdaj pa prodirajo tudi rdeče. Mislim, da se je v zadnjih desetih letih kultura pitja vina v Sloveniji tako razvila, da so ljudje tudi bolj naklonjeni novostim. Mogoče bo kdo sprva res zadržan, a ko bo okusil penino barbera, ga bo s svojo preprostostjo prevzela, ker ima v svojem jedru, svoji notranji zgradbi prijetne lastnosti. Očara s svežino in obenem igrivo eleganco.

*Dominika Prijatelj,
odnosi z javnostmi, Vipava 1894*

Ponovno odprt Vipavski hram

„Nova gostinska ponudba našega hrama zajema predvsem domače vipavske jedi, ki so pripravljene na sodoben način. Vipavski dolini primanjkuje restavracij s tovrstno tradicionalno hrano, prilagojeno sodobnemu načinu življenja. S to ponudbo ohranjamo avtohtono kulinarčno dediščino, kar je gotovo privlačno tudi za turiste,“ je ob ponovnem odprtju Vipavskega hrama v Vipavi povedal novi vodja Matjaž Trošt. Upravljanje hrama je ponovno prevzelo podjetje Vipava 1894. Hram je ob Vinski kleti Vipava, zato si lahko gostje ob okušanju kulinarčnih

Nova ekipa Vipavskega hrama (Ivan Kidmet, Jernej Mikuž, Borut Jež, Vojko Ličen, Vasja Potrata, Ivica Rodman).

S penino zelena so takoj po odprtju Vipavskega hrama nazdravili vodja hrama Matjaž Trošt, direktor mag. Jurij Premrl in vodja Vinske kleti Vipava Joško Ambrožič.

dobrot ogledajo tudi klet in degustirajo vrhunska vina iz njihove kleti.

Vipavski hram je primeren prostor tudi za poslovna srečanja, poroke in druga praznovanja. V hramu načrtujejo, da bodo v prihodnje imeli poleg zanimive kulinarčne ponudbe še glasbene večere in podobne zanimive dogodke. Prvi tovrstni dogodek je že v soboto, 10. marca, ko bodo ob dnevu žena pripravili posebne jedi in poskrbeli za glasbo.

Dominika Prijatelj

Ponovno medalje za vipavska vina

Na 12. strokovnem ocenjevanju vin in žganih alkoholnih pijač, ki je bilo februarja v sklopu sejma Gast v Splitu, so bila vina iz Vinske kleti Vipava ponovno nagrajena. Medaljo so prejela vsa štiri vina iz blagovne znamke Lanthieri, ki jih je klet poslala v oceno. Malvazija (letnik 2005) je dobila zlato medaljo, srebrno pa so si prislužili pinela (letnik 2006), merlot (letnik 1998) in cabernet sauvignon (letnik 2003). Odličja gotovo potrjujejo, da iz Vinske kleti Vipava prihajajo kakovostna vina, ki sodijo v sam vinski vrh!

In s čim je malvazija prepričala žirijo? Kot je pojasnil vodja kleti, Joško Ambrožič, ima malvazija svež in mladosten značaj ter bogato in kompleksno telo. Vonj je intenziven, lepo obstojen. Ob prvem vdihu vonjamo sadne zaznave hruške, melone in mandljevih jedrc, v ozadju pa ujamemo belo vinogradniško breskev in rahlo muškaten vonj. Suho in sveže vino z bogato strukturo v ustih deluje prijetno mineralno in lahkotno.

Dominika Prijatelj

Vipavska vinska kraljica

Sem Maja Benčina, stara sem 19 let in prihajam iz vinogradniške družine Benčina iz gručaste vasice Lože pri Vipavi. V življenju že od nekdaj rada sprejemam izzive in lani novembra sem si zadala še enega ter se prijavila na izbor za vinsko kraljico Slovenije. Znanje se je obrestovalo in prineslo zmago. Lahko se pohvalim, da sem že tretja vinska kraljica iz vinorodnega okoliša Vipavska dolina. Pred mano je bila Maja Cigoj, leta 2000 pa je to funkcijo nosila Martina Stegovec. Tako da to ni samo ponos naše hiše, ampak tudi celotne Vipavske doline.

Ponosna sem, da lahko predstavljam slovenska vina in se skupaj z vinogradniki in vinarji trudim za promocijo odličnih slovenskih vin, ki v svetu še niso dovolj prepoznavna. Pomembna je tudi kultura pitja vina, da nam vino ne pomeni le pijače, ampak predvsem vrednoto, saj je tudi to pokazatelj odnosa celotnega naroda do vina.

Tega se zavedamo predvsem ljudje, ki živimo z vinogradništvom in vemo, koliko truda je treba vložiti, da pridelamo vino ter poznamo problematiko slovenskega vinogradništva.

Želim si, da bi slovenska vina ponesli v tujino, da bi tudi zdomci v Ameriki lahko poskusili pridelek najljubše rastline slovenskega naroda, trte, pa tudi, da bi strokovnjaki ter vinarji iz tujine in evropske vinske kraljice prišli v Slovenijo, okusili naša vina in si ogledali lepote Slovenije. Da pa ne bo ostalo le pri pobožnih željah, se obračam na vse, ki bi lahko pri projektu kakor koli pomagali. Zahvaljujem se mag. Stanki Blatnik in steklarskemu mojstru Matjažu Gostečniku iz Slovenj Gradca, ki sta me oblekla in okitila, da lahko sedaj s tako lepo opravo predstavljam sebe, Slovenijo, naša vina in institucijo vinske kraljice Slovenije, Pomurski sejem.

Prav tako projekta ne bi mogla začeti brez družine, ki me podpira, hvaležna sem pa tudi podjetju Vitrum iz Šempetra, trgovini Živex iz Volčje Drage in podjetju Va tehnologija iz Ilirske Bistrice. In honorem dei et in honorem vini. V čast Bogu in vinu.

Maja Benčina

IZ ŠGV

IZ DELA ŠKOFIJSKE GIMNAZIJE VIPAVA

Spet so minili trije meseci in čas je, da vam na kratko predstavimo, kaj se je medtem dogajalo na naši gimnaziji. December je seveda minil v pričakovanju praznikov.

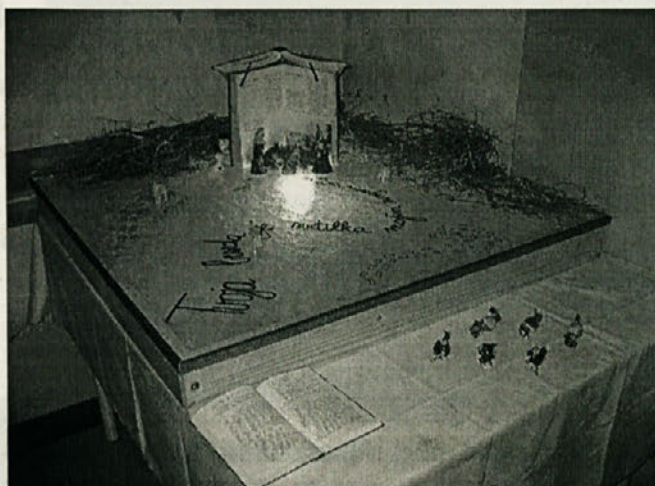
ZIMSKI UTRINEK

V zadnjem tednu pred božičem so dijaki pripravljali razredne jaslice. *Tvoja beseda je svetilka mojim nogam, luč moji stezi.* Pod tem geslom je potekalo letošnje, že drugo tekmovanje za izbor najlepših razrednih jaslic. Vsi razredi so se seveda z vso resnostjo vrgli v to tekmovanje in po svojih najboljših močeh interpretirali temo natečaja. In glede na ocene komisije so se vsi odlično odrezali, saj so bile razlike minimalne.

Lani je zmagal le en razred (lanski 2. a), letos pa sta si naslov najlepših jaslic in glavno nagrado (pico) razdelila dva razreda - lanski uspeh je ponovil 3. a, ki se mu je pridružil 2. b.

Za zmago je bila potrebna seveda dobra interpretacija teme, estetski videz in nenazadnje tudi ustna predstavitev.

Po krajšem oddihu smo se vrnili nazaj v šolske klopi. Sredi januarja smo zaključili prvo od dveh ocenjevalnih obdobj, potem pa smo že začeli s pridobivanjem novih ocen. Zvrstilo se je tudi nekaj šolskih in regijskih tekmovanj, na katerih so se naši dijaki zelo dobro odrezali. V mesecu januarju se je sploh dogajalo veliko stvari. Naš pevski zbor je imel pevski vikend, dijaki, ki imajo radi glasbo, so se udeležili glasbenega abonmaja, sredi meseca smo imeli športni dan ...

ŽE DRUGI PEVSKI VIKEND NAŠEGA PEVSKEGA ZBORA

V petek, 19. januarja, je bilo v dijaškem domu ŠGV še posebej živahno. Za dva dni smo si ga sposodili pevci in pevke Mešanega mladinskega zbora. Pevski vikendi so tako možnost za nadgrajevanje celoletnega dela, kot tudi priložnost za druženje.

Pevske vaje so se začele ob 17.00 v petek. Najprej smo se razdelili po glasovih in pilili neizdelane dele ... Vadili smo naš letošnji program, predvsem pesmi za koncert, ki ga pripravljamo v kratkem (predvidoma v aprilu).

Sobota je ravno tako minila v znamenju petja. Vaje s krajšimi premori so potekale čez cel dan. Ko smo okoli petih zvečer odhajali domov, smo lahko videli zadovoljen nasmeh na obrazu naše zborovodkinje Loredane Sajovic in to je bila za nas največja nagrada ter spodbuda za aktivno delo še naprej.

ŠPORTNI DAN

V torek, 16. januarja, smo imeli dijaki Škofijske gimnazije Vipava športni dan. Nekateri so ga preživeli na smučeh v Zoncolanu v Italiji, drugi na drsalkah v Piancavallu, plavalci so se odpravili v Ljubljano v vodno mesto Atlantis, najbolj pridni pa na pohod. Slednjim je nekoliko nagajalo slabo vreme.

Smučarji so ob čudovitem sončnem vremenu uživali v prijetni smuki po urejenih in raznolikih progah italijanskega smučišča in se utrujeni pozno vrnili domov. Naše vodne duše so si v Ljubljani lahko privoščile veliko različnih atrakcij. Za bolj umirjene so bile na voljo razne vodne masaže, za tiste »ta divje« pa spuščanje po toboganih. Pravijo, da je bilo zelo vroče. Nadobudni drsalci so zmrzovali v ledeni dvorani Piancavalla. Bilo je lepo, toda dan je hitro minil.

Maja, 2. c

V ponedeljek, 22. januarja, smo si člani fotografskega krožka (Ines, Urša, Tanja, Naja, Boštjan, Blaž in mentorica Nadja) ogledali razstavo 4. fotografskega natečaja Kruh in vino. Po razstavi nas je s komentarji popeljal letošnji prvonagrajenec na temo Vino, domačin Oton Naglost. Predstavil nam je svoje delo in način fotografiranja ter odgovarjal na naša vprašanja. Videli smo domiselne in izvirne klasične ter digitalne fotografije, med njimi nekatere zelo računalniško obdelane.

Ob koncu ogleda smo se zahvalili gospodu Otonu za razpoložljivost in se mu priporočili še za kakšno fotografsko izkušnjo na terenu.

Tudi februar je bil precej razgiban mesec in ni nam bilo dolgčas. Že prve dni v mesecu sta se dva razreda odpravila na duhovni vikend. V nadaljevanju si lahko preberete, kako je bilo na vikendu v Logu pod Mangartom. Obeležili smo tudi slovenski kulturni praznik in dan pred njim pripravili proslavo. Dijaki četrtilih letnikov so se polni pričakovanj podali na ogled fakultet, ki jih zanimajo; 9. in 10. februarja so namreč fakultete organizirale informativna dneva, na katerih so bodoče študente seznanile s študijem. Sredi meseca smo si v Novi Gorici ogledali zanimivo gledališko predstavo Bakhantke. V torek, 13. februarja, so se dijaki, ki sodelujejo pri novinarskem krožku, odpeljali v Ljubljano in gostovali v televizijski oddaji Piramida. Z zanimanjem so si ogledali, kako

poteka snemanje oddaje. Naključje je hotelo, da je prav ta dan v oddaji sodelovala tudi gdč. Eva Irgl. Dijaki so jo z veseljem podpirali s ploskanjem na tribuni, saj je bila tudi ona nekoč dijakinja naše gimnazije. Mlada poslanka je prepričala naše dijake in tudi gledalce pred televizijskimi sprejemniki ter prepričljivo zmagala. Dijaki so si lahko v drugi polovici meseca februarja tudi nekoliko odpočili od napornih šolskih dni, saj jo prišle na vrsto zimske počitnice.

DUHOVNI VIKEND

Dijaki 2. c smo duhovni vikend preživel v Logu pod Mangartom, kjer smo uživali v prijetni zimski idili in odkrivali skrivnosti sebe in sošolcev.

Vreme nam je bilo zelo naklonjeno in čeprav je bilo snega malo, smo bili nekateri »fajn naribani« v njem. Imeli smo se super in vse tri dni nas je spremljalo prekrasno sonce. Kuharji smo ostale sošolce presenetili s »specialitetami drugega C« in tudi tisti, ki so najbolj dvomili v naše sposobnosti, so jih na koncu pohvalili.

Bistvo vikenda pa je bilo spoznavanje in odkrivanje sebe ob zgodbi Mojzesovega življenja. Pogovori, ki so potekali dvakrat na dan, so bili zelo zanimivi, nekateri smešni, drugi zelo čustveni, skratka, zelo produktivni. Mislim, da je vsak od nas odnesel nekaj dobrega zase.

Maja, 2. c

PROSLAVA OB KULTURNEM PRAZNIKU

Kot vsako leto, smo se tudi ob letošnjem kulturnem prazniku vsi dijaki in profesorji Škofijske gimnazije Vipava zbrali v telovadnici, kjer smo se spomnili obletnice smrti našega največjega pesnika Franceta Prešerna ter se prepustili kulturnemu programu.

Rdečo nit proslave je predstavljalo Sveto pismo, ki je pomemben del v zgodovini človeške kulture. Tej »knjigi vseh knjig« je posvečeno tudi letošnje leto 2007.

Uvod proslave je pripadel mešanemu mladinskemu pevskeemu zboru, ki je ob spremljavi pihalnega orkestra naše šole zapel *Zdravljico*. Sledili so recitatorji s citati iz Svetega pisma, vendar so nas presenetili z branjem v svetopisemskih jezikih in ne slovenščini, kot smo bili

do sedaj vajeni. Tako smo lahko prisluhnili hebrejščini, grščini, latinščini in armejščini. Osrednji del programa pa je pripadel dvema gostoma – koprskemu pomožnemu škofu Juriju Bizjaku in prof. Janezu Zupetu, znanima poznavalcema in prevajalcema Svetega pisma. Opisala sta nam svoja doživljanja ob soočanju s prevajalskim delom in nam poskusila razložiti, kako naj Sveto pismo pravilno dojemamo. Pogovor je obogatil mešani pevski zbor z izvedbo *Visoke pesmi* (ki jo je prevedel prav prof. Janez Zupet) in ritmične-duhovne *Oče, dobri oče*. Sodelovali so tudi posamezni dijaki s petjem in igranjem instrumentov.

Dobro uro trajajoča proslava je kmalu minila in obogateni s prijetnimi zvoki glasbe ter s kakšno zanimivostjo več o Svetem pismu smo odhajali na enodnevni oddih domov.

*Helena Uršič, 3. a
Zbrala in uredila Andreja Premrl*

IZ OŠ

Dogajanje na šoli

Težko pričakovane božično – novoletne počitnice so hitro minile. Nekaj vznemirljivega pričakovanja, najlepše želje, praznovanje z vonjem po cimetu in s čarobnim sojem sveč, upanje – in zopet vsakdanja rutina.

No, sončnost in toplota sta nama barvali januar, ko pa so nad dolino legli temni oblaki, smo postajali kar malodušni – komaj smo zmogli opravljati obveznosti.

In teh je bilo za učence precej, saj se je bližal konec prvega ocenjevalnega obdobja, ko naj bi bile vse ocene »tip-top«, vse obveznosti opravljene – in nako zopet v novo ocenjevalno obdobje. Kar tako – od danes do jutri. Brez oddiha.

V januarju so si učenci izbirnega predmeta verstva in etika ogledali jaslice in pravoslavno cerkev v Ljubljani. Tudi učenci 3. in 4. razreda so bili na kulturnem dnevu v Ljubljani.

Zimska šola v naravi na Krvavcu je bila drugi dan prava sivina: dež, neizpolnjena želja po smučanju. Teža odločitve, da se predčasno vrnejo v Vipavo, je bremenila učitelje in učence vse do popoldanskih snežink. Pobelile so smučišča in omogočile vsaj primerno smuko.

Ob slovesu s Krvavca se je vreme pošalilo z nami: idealno sončno za smučanje (le dooolge vrste za vlečnice) je vabilo »Pridite spet!«

Konec januarja in začetek februarja so zaznamovala šolska tekmovanja iz znanja slovenščine, zgodovine, angleščine, kemije – in da ne bo vse prerեսno, še iz Vesele šole.

Kulturni dan je pomemben in slovesen praznik. V šoli smo s sodelovanjem Glasbene šole pripravili dve različni proslavi. Prijetni, primerni za učence – s pesmijo, glasbo, recitacijami, videoprojeksijo.

Kurenti so v Vipavo prinesli veselo pustno razpoloženje, za naše učence pa je to bilo prijetno seznanjanje z bogastvom slovenskega ljudskega izročila. In sproščen uvod v počitniške dni.

Po počitnicah so si učenci ogledali učni center slovenske vojske in razgibane predstavitve dejavnosti za olivno-zeleno ograjo. Da optimizem pomaga, so ugotovili mladi astronomi: po celodnevnem deževju se je zvečer zjasnilo in opazovanje luninega mrka je bilo v hladni noči pravo doživetje.

V začetku marca smo v časopisih prebrali vse o ustanovitvi osnovne šole Šturje. Učencem, ki bodo obiskovali pouk v novi šoli, strokovnim delavcem, ki bodo v njej zaposleni, želim uspešno delo. Hkrati pa moram povedati, da si srčno želim, da bi se o nadaljnjem šolanju vsi odločali samostojno, v dobro otrok. Število oddelkov v naši šoli se bo zmanjšalo – posledično tudi število zaposlenih. Vsakogar (učence in učitelje) bomo pogrešali, saj sedaj s svojim delom in osebnostjo sestavljajo prijetno mozaično podobo šole. Mozaik, ki mu odvzamemo nekaj koščkov, ni več popoln.

Žal nam je toplo pomladansko vreme »ponagajalo« in nismo izvedli zimske šole v naravi za učence od 1. do 4. razreda. Saj danes, ko to pišem sneži, a kaj, ko smo se morali odločiti še v dneh, ko smo s kratkimi rokavi občudovali cvetoče sadno drevje med Erzelijem in Slapom. Sta pa bila zato športna dneva pravo doživetje prebujajoče se narave. V prezgodnjo pomlad so nas vabile tudi čudovite fotografije metuljev v naši galeriji.

Pridno smo se pripravljali na predstavitev kraja in šole v televizijski oddaji Šport Špas. Še preveč pridno, ker je oddaja kratka in bodo v njej le izseki dejavnosti. Tako bo vsebina bolj odraz srečne roke režiserja kot pa naših dejavnosti.

Pa še projekt »Berem« bom omenila. V letu kulture so sedmošolci obiskali Lavričevo knjižnico v Ajdovščini. Knjižničarke so jim predstavile delo v knjižnici ter jih učile iskati – in najti – zeleno knjižnično gradivo. O, da bi še mnogokrat iskali – in našli- vsebine med knjižnimi policami. Ob dnevu poezije – 21. marcu še misel: »Knjige so ključ do zaklada modrosti, knjige so vrata v deželo užitkov, knjige so steze, ki vodijo navzgor; knjige so naše prijateljice. Pridite, berimo!« (Emilie Poulsson)

Alenka Bizjak Nussdorfer

Eko sejem 2006

V petek, 22. 12. 2006, je na osnovni šoli Draga Bajca v dopoldanskem času potekal Eko sejem. Pripravili so ga učenci in učitelji naše šole. Sodelovali so tudi učenci iz Vrhopolja. Učenci so se na sejem dobro pripravili, saj je bilo na ogled oziroma za prodajo res mnogo zanimivih in lepih izdelkov, ki so bili narejeni iz različnih okolju prijaznih materialov in so se dobro prodajali. Prodanih je bilo večino izdelkov. Že pri načrtovanju sejma smo se dogovorili, da bomo denar od izkupička namenili za humanitarne namene na šoli.

Hvala vsem, ki ste sodelovali, pa tudi tistim, ki ste Eko sejem obiskali in kupili izdelke.

Klavdij Bajc, Marija Mikuž Papež

Sprejem prvošolcev v šolsko skupnost učencev

V popoldnevu, 30. 11. 2006, so bili vsi prvošolci na osnovni šoli Draga Bajca Vipava sprejeti v šolsko skupnost učencev.

Starejši učenci so jim pripravili prijeten kulturno – družabni program. S staro učilnico so jih popeljali v čas italijanske šole na naših tleh, jim zapeli in ob harmoniki še zaplesali. Tudi prvošolci so pokazali, da so se že marsičesa naučili. Učenci iz Vipave, Podnanosa, Vrhopolja in Goč so se predstavili s plesom in tako pokazali svojo razigranost.

Vse zbrane je po pozdravu šolskega zbora Poka

pozdravila ravnateljica šole in prvošolcem zaželela radovednosti, znanja pa tudi smeha.

Druženje se je nadaljevalo ob pogostitvi prvošolcev in staršev v šolski jedilnici.

Želimo jim, da bi radi in z dobro voljo nadaljevali šolanje.

Za aktiv 1. razreda Marija Mikuž Papež

Čopovo pismo Prešernu

Vice, 8.2.2007

Dragi prijatelj France!

Minilo je že 172 let, odkar sem utonil. Žalostna smrt, ampak niti ne tako slaba. Vse se je dogajalo zelo hitro. Najhuje pri moji smrti je bilo tvoje žalovanje. Večkrat sem se trudil, da bi ti spregovoril. Povezana sva ostala samo v duhu. Zelo vesel sem bil, ko si mi posvetil svoje najobsežnejše delo Krst pri Savici. Ne vem, če veš, da je to delo prevedeno v vse svetovne jezike, to je več kot sem jih znal jaz. Ne vem, če si seznanjen z dogajanjem v Sloveniji, zato ti napišem nekaj vrstic o tem, kaj vse se dogaja okrog tvojega imena.

Pred petnajstimi leti je Slovenija postala samostojna država, za himno pa so vzeli verze iz tvoje Zdravljice. Je edina himna, ki opeva bratstvo med vsemi narodi. In lepo bi bilo, da bi postala tudi himna Evrope in celega sveta. Je edina državna himna, ki opeva trto. Slovenci so do vstopa v Evropo imeli svoj denar, in ne boš verjel, na dokaj vrednem bankovcu si bil upodobljen prav ti. Ti, ki si bil vedno brez denarja. Z vstopom v Evropo so ena redkih držav, ki imajo svoje simbole na kovancih. Smehljaš se s kovanca za dva evra. Veliko šol, ustanov, ulic, trgov..., so imenuje po tebi. Zdi se, da si Slovincem prirasel k srcu, saj imajo kulturni dan na Prešernov dan. In so ena redkih držav, ki ima kulturni dan za državni praznik. Na ta dan se podeljuje Prešernove nagrade. Dobijo jih ustvarjalci, umetniki...,eni zaslužen, drugi ne.

Ja, hecno se vrti ta svet okoli tvojih pesmi. Prepevajo jih razni ansambli. Mladina te ima tudi kar rada, saj si Prešeren po priimku in srcu. Zadnjič sem slišal dva mladeniča, ki sta se pogovarjala o tebi. Eden je dejal, da si bil res čuden patron, da se še zdaj učijo o njem.

Ne vem, kje si. V Nebesih? V Vicah? Jaz sem v Vicah pri vratih in držim pisalo in sveženj papirjev. Jaz te bom kar tu počakal.

S spoštovanjem!

Matija Čop

Matej Naglost

Med novoletnimi počitnicami

Imeli smo dolge počitnice. Najprej smo praznovali božič. Potem je imela rojstni dan mama. Njen rojstni dan smo praznovali skupaj s sorodniki. Za mamo je imel rojstni dan še tata. Pred Silvestrovim smo šli v trgovino in nakupili vse za praznovanje. Mama si je kupila nove uhane. Nato smo čakali novo leto. Na trgu v Velenju smo gledali ognjemet.

Nina Notersberg, PP5.c

Božično - novoletne počitnice sem preživel doma in v Stari gori. Ko sem se po počitnicah ponovno srečal s sošolci in učiteljicami, sem bil nadvse zadovoljen in srečen. Vsakemu sem dal roko in poljub na lice ter jim tako voščil vse najboljše v novem letu!

Matej Ferletic, PP5.c

Mislím, da se bomo v tem novem letu dobro razumeli in še kaj skupaj naredili. Vse do konca šolskega leta, ko se bom jaz poslovil od vas in odšel domov. Želim si, da bi bila moja punca zdrava, srečna in da bi se ji uresničile vse želje.

Dejan Roter, PP5.c

Prišel je evro

Letos smo leta 2007. Slovenske tolarje smo zamenjali z evri. Na novo valuto bo treba zelo paziti, ker so kovanci evrov veliko več vredni od prejšnjih slovenskih kovancev.

Nina Notersberg, PP5.c

Prišlo je novo leto. Z njim so prišli še evri. Tolarje sem moral zamenjati v evre. Mislím, da bo ta valuta več vredna, kot je bil star denar. Nič več ne bo tako kot prej. En evro je več vreden kot en tolar. Mislím, da se bodo ljudje morali navaditi na te evre. Mi, ko imamo doma kmečki turizem, že od prej malo poznamo evre, saj so nam gostje plačevali v evrih ali pa v tolarjih. Tudi jaz sem sedaj moral plačati invalidski voziček z evri.

Dejan Roter, PP5.c

Ko nas obišejo prijateljice iz Škofijske gimnazije Vipava

Jaz sem Jadranka. Imam prijateljico Tejo. K meni pride na obisk. Teje sem zelo vesela. Zelo rada grem z njo ven na dvorišče. Danes je torek in jaz že nestrpno čakam Tejo. Teja pa ponavadi pride ob četrtek.

Jadranka Gavrič, PP5.c

Dejan ima prijateljico Tadejo.

Jadranka Gavrič, PP5.c

Rada imam svojo prijateljico Juto.

Nina Notersberg, PP5.c

Moji prijateljici je ime Špela. Prišla je k meni na obisk. Je lepa, mi je všeč, prijazna, dobra. Ima dolge lase spete v rep. Hodi v gimnazijo. Živi v domu. Vsak petek gre domov.

Peter Lipovšek, PP5.c

Moja prijateljica Marta

Marto poznam že pet let. Med šolskimi odmori grem rad k njej na obisk. Vsak dan se o čem pogovarjava. Ona me posluša in mi potem da kakšen nasvet. Z njo se lepo razumem. Včasih ji 'častim' kavo iz avtomata. Če kdo misli, da sem zaljubljen vanjo, se moti. Ona ima svoje prijatelje in jaz svoje. In midva sva samo prijateljca. Ona dela fine torte. Jedel sem njeno višnjevo torto. Marta je bila včeraj vesela mojega darila – srčka. Meni pa je prinesla dva parfuma, ki mi jih je že prej obljubila.. Če bom šel iz Centra, mi bo hudo po njej, ker mi je zelo pri srcu in mi je všeč kot oseba. Zato se bom z njo družil, dokler bom tu v Centru. Upam, da jo bom kdaj poklical po mobitelu, ko bom že doma. Če se bom pa slučajno oženil, bo dobila povabilo za na poroko. Ko bom jaz odšel od tod, mislim, da me bo ona pogrešala ravno tako kot bom jaz njo.

Dejan Roter, PP5.c

Zapisala učiteljica Lilijana Koren

IZ OTROŠKEGA VRTCA

Pomen gibanja za otroke

Prav vsi gotovo vemo, da je tako imenovana telesna vzgoja stara kot človek. Že stari Grki so se držali načela: »Zdrav duh v zdravem telesu«.

Zavedati se moramo, da je prav predšolska doba zelo pomembna za telesni razvoj človeka. V tej dobi se namreč postavljajo temelji za zdravo telesno držo, za oblikovanje telesnih lastnosti in za osnovne gibalne navade. Žal v današnjem času vse prepogosto spregledamo pomen gibanja. Otroci preživijo večji del dneva v zaprtih prostorih. Primanjkuje jim skorajda prostora za brezskrbno gibanje, prostori v vrtcu, doma in tudi zunaj pogostokrat niso ustrezni za živahno otroško gibanje.

Vse to vodi do zmanjšanja odpornosti organizma in razvoja motoričnih sposobnosti. Da bi to čim bolj preprečili, v našem vrtcu poskrbimo in otrokom omogočimo vsakodnevno gibanje in aktivno bivanje na prostem, če nam le dopušča vreme.

Pomena gibanja se v našem vrtcu vse bolj zavedamo. Tako že nekaj časa sledimo smernicam, ki nam jih ponuja FIT Slovenija oziroma mednarodni program FIT CLUB, katerega moto je: »Svet gibanja, svet veselja«. V ta projekt smo povabili tudi starše in jih vsaj trikrat letno povabimo, da bi v vrtec, če je le mogoče, prišli peš. Starše tudi povabimo na izlet ali večkrat organiziramo orientacijski pohod. Gibanje otroku daje občutek ugodja, varnosti in veselja.

Z gibanjem otrok raziskuje, spoznava in dojema svet okoli sebe. Tako prosvetni delavci, kot tudi starši, se moramo tega vse bolj zavedati in poskrbeti, da bo ta osnovna potreba GIBANJE vsakodnevna spremljevalka naših otrok.

V prostorih sedanjega vrtca otrokom ne moremo nuditi takih gibalnih aktivnosti kot si jih želimo, zato komaj čakamo nov vrtec z večnamenskim prostorom, kjer bomo naše želje uresničili.

*Boža Sušl,
vzgojiteljica*

IZ DRUŠTEV

130 LET PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA VIPAVA

Nekaj utrinkov iz preteklosti

Prostovoljno gasilsko društvo Vipava je bilo ustanovljeno leta 1877 na podlagi potrebe po organiziranem reševanju v primeru požarov in drugih nevarnosti. Ustanovitelj in častni načelnik društva je bil do svoje smrti grof Lanthieri, ki je ob ustanovitvi poskrbel za nabavo gasilske črpalke in druge opreme.

Z italijansko zasedbo se je pričelo prvo žalostno obdobje za vipavske gasilce, saj so fašistične oblasti videle tako kot v ostalih društvih tudi v gasilskem društvu nevarno gnezdo slovenstva, pa čeprav so mu hkrati priznavali tudi humanitarno vlogo. To je do izraza prišlo še posebej leta 1927, ko so z uradno prepovedjo preprečili praznovanje 50-letnice društva. Temu je pozneje sledila na ukaz Goriške prefekture razpustitev društva in ustanovitev občinske gasilske enote »Corpo volontario pompieri comunali di Vipacco«. Gasilci se s tem niso odpovedali svoji narodnostni pripadnosti, ampak so se uklonili fašističnemu pritisku samo zato, da so ohranili društveno imovino. Leta 1937 je bila vipavska gasilska enota priključena k 37. goriškemu gasilskemu korpusu kot dislocirana enota in je to ime ohranila vse do konca 2. svetovne vojne. Kljub pritiskom in prepovedim so se sejni in drugi zapiski zapisovali v slovenščini. Kmalu po vstopu v vojno so italijanske oblasti mobilizirale 10 članov vipavske gasilske enote, ki so bili najprej dodeljeni k 37. gasilskemu korpusu v Gorici, nato pa premeščeni na jug Italije.

Po osvoboditvi se je kljub povojnim težavam pričelo obdobje novega razmaha, v društvo se je pričela vključevati mladina in ženske. Leta 1953 je bil k gasilskemu domu dograjen lesen stolp za urjenje in sušenje cevi, društvo pa je kot prvo na Primorskem razvilo svoj prapor. Letom povojne zagnanosti pa so pričela slediti leta životarjenja. V letu 1964 je društvo zašlo v tako hudo krizo, da je bilo društvo tik pred tem da bo razpuščeno. Najbolj zvestim in požrtvovalnim članom je uspelo dokazati pomen društva in potrebo po njem. Po izvolitvi novega vodstva so pričeli z obnovo propadajočega gasilskega doma, ki so ga obnovili do leta 1968.

Nov zagon društvu je dalo praznovanje 100-letnice delovanja leta 1977, ko je padla tudi odločitev o gradnji novega gasilskega doma na današnji lokaciji. Društvo je ponovno doživelo razcvet, ki pa žal ni trajal dolgo. Težko breme gradnje gasilskega doma, ki je slonelo v največji meri na prostovoljnem delu članov, je terjalo svoje: vsa finančna sredstva so bila podrejena gradnji gasilskega doma, zamrlo je družabno srečanje članov, izobraževanje, denarja pa je primanjkovalo tudi za nabavo osnovne gasilske opreme in orodja. Občasno so se pojavljali celo finančni problemi za nabavo goriva. Gradnja gasilskega doma se je vlekla vse do leta 1997, ko je bil ob praznovanju 120-letnice gasilski dom uradno odprt, pa čeprav ni bil še v celoti dokončan.

Vse do leta 1997 smo imeli v društvu dve vozili in sicer orodno vozilo Tam (kombi) z opremo za klasično gašenje požarov, ter terensko vozilo Uaz za gašenje gozdnih požarov. Tega leta je bilo nabavljeno kombinirano gasilsko vozilo (GVC16/24), ki smo ga rabljenega v starosti 17 let pripeljali z Nizozemske.

Nova zakonodaja, kategorizacija gasilskih enot, podpisi pogodb o opravljanju javne lokalne gasilske službe, nerazumevanja gasilstva s strani delodajalcev, potrebe po prevozih pitne vode, tako po domačijah kot na požarišča, so nas postavili pred dejstvo, da potrebujemo vozilo z večjo kapaciteto vode. Na podlagi teh dejstev je bilo nabavljeno novo gasilsko vozilo avtociстerna (GVC 24/50) leta 2001 s pomočjo občine Vipava in kredita, katerega moramo vrniti še v višini 5,3 mio SIT. Kljub nabavi novega vozila, se danes soočamo z zastarelostjo voznega parka : osnovno vozilo društva GVC 16/24 je danes staro 26 let, prav toliko tudi orodno vozilo Tam, katerega smo morali zaradi starosti, tehničnih karakteristik in ugotovitve, da vozilo ni več primerno kot vozilo s prednostjo, odjaviti iz prometa. Tudi vozilo za gašenje gozdnih požarov je staro 16 let in kliče po zamenjavi. Kljub zastarelosti vozil smo uspeli ohraniti primernost ostale gasilsko reševalne opreme, dali smo večji poudarek osebni zaščitni opremi operativnega gasilca ter izobraževanju ter usposabljanju.

PGD Vipava danes

Organiziranost društva

Prostovoljno gasilsko društvo je pravna oseba zasebnega prava, ki je registrirano na podlagi zakona o društvih. Glede na dejavnost, s katero se društvo ukvarja, to je zaščita in reševanje, moramo pri organizaciji in delovanju društva upoštevati še Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, Zakon o varstvu pred požarom, Zakon o gasilstvu ter druge zakonske in podzakonske predpise, ki urejajo področje zaščite in reševanja.

Zakon o gasilstvu določa, da je gasilstvo obvezna javna služba lokalnega pomena in s tem nalaga občinam obveznosti v zvezi z zagotavljanjem sredstev za organiziranje in izvajanje javne gasilske službe.

Na podlagi predpisov gasilci poleg gašenja požarov izvajamo še druge naloge reševanja ob naravnih in drugih nesrečah.

Članstvo

Društvo danes šteje 103 člane ter gasilski podmladek. Znotraj društva deluje operativna gasilska enota, ki je srce društva, saj ta enota izvaja vse naloge gašenja in reševanja, ob takšnih ali drugačnih nesrečah. Poleg operativnih gasilcev društvo združuje še gasilsko mladino, članice, gasilske veterane, častne in podporne člane ter simpatizerje.

Besedica »prostovoljno«, ki je napisana v imenu društva, v praksi nima drugega pomena kot to, da se v društvo vključiš prostovoljno. S tem, ko postaneš član društva, prevzameš vse breme odgovornosti za izvajanje operativnih nalog gasilstva. Z največjimi problemi pa se soočamo operativni gasilci, saj še vedno niso rešeni osnovni problemim, kot so status gasilca – operativca, problematika v zvezi z zapustitvijo delovnega mesta ob aktiviranju ali usposabljanju, zdravstvena in neizogibna zavarovanja, pomanjkanje osebne zaščitne opreme... Kdor hoče biti danes gasilec – operativec, se mora zavedati, da je za to delo potrebno veliko žrtvovanja in odrekanja, biti mora pripravljen na poziv 24 ur in 365 dni na leto, ne glede na dan, vreme, praznik... biti pripravljen svoj prosti čas in letni dopust v službi koristiti za izobraževanja, usposabljanja in druge aktivnosti.

Financiranje

Zakon nalaga občinam, da morajo zagotavljati sredstva za nabavo in vzdrževanje gasilskih domov, vozil in opreme, za usposabljanje in izobraževanje operativnih gasilcev, za zavarovanja, za izvajanje preventivne dejavnosti, za izvajanje intervencij in požarne straže v času razglašene požarne ogroženosti naravnega okolja.

Občina Vipava v okviru svojih zmožnosti skrbi za delovanje društva, žal pa so zahteve države vedno večje. Člani društva se po svojih zmožnostih trudimo s pridobivanjem dodatnih finančnih sredstev za nabavo opreme z opravljanjem raznih del, od prevozov vode pa do redarstva, za kar spet porabljamo svoj prosti čas in letne dopuste.

Operativna organiziranost

Naloge gašenja in reševanja ob naravnih in drugih nesrečah v Občini Vipava izvajamo PGD Vipava, PGD Podnanos in PGD Vrhpolje. Gasilsko reševalni center Ajdovščina na območju Občine Vipava, na podlagi odločitve občine, izvaja samo naloge širše državne koncesije, to je : reševanje v cestno prometnih nesrečah, reševanje ob nesrečah na tekočih in stoječih vodah, ter nesrečah z nevarno snovjo. Vse ostale naloge pa opravljajo vsa tri gasilska društva, za kar imamo z Občino Vipava podpisano pogodbo o opravljanju javne lokalne gasilske službe.

Na podlagi Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč in sklepa župana o razvrstitvi gasilskih enot, je naše društvo razvrščeno v III. kategorijo gasilskih enot in je osrednja gasilska enota v Občini Vipava, kar pomeni, da imamo z zakoni in drugimi določbami predpisano, s kakšnimi vozili in opremo moramo razpolagati, da moramo imeti najmanj 32 ustrezno usposobljenih operativnih članov, ki morajo biti opremljeni z ustrezno osebno zaščitno opremo, ter da moramo biti tako organizirani, da na intervencijo izvozimo najpozneje v 5 minutah od prejema poziva. Intervencijsko sposobnost in opremljenost društva nadzira Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Pozivanje na intervencijo na podlagi predpisov že nekaj let ne poteka več preko sistema javnega alarmiranja, zato se sirena v primeru požara oglašča le še poredkoma. Danes operativni člani nosimo s seboj pozivnike, s katerimi nas Regijski center za obveščanje (tel. 112) obvešča o nesrečah, ki so se zgodile na našem območju.

Opremljenost in usposobljenost

Opremljenost društva je glede na kategorijo gasilske enote predpisana z zakoni in podzakonskimi predpisi, ki nam določajo točno vrsto in količino gasilskih vozil in opreme, s katero moramo razpolagati. Gasilska vozila niso noben luksuz, ampak nam predstavljajo osnovna sredstva in

pripomočke, s katerimi lahko obvladujemo takšno ali drugačno nesrečo. Pri nabavi gasilskega vozila moramo upoštevati Tipizacijo gasilskih vozil, ki točno določa, katera podvozja so primerna za nadgradnjo gasilskega vozila. Ta isti predpis tudi točno določa vrsto in količino opreme, ki mora biti nameščena v posamezno vrsto vozila. V primeru, da vozilo ni izdelano in opremljeno v skladu s predpisi, ga ni mogoče registrirati kot gasilsko vozilo.

Danes društvo razpolaga z naslednjimi vozili :

- GVC 16/24, vozilo s cisterno s količino vode 2000 l in 500 l penila in s predpisano gasilsko reševalno opremo (sesalne in tlačne cevi in gasilske armature, el. agregat, svetlobni stolp, lestve, izolirni dihalni aparati, motorna žaga, ročni gasilniki ter druga oprema), leto izdelave 1980
- GVC 24/50, vozilo s cisterno s količino vode 7500 l, in s predpisano gasilsko reševalno opremo (sesalne in tlačne cevi, gasilske armature, el. agregat, svetlobni stolp, lestve, izolirni dihalni aparati, potopna črpalka, ročni gasilniki ter druga oprema), leto izdelave 2001. Vozilo je izdelano tudi za prevoze pitne vode.
- GVGP1, terensko vozilo za gašenje požarov v naravnem okolju s količino vode 400 l in s predpisano gasilsko reševalno opremo (požarne metle, lopate, krampi, cevi, nahrbtnne škropilnice, izpihovalci zraka, ...), leto izdelave 1990.

Na podlagi določil Meril za organiziranje gasilskih enot nam manjka še vozilo za prevoz moštva, ter priklopna avtolestev za reševanje iz višjih objektov, saj s klasičnimi lestvami sežemo le do višine 11 metrov.

Vsi operativni gasilci morajo biti opremljeni z osebno zaščitno opremo, ki mora biti tipizirana s strani Gasilske zveze Slovenije. Izdelana mora biti iz negorljivih materialov in mora gasilca zaščititi pred visoko temperaturo, urezi in drugimi poškodbami. Med osebno zaščitno opremo spada : gasilska čelada, podkapa, dvodelna zaščitna intervencijska obleka, zaščitna obutev in zaščitne rokavice. Za orientacijo; osebna zaščitna oprema enega operativnega gasilca, brez izolirnega dihalnega aparata znaša 1.300 evrov. Da bomo dosegli predpisano število, nam manjka še 20 kompletov osebne zaščitne opreme.

Tako kot opremljenost, nam predpisi določajo tudi število operativnih gasilcev, ki jih društvo mora imeti, ter njihovo usposobljenost.

V operativno gasilsko enoto je vključenih 26 operativnih gasilcev, 23 rezervnih gasilcev operativcev, ter 16 pripravnikov. Operativni gasilci imajo osvojeno gasilsko izobrazbo od gasilca pa do višjega gasilskega častnika.

Poleg osnovne gasilske izobrazbe so potrebna še dodatna specialna izobraževanja po posameznih področjih. Tako imamo 8 članov usposobljenih za uporabo izolirnega dihalnega aparata, 3 člane za tehnično reševanje, 3 člane za gašenje požarov v naravi s pomočjo helikopterjev in lahkih letal, 1 člana za reševanje v nesrečah z nevarno snovjo. V letošnjem letu se bo 6 članov specializiralo še za gašenje notranjih požarov. Tečajji specialnosti se v večini primerov izvajajo v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje na Igu pri Ljubljani.

Intervencije

PGD Vipava pokriva požarni okoliš, ki zajema KS Vipava, KS Gradišče, KS Slap, KS Lože, KS Manče, KS Goče, KS Erzelj in del planote Nanos. Glede na to, da je društvo osrednja gasilska enota v občini, pokrivamo tudi celotno območje občine in moramo v skladu z načrti aktiviranja, izvoziti na vsak požar na objektu v naši občini.

Letno opravimo 25 do 30 intervencij. Večino intervencij predstavljajo požari v naravnem okolju ter na stanovanjskih in gospodarskih objektih, nekaj požarov pa je tudi na zabojskih za komunalne odpadke, požarov na prometnih sredstvih, električnih inštalacijah, črpanje vode ob močnejših padavinah, iskanje pogrešanih oseb in podobno. V primeru velikih požarov ali nesreč, kot je bil lanski požar na Krasu, priskočimo na pomoč tudi kolegom iz sosednjih občin, saj za nas gasilce meje ne predstavljajo ovir.

130-letnici naproti

V letošnjem letu naše društvo, kot najstarejše gasilsko društvo na Primorskem, praznuje 130-letnico delovanja, ki pa ne pomeni samo 130 let od ustanovitve društva, ampak 130 let žrtvovanja in pomoči ljudem ob nesrečah številnih generacij vipavskih gasilcev, za kar smo jim lahko hvaležni, saj jim je delovanje društva uspelo ohraniti kljub 3 vojnam, 4 državam, stalnemu pomanjkanju finančnih sredstev za nabavo gasilske reševalne opreme ter ostalim oviram, ki so se jim postavile na pot.

130-letnico delovanja društva bomo praznovali v nedeljo, 24. junija. Ob tej priložnosti bomo po 54 letih razvili nov društveni prapor, za katerega smo finančna sredstva prispevali člani sami. Slovesno bomo prevzeli novo vozilo za gašenje požarov v naravnem okolju, za katerega nam je uspelo pridobiti na razpisu Uprave RS za zaščito in reševanje več kot polovico sredstev, ostala sredstva pa bo prispevala občina. Ker nam kljub temu vozilu še vedno manjka vozilo za prevoz moštva, katerega vrednost znaša 38.000 evrov, smo se za finančno pomoč pri nabavi vozila obrnili na Ministrstvo za obrambo, ter vsa podjetja, še posebej tista na območju, ki ga pokriva naše društvo. Upamo, da nam bo uspelo zbrati dovolj sredstev tudi za to vozilo, saj se bo z obema pridobitvama močno povečala naša operativna sposobnost in bomo tako lahko kos vsem nalogam, ki nas čakajo v prihodnosti.

V kolikor želi kdo prispevati za vozilo, lahko sredstva nakažete na naš TRR 04751 - 0000401097 odprt pri Nova KMB s pripisom »donacija-130 let«. Za vsak prispevek bomo hvaležni, saj nam boste tako pomagali pri uresničevanju našega poslanstva tudi v bodoče.

V ta namen so nam že pomagali : B Avtocenter d.o.o. Ajdovščina, Hranilnica in posojilnica Vipava, Igor Ukmar s.p. Vipava, Magda Terčel s.p. Vipava, Simon Curk s.p. Vipava, Slavko Uršič s.p. Vipava, Duka d.o.o. Vipava, Stojan Markovič s.p. Vipava, Pletiko d.o.o. Slap, Magda Semenič s.p. Vipava, Ekoenergetika d.o.o. Ormož, Aleš Turk s.p. Erzelj, Božo Jež Nanos, Milena Ličen s.p. Vipava, Peter Golob s.p. Vipava, Lidija Golob s.p. Vipava, David Malik s.p. Slap, VIES d.o.o. Vipava, Tehimpex d.o.o. Vipava, Čipić Krhne Ivanka s.p. Vipava, Danilo Koren s.p. Vipava, Dragica Vidrih s.p. Lože, Boris Gostiša s.p. Vipava, Nova KBM področje Nova Gorica in Zavarovalnica Triglav OE Nova Gorica. Vsem se iskreno zahvaljujemo.

David Premrl,
predsednik PGD Vipava

Iz TRG-a Vipava

V Centru za razvoj podeželja TRG Vipava smo odprli Točko za samostojno učenje, ki deluje v sklopu Centra za vseživljenjsko učenje VITA. Točka se nahaja v učnem prostoru CRP TRGA na naslovu Glavni trg 1 v Vipavi. Za samostojno učenje so na voljo gradiva za učenje tujih jezikov (angleški, nemški, italijanski, španski jezik) ter računalništva. V kratkem bo na voljo tudi gradivo za učenje strojepisja. K samostojnemu učenju, v katero vas uvede usposobljen mentor, ste povabljeni vsi, ki bi se radi učili in dopolnjevali svoje znanje. Udeležba je brezplačna!

CRP TRG je na pobudo vinarjev Zgornje Vipavske vinske ceste organiziral dvodnevni seminar z naslovom *Napake, bolezni in pomanjkljivosti vin*. Seminar je vodil enolog Uroš Bolčina, ki je predstavil razloge za pojav napak, bolezni in pomanjkljivosti vin ter načine, kako jih preprečiti oz. odpraviti. Ob degustaciji modelnih raztopin z napakami vin ter vzorcih vin z napakami in boleznimi, ki so jih vinarji prinesli s seboj, je potekalo praktično spoznavanje napak ter načinov, kako jih odpraviti. Splošna ugotovitev je bila, da je treba paziti že v vinogradu, da

Seminar za vinarje

trt ne obremenimo preveč ter da opravimo trgateg v pravem času. Nadalje je za korektno vino zelo pomembna sama fermentacija, kjer je potrebno paziti na temperaturo in hranila v moštu. Za seminar je vladalo veliko zanimanje, zato sta bili organizirani dve izvedbi.

Glede na to, da se z letom 2007 pričinja novo programsko obdobje Evropske unije, je CRP TRG Vipava organiziral strokovno predavanje o možnostih pridobivanja nepovratnih sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja - EKRP v obdobju 2007 - 2013. Na predavanju, ki ga je vodila ga. Irena Velikonja, je bil predstavljen osnutek Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013, ukrep Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti (investicije v turizmu na kmetiji, dopolnilne dejavnosti na kmetiji,...), način, kako pripraviti dokumentacijo za razpis, predstavitev primera iz prakse in načina izvajanja investicij ter predstavitev konkretnega primera ureditve nočitvenih kapacitet na kmetiji.

V marcu pa začnemo z nadaljevalnim tečajem oblikovanja keramike, ki je namenjen ciljni skupini brezposelnih žensk. Le-te so začetni tečaj obiskovale že v lanskem letu.

Tako smo začeli letošnje leto in trudili se bomo, da bomo nadaljevali ravno tako produktivno.

Iz TIC-a Vipava

V četrtek, 15. februarja 2007 je v novi športni dvorani v Novi Gorici potekala prireditve *Ponujam, ponujaš*, katero je organizirala Razvojna agencija Severne Primorske iz Nove Gorice. Namen prireditve je bila izmenjava informacij o potrebah podjetij po znanjih in kadrih na eni strani in ponudbi znanja dijakov in osnovnošolcev na drugi strani.

Obiskovalcem so bili predstavljeni poklici povezani s turistično dejavnostjo, kot je sommelier, barman, turistični vodnik, turistični tehnik in ostali poklici. Na prireditvi je poklice predstavljalo kar veliko število ponudnikov, ki se ukvarjajo s turistično dejavnostjo.

Sodelavci iz družbe HIT iz Nove Gorice so prikazali poklic kuharja in natakarja ter sommelierja in barmana. Predstavniki gostinske sekcije pri Območni obrtni zbornici Nova Gorica so pojasnili, kako sprejemajo goste v gostiščih. Iz kmetije Štekar v Goriških Brdih so obiskovalcem pokazali,

Priveditev Ponujam, ponujaš

opravljanje aktivnosti v Turistično informacijskem centru, s poudarkom na znanju tujih jezikov, računalniškimi spretnostmi (poznavanje programov kot je Word, Excel, Power Point,...) in dajanjem kakovostnih informacij tujim in domačim obiskovalcem.

Poleg prireditve *Ponujam, ponujaš* se bo Turistično informacijski center Vipava v okviru Smaragdne poti predstavil tudi na sejmu *Turizem in prosti čas 2007*, ki bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, in sicer med 29. marcem in 1. aprilom. Na sejmu bo poleg ostalih aktivnosti predstavljena tudi nova zloženka o predlogih za kolesarjenje v občini Vipava, ki bo predvidoma izšla v mesecu marcu. Vljudno vabljeni!

*Maja Hladnik, Urška Grmek,
sodelavki v TRG-u Vipava*

Center za razvoj podeželja TRG Vipava pripravlja

Seminar o sobodajalstvu

Vipava je včasih nudila veliko število sob, ki so bile namenjene obiskovalcem. Kljub temu, da je danes povpraševanje po sobah in apartmajih veliko, ponudbe v Vipavi in okolici skoraj ni. V TIC Vipava se dnevno pojavljajo turisti, ki iščejo prenočišče. Običajno jih napotimo na sosednje lokacije. Glede na stalno povečevanje števila turistov v občini Vipava bodo tudi potrebe po prenočiščih narasle.

Ocenjujemo, da je sobodajalstvo v Vipavi nerazvito predvsem zaradi nepoznavanja predpisov in zakonov ter višine dajatev.

Zakon o sobodajalstvu določa:

Sobodajalec je lahko fizična oseba, samostojni podjetnik posameznik, društvo ali pravna oseba, ki nudi gostom nastanitev z zajtrkom ali brez, v lastnem ali v najetem stanovanju ali počitniški hiši.

Fizična oseba je lahko sobodajalec, če opravlja svojo dejavnost le občasno (nepretrgoma ne več kot tri mesece in skupno ne več kot pet mesecev v koledarskem letu) in gostom nudi do 15 ležišč ter je vpisana v register sobodajalcev pri enoti upravne enote, pristojni za gostinstvo.

V CRP TRGU nameravamo organizirati seminar, ki bo precej praktične narave in bo postregel z odgovori na posamezna vprašanja.

Zainteresirane prosimo, da se prijavijo do konca meseca marca osebno v Centru za razvoj podeželja TRG Vipava, Glavni trg 1 ali po telefonu na številko: 3687040 oziroma 3687041.

Jožef Člekovič

Pohod po Otmarjevi poti

Pohod se je začel ob 6h zjutraj pri cerkvi sv. Urbana, kjer smo se zbrali pohodniki, namenjeni na Otmarjevo pot. Od tu smo se napotili v Podrago, kjer smo se udeležili sv. maše v cerkvi sv. Mohorja in Fortunata (197 m ndm. v.). Maša je bila za pokojnega g. Otmarja Črnilogarja, duhovnika, profesorja latinščine, grščine ter filozofije, dolgoletnega predsednika Planinskega društva Vipava in župnika v Podragi. Maševala sta g. Bogdan Vidmar, podraški župnik in g. Bogomir Trošt, župnik na Štjaku. Pri maši se nas je zbralo 124 pohodnikov, tako da je bila cerkev polna.

Po maši nas je pred cerkvijo pozdravil g. Ivo Krušec, predsednik KS Podraga. Podražani so nas pogostili z raznim pecivom, piškoti ter čajem, kavo in *šnopcem*.

Po lepem sprejemu in pogostitvi smo se odpravili na pot skozi vas in si v župnišču ogledali razstavo jaslic, ki jih je naredil g. Grega Tozon, nato pa pot nadaljevali skozi gozd vse do cerkve sv. Socerba (555 m ndm. v.). To je bil tudi največji vzpon na vsej poti. Ko smo prispeli do cerkve, smo se za kratek čas ustavili. Nekateri so se odžejali s sokom, drugi pa raje z dvakrat kuhano kapljico. Sledil je kratek opis in zgodovina cerkve. Od tu naprej pa nas je pot vodila do cerkvice sv. Ane (562 m ndm. v.). Pri sv. Ani smo si v cerkvi ogledali freske, oltar ter druge znamenitosti. G. Bogdan nam je razložil še kratko zgodovino cerkve in življenje Sv. Ane. Po nekaj minutah smo se odpravili proti Taboru. Dolga cesta nas je vodila do prvih hiš na Vrabčah. Tu sta nas že pričakala Alojz in Boža Peljhan, ki sta nas pogostila s toplim čajem. Prijeten počitek se je kmalu iztekel, kajti po nekaj kozarčkih toplega čaja smo pot nadaljevali do vasi Tabor. Pri cerkvi Marijinega darovanja (605 m ndm. v.) smo si ogledali obzidje okoli cerkve, ki je bilo zgrajeno začasa turških upadov na slovensko ozemlje. V cerkvi je sledila kratka predstavitev zgodovine cerkve. Po končanem ogledu smo se napotili proti vasi Griže. Na tem odseku je pot lažja, saj se počasi spušča navzdol in pohodniki smo imeli več možnosti za medsebojne pogovore in spoznavanja. V vasi Griže so nas pri kulturnem domu prijazno sprejeli domačini ter nas pogostili s toplim čajem in pecivom. Med počitkom nas je g. Bogdan pogostil z ocvirki, saj so imeli prejšnji dan v župnišču v Podragi koline. Po polurnem počitku smo šli v cerkev sv. Martina (412 m ndm. v.). Cerkev je bila premajhna za vse pohodnike, zato so nekateri ostali zunaj in niso slišali razlage o svetniku. Vas Griže ima značilno kraško arhitekturo z značilnimi vodnjaki in v kamen vklesanimi znamenji. Pot smo nadaljevali do vznožja vasi Stomaž, kjer stoji cerkvice sv. Tomaža (378 m ndm. v.). Sodi pa med najbolj starinske cerkvice na Vrheh in je tudi edina, ki je še vsa pod imenitno kamnito streho.

Zatem je sledil spust v dolino Raše, kjer smo po kolovozu prispeli do cerkve sv. Kancijana- Antona (237 m ndm. v.). Znamenitost cerkve je ta, da je sezidana nad kraškim izviro. Saj ta izvira v sami cerkvi. Po počitku smo se po asfaltni cesti odpravili skozi zaselek Hribi in pot nadaljevali proti zaselku Bogo. Tu so nas pričakali domačini, ki so nam pripravili obilno pogostitev z domačimi jedmi, kot so potica in raznovrstna peciva. Okrepčali smo se s čajem in slivovko. Po lepem sprejemu in pogostitvi pa smo morali na pot. Po dobri uri hoda smo po kolovozu prispeli v vas Tabor nad zaselkom Bogo. Nato pa smo se po poti navkreber napotili do cerkve sv. Katarine (566 m ndm. v.), okrog katere je utrjeno obzidje iz časov turških vpadov. Sledil je počitek in razlaga o zgodovini cerkve. Ko so pohodniki šli v cerkev, kjer je potekala predstavitev zgodovine cerkve, so se vsi posedli po klopeh, malo je bilo takih, ki so hoteli poslušati razlago stoje. Saj nas je pot od cerkve sv. Kancijana- Antona do cerkve sv. Katarine precej utrudila. Po prijetnem počitku smo pot nadaljevali proti Štjaku, mimo najstarejšega kamnitega križa na Primorskem. V Štjaku smo si pri cerkvi sv. Jakoba (521 m ndm. v.) vzeli čas za počitek. Zgodovino cerkve pa nam je predstavil tamkajšnji župnik g. Bogomir Trošt. Zatem je sledil še spust skozi gozd in mimo vinogradov do Podrage, kjer se Otmarjeva pot konča. Tu so nam, za konec poti, Podražani v kulturnem domu pripravili obilno pogostitev, kjer smo se pohodniki med seboj še bolje spoznali. Zadovoljni smo si zaželeli nasvidenje naslednje leto.

Posebej bi se radi zahvalili vsem, ki ste nas na poti sprejeli in pogostili. Zahvala predsedniku KS Podraga g. Ivu Krušču in Podražanom, vsem domačinom v zaselku Bogo in domačinom v vasi Griže.

Andrej Naglost

Bilo nam je lepo

Po enem letu bi lahko brez premisleka odgovorila bivšim sodelavcem na vprašanje, kaj bom počela kot upokojenka. Rekla bi: "Ni mi žal, da sem se takoj vključila v Društvo upokojencev Vipava." V enem letu sem z njimi doživela toliko prijetnih trenutkov, srečanj, sklenila nova poznanstva in letovala v Izoli in na Rabcu.

Da, spoznala sem nove, vesele in prijazne ljudi, ki jim druženje, razvedrilo in prijateljstvo veliko pomenijo. Kjerkoli smo bili, je iz naše sredine odmevala pesem in dobro razpoloženje, ki je takoj pritegnilo pozornost okolice. Včasih tudi jezik ni bil ovira.

Kot vsako leto, je tudi letos DU Vipava organiziralo novoletno srečanje za svoje člane. V izredno lepem okolju Vipavskega hrama se je 30. decembra 2006 udeležilo

novoletnega praznovanja več kot 140 upokojencev. Če bi zmogljivosti hrama dovoljevale, bi bila udeležba zagotovo večja. Zanimanje za srečanje je bilo veliko in dosti ljudi ni uspelo pridobiti rezervacije.

Na vse nas so poseben vtis naredili zlatoporočenci, ki so svoj izjemni jubilej praznovali z nami. Menim, da si zaslužijo našo posebno pozornost tudi v tem prispevku.

Zlatoporočenci DU Vipava v letu 2006 so:

- ga. Elvira in g. Peter BAGO iz Vipave,
- ga. Majda in g. Ciril SKAPIN iz Vipave,
- ga. Marija in g. Cveto KETE iz Vipave,
- ga. Marica in g. Franc BERGINC iz Vipave,
- ga. Breda in g. Jože BUTINAR iz Vipave,
- ga. Marija Magdalena (Majda) in g. Karlo JAMŠEK iz Lož,
- ga. Silvestra in g. Ivan Danijel LAVRENČIČ iz Podrage in
- ga. Vida in g. Stane BOŽIČ iz Poreč.

V spomin na ta visoki jubilej so slavljenici prejeli plaketo ZDUS in stensko uro z ročno izdelanim motivom iz Vipave.

Ob okusni hrani, žlahtni vipavski kapljici ter odlični glasbi smo plesali in uživali do zgodnjih jutranjih ur.

Prepričana sem, če bi dogajanje tega večera nekdo opazoval od daleč, ne bi verjel, da to zmoremo upokojenci. Bravo mi!

Veliko zanimanja in pričakovanj je pričaral tudi srečelov. Za lepe in bogate dobitke so poskrbeli sponzorji, ki so bili tokrat zelo radodarni. Glede na to, da jih je bilo veliko, ne moremo imenovati vsakega posebej. Zato še enkrat prisrčna hvala vsem v imenu DU Vipava, tudi na tem mestu. Enako naj velja prisrčna zahvala osebju Vipavskega hrama in priporočilo za naprej.

Seveda pa vsega tega ne bi doživeli brez naših "garačev" - članov odbora DU Vipava. Zato tudi njim iskrena hvala v imenu vseh udeležencev tega prečudovitega srečanja.

Mislím, da smem na koncu v imenu vseh udeležencev novoletnega srečanja še enkrat zapisati BILO NAM JE LEPO.

Francka Rančič

Naši zbori pojo

V soboto, 13. januarja 2007, in nedeljo, 21. januarja 2007, sta v vipavski in ajdovski občini potekali reviji odraslih pevskih zborov v organizaciji JSKD.

Reviji sta bili v znamenju številnih poslušalcev in pevskih zasedb. Na prvi se jih je predstavilo osem, na drugi pa sedem. Reviji je strokovno spremljal gospod Ambrož Čopi.

V soboto so se predstavili: MoPZ Janez Svetokriški, Kvintet Ventus, Oktet Borea, Vokalna skupina Stomažanke, Vokalna skupina Prijatli, Vokalna skupina Grlica, Dekliški pevski zbor Plejade in MePZ Primorje. Drugi del revije je potekal v vipavskem Kulturnem domu in na njem so zapeli: ŽePZ Večernica, to sezono z novim zborovodjem Miranom Rustjo, Lovski pevski zbor Zlatorog s Petrom Vidrihom, Oktet Castrum z Nadjo Bratina, Fantje s'pod velba s Kristjanom Pregljem, MoPZ Srečko Kosovel pod vodstvom Matjaža Ščeka, MePZ Stanko Premrl z že omenjeno Nadjo Bratina in Komorni zbor Ipavska pod vodstvom izkušenega tudi že omenjenega Matjaža Ščeka. V Vipavski dolini se za kvalitetno zborovsko petje ni bati, saj poleg številnih pevskih zasedb premore tudi odlične zborovodje in pevske pedagoge. Kljub temu pa pri nekaterih zasedbah manjka vokalne tehnike, saj se vse preveč poudarja zborovska. Vse lepo in prav, vendar mora le-ta sloneti na vokalni.

mag. Lejla Irgl

Na koncertu

Leto 2006 se je poslovilo. Novo leto se je rodilo. Znan slovenski rek pravi: Kdor poje, ne misli slabo. To smo občutili to nedeljo. V nedeljo po svetih treh kraljih smo prisluhnili koncertu Big Ben in to v naši farni župniji Svetega Matije na Slapu pri Vipavi. Najprej je domačin napovedal program. Uvodno besedo je imel in lepo je recitiral g. Anton Pavlica Gregorčičevo V pepelnični noči. Za njim so pred glavni oltar prišli štirje mladi fantje - Big Ben in zapeli so pet božičnih pesmi. Lepi glasovi so doneli po cerkvi in na koncu vsake pesmi smo jih nagradili z aplavzom. Nato je sledil recital gospoda Pavlice Po jasno-beli poti.

Sledil je nastop Andreje Pagon, ki nam je na citre zaigrala božične pesmi. Nato je spet recitiral g. Pavlica, sledil je zadnji del nastopa Big Ben-a s črnskimi duhovnimi pesmimi. Čas je kar prehitro minil in nastopa je bilo konec. Ob koncu smo vsi ploskali. Ker je to premalo, so jim slapenske mladenke podarile vsakemu svojo rožico. Upam, da bodo še kdaj prišli ter polepšali božične praznike s tako lepimi pesmimi.

Karmen Smet Rondič

ZA DOM IN DRUŽINO

Civilna iniciativa za pomoč v stiski – Nakup dvigala 2007

Spoštovani Vipavci!

Sodobni čas prinaša mnogo izzivov, tako na področju znanosti, razvoja, trga,... Brez iznajdljivosti in trdega dela v hitrem tempu življenja ni konkurenčnosti, kar je pogoj za uspeh.

V vsem tem dogajanju pa je človek, ki mu življenje lahko postavi na pot težko bolezen, ki se ji ni mogoče izogniti. To se dogaja tudi v naši neposredni bližini, čeprav v množici dejavnosti in opravil, ki polnijo naš čas, včasih tega niti ne utegnemo opaziti.

Z namenom opozoriti na stisko in olajšati življenje v družini, ki živi v Vipavi, se obračamo na Vas s prošnjo za pomoč po Vaših močeh:

V družini s tremi odraščajočimi, šolajočimi se otroki, je mama po daljši bolezni ostala na invalidskem vozičku. Teren, na katerem je postavljen njihov dom, ji ne omogoča samostojnega gibanja izven hiše, prav tako ni mogoč samostojni dostop k zunanosti hiše do bivalnih prostorov. V zgodnjih pomladnih dneh, ko narava kar kliče po sprehodih in gibanju na prostem, si lahko mislimo, da mora biti omejenost na zaprt prostor toliko težja. Nakup in namestitev ustreznega dvigala bi veliko spremenila, vendar je za družino samo tak strošek prevelik.

Ker bi želeli vsaj delno zmanjšati stisko zaradi bolezni, prisotno v naši neposredni bližini, se kot civilna iniciativa s sodelovanjem vipavske Karitas obračamo na sokrajane, sožupljane in podjetja v občini, da bi s skupnimi močmi poskušali zbrati sredstva za nakup in namestitev dvigala do hiše oziroma bivalnih prostorov.

Sredstva se bodo zbirala preko transakcijskega računa Dekanijske Karitas Vipava, s sklicem na številko, odprto v ta namen:

Transakcijski račun : 0475 1000 0867 279 Referenca: 00 001947

Namen plačila: Dvigalo 2007 - Humanitarna akcija

Plačilne naloge pa je mogoče vzeti tudi v Minimarketu Cajna in trgovini Elektro Skapin.

Zbiranje sredstev se bo zaključilo z dobrodelnim koncertom v nedeljo, 15. aprila 2007.

Organizacijski odbor vabi vse, ki berejo ta članek, da se udeležijo tega lepega koncerta, kjer bodo nastopila domača društva in nekaj zunanjih eminentnih gostov.

Ker v domačem kraju ljudje vendarle živimo kot skupnost, ne povsem drug mimo drugega, je civilna iniciativa v sestavi: Barbara Tomažič, Franko Ferjančič, Irena Durn, Mira Fajdiga in Tone Goričan prepričana, da bo s skupnimi močmi mogoče storiti marsikaj dobrega. Konkretna pomoč, ki bo imela neposreden rezultat, bo zagotovo v zadovoljstvo vsakogar, ki bo s svojim sodelovanjem pri zbiranju sredstev poskušal zmanjšati stisko, v kateri se nahaja družina.

Z lepimi pozdravi,

*Anton Goričan,
za organizacijski odbor*

Ti si kakor ti in rad te imam

Praznovanje materinskega dne v Vipavi

V želji poudariti pomen in lepoto praznika (hkrati praznik Gospodovega oznanjenja), je bila tudi letos v Domu kulture Vipava prireditve ob materinskem dnevu. V nedeljo, 25. marca 2007, so se napolnjeni dvorani obiskovalcev predstavili številni nastopajoči. Vabilu na obisk prireditve se je odzvala tudi slavnostna govornica, ministrica za delo, družino in socialne zadeve v Vladi Republike Slovenije, gospa Marjeta Cotman.

Program prireditve so po uvodnem pozdravu pričeli mladi iz Vipave z uprizoritvijo otroške dramske igrice *Otroška zadrega*, avtorice (evropske poslanke) Ljudmile Novak. S hudomušnim prikazom dogajanja na materinski dan v družini s tremi otroki, so se na odru (večina prvič) predstavili mladi in s svojimi vlogami doživeli lep odziv gledalcev s kar nekaj smeha ob posameznih prizorih.

Ministrica Cotmanova je v svojem govoru poudarila nenadomestljivo vlogo staršev in družine v otrokovem življenju. Ob zavedanju izrednega pomena družine kot središča in temelja družbe, so k spodbujanju oblikovanja družin in odločanja staršev za več otrok usmerjeni tudi ukrepi vlade oziroma Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve: na področju starševskega varstva (ob porodniškem tudi očetovski dopust in ustrezna nadomestila) družinskih prejemkov (npr. dodatek

za veliko družino), na področju davčnih olajšav in oprostitev... Za spodbudne besede je bila ministrica deležna dolgega aplavza.

Nato so zasedli oder otroci. Mlajši in starejši otroci iz Župnije Slap z zborovodkinjo Janjo Ferjančič, ki imajo radi starše »močno in naglas«, so se ob kitarski spremljavi Veronike Malik predstavili še z dvema pesmicama. Instrumentalna zasedba Centra za usposabljanje invalidnih otrok Janka Premrla Vojka iz Vipave pod vodstvom Loredane Sajovic je, ob spretno uporabljenih številnih

Instrumentalna zasedba CUIO nas je popeljala mimo hišice ob cesti na prijeten sprehod v gozd.

Foto: Marjan Tomažič

instrumentih in pripomočkih, navdušila z dovršeno izvedbo skladbe *Sprehod v gozd*. Mlajši otroci iz Župnije Vrhopolje so pod vodstvom Ane Kodelja in ob spremljavi Urške Makovec poleg korajžno zapetih pesmic s Pavčkovo recitacijo opredelili razliko med babico (-tista pri Rdeči kapici) in staro mamo (-tista doma pri loncih in vnukih). Podobo materinstva, kot ga (je) doživlja(la) nezakonska mati, je z izvedbo Prešernove pesmi v uglasbitvi Frana Vilharja, s svojim solopevskim nastopom prepričljivo prikazala sopranistka Lejla Irgl ob klavirski spremljavi Davida Trebižana. Program prireditve je s pozdravom materi ob materinskem

dnevu in mladostnim slavospevom Materi Mariji lepo zaokrožil Otroški zbor Župnije Vipava z zborovodkinjo Katjo Poljšak in ob spremljavi Urške Makovec.

Pred sklepom večera se je predsednik Občinskega odbora Nove Slovenije Vipava kot organizatorja prireditve, Tone Goričan, zahvalil ministrici Cotmanovi, ki je s svojim obiskom počastila Vipavce. Poleg zahvale za sodelovanje vsem zgoraj navedenim je bila ta namenjena še povezovalki programa Sari Furlan za globoko in občuteno interpretirano vezno besedilo ter Barbari Tomažič kot mentorici pri izvedbi dramske igrice. Posebna zahvala je bila izrečena gospe Miheli Tihelj, ki je posebej za to prireditev naslikala platno *Mater z otrokom*, kar je krasno dopolnilo lepo pomladno okrašeni oder. Mnogo jih je tako, vsak na svoj način, prispevalo k lepemu vzdušju prazničnega večera, ki ga je bilo čutiti tudi iz mnenj obiskovalcev... Materinski dan ima, glede na svojo vsebino, poseben čar, ki vsako leto znova nagovori, spodbudi - in pusti svoj svetli pečat v zavedanju, da od nekod prihajamo, in nekam gremo.

Barbara K. Tomažič

Velikonočno jutro

Rodi se jutro v zarji zlati,
odmika v daljo se somrak,
pojo zvonovi v pesmi blagi,
že v cerkev vodi nas korak.

Pred nami, bratje, je vstajenje,
ves poveličan križ žari
in novo že brsti življenje,
nam vero, upanje budi.

Res, vstal je, kot je napovedal,
in to obljubil tudi nam,
z ljubeznijo na nas pogledal, da
kdor je z njim, ni nikdar sam.

Zato veselo vsi praznujmo,
zahvalna pesem naj doni!
Njegove zmage se radujmo,
ki v naših srcih zdaj živi!

Ivan Malavašič

Velikonočni hren

Ne bom pisala, kaj vse bomo skuhalo in spekli za veliko noč, ampak, kako bomo vse to pojedli. Predvsem trdo kuhana jajca. Zatakne se pri trdo kuhanih jajcih. Kam z njimi? Velike družine so redke, kjer so vsaj včasih vse pirhe pojedli otroci. Majhnim družinam pirhi ostajajo.

Da bi si skuhalo samo dve jajci? To ne gre.

Na mizi mora v velikonočnem času stati košarica z vsaj desetimi, lepo pobarvanimi pirhi. Rdečimi, rumenimi ali pobarvanimi s čebulnimi listi in okrašenimi z raznimi drobnimi listki, ki jih po zimi že lahko dobiš na travniku ali skrite v kamnitem zidu. Velika noč ni samo velik krščanski praznik, je tudi velik kulinarčni izziv.

Torej, kako pojesti deset pirhov, ki se jih drži še »slab sloves«, da so polni holesterola.

Pet pirhov mirno podarite gostom, pet pa jih porabite za velikonočni hren. Potrebujete:

5 trdo kuhanih jajc,
4 srednje debele krompirje,
1 debelo hrenovo korenino,
skodelico vroče goveje juhe ter
olje, kis, sol in poper po okusu.

Najprej na drobno naribajte hren. To je kar mučno opravilo, saj ob počasnem ribanju ves čas jočete. (Nasvet: naj riba kdo drugi!) Ker je hren precej pikanten, to njegovo pikantnost ublažite tako, da ga polijete z malo vroče goveje juhe. Če pa vam je vseč pikantno, opustite juho.

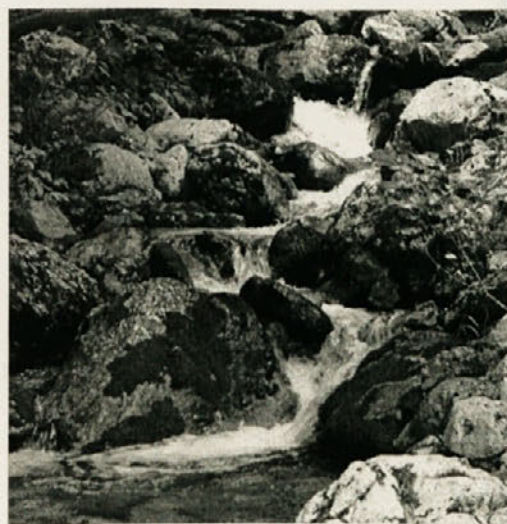
Nato skuhajte štiri krompirje, še vrele olupite in jih skupaj z olupljenimi jajci pretlačite v skledo s hrenom. Dodajte še olje, kis, sol in poper po okusu in dobro premešajte. Vsebina mora biti rahla in mazava. Če ni, dodajte še malo goveje juhe.

Tako pripravljen hren se izvrstno poda k velikonočnim dobrotam, zlasti šunki. Budte fajn!

Zina

Žlahtnost vode, lesa in kamna

Voda, les in kamen so nam v življenju zvesti in nas spremljajo od rojstva do smrti. Ste kdaj pomislili na to?

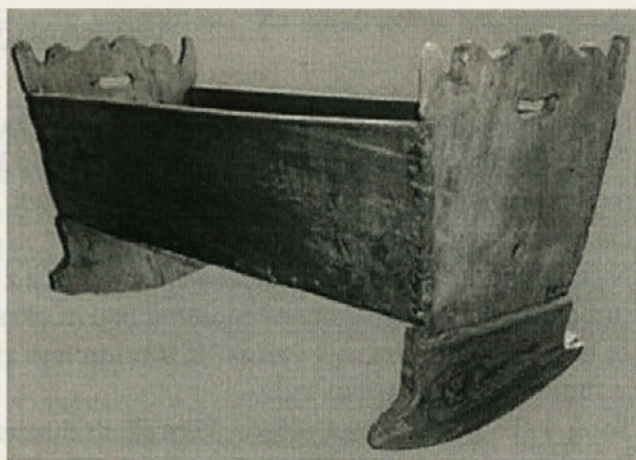
Brez vode ni življenja. Pravijo, da bodo zaradi vode v bodoče še vojne. Ozračje se segreva, padavin pa je vedno manj. Voda je naš vsakdanji spremljevalec, še posebno pa ob pomembnih dogodkih, ki jim po žlahtnem narodnem izročilu pravimo blagoslov.

Z blagoslovljeno vodo nas po glavi polijejo pri krstu, z njo blagoslovljamo nevesto pred odhodom od doma, sina, ko odhaja v vojsko, blagoslovljamo naša bivališča, spomenike, znamenja, nove šole in razne ustanove, naše konje, zastave, vino in sol, otročiče, naša polja in pridelke. In na koncu nas z vodo kropijo, ko ležimo na parah in blagoslovljajo naše zadnje bivališče na pokopališču.

Podobno je tudi z lesom. Ob rojstvu so nas položili v leseno zibko, malo kasneje smo že sedeli na lesenem stolčku ob leseni mizici. Ko pa ostarimo, nam daje oporo lesena palica. In tako nas les spremlja vse do smrti, ko nas položijo v leseno krsto k večnemu počitku in na grob postavijo leseni križ.

In ostaja nam še kamen. Vsa znamenja v njem imajo najdaljšo dobo pričevanja. Z njim se ob vodi in lesu srečamo skoraj istočasno. Kmalu po rojstvu nas nesejo h krstnemu kamnu. Danes je sicer ta obred malo drugačen. Krstni kamen nas zaznamuje za vedno. Vsi krščeni pri istem kamnu ostajamo povezani in se radi družimo. Pomembno vlogo v našem življenju ima še daritveni kamen oltarne

mize, kamen mejnik, knežji kamen, mlinski in miljski kamen. Prešeren je žlahtno gospodo v Turjaški Rozamundi posedel v senco pri kamniti mizi. Naša ognjišča so bila tudi kamnita in naša bivališča varujejo kamniti zidovi.

In spet, kakor na začetku življenja, se tudi na koncu srečamo s kamnom. To je nagrobni kamen ali nagrobnik. Tu zapišejo naše ime in priimek, datum rojstva in smrti. Naši dragi obiskujejo ta posvečeni kraj. Nagrobnik jih spominja, da smo nekoč živeli in iz stoletja v stoletje priča zanamcem o našem bivanju na svetu.

Voda, les in kamen so trije elementi v našem življenju, ki nas spremljajo od zibelci do groba. Spoštujmo vse tri in jih ohranjajmo za prihodnost našim zanamcem.

Magda Rodman

Iskrice

Tokrat objavljamo nekaj misli našega pisatelja Ivana Cankarja.

Kako velik je poklic človeka, ki ve, da ne živi zase, temveč za druge.

Klečeplazci niso najboljši ljudje.

Vsak človek ima svojo zakristijo; in tam nima ljudstvo nič opraviti.

Da bi nikoli ne izkusil, kaj se pravi pokonci stati, če ima človek križ na rami in se mu kolena tresejo.

Kadar ga nimaš, je vinar zlat.

Kadar ugledaš krčmo ob poti, poženi konje in pokrižaj se trikrat!

Lastno trpljenje je kakor zrcalo, v katerem spozna človek trpljenje drugih. Kdor ni trpel do krvi, ostane otrok in ni videl življenja.

Delo si je prilastilo pravico do mene; torej imam tudi jaz pravico do dela.

Ne zaželi si počitka; počitek je smrt.

Če nosi križ en sam, pada pod njim; če ga nosita dva, stočeta; če ga nosijo štirje, se poté; ali če jih dvajset ali več, ne čutijo bremena.

Bridkost je prag do večnega veselja.

In resnica je, da je človeku najmanjši dar, ki ga daruje sebi v škodo in bližnjemu v blagor, obilo poplačan.

Evro - naš novi gospodar

Papirja mnogo smo imeli,
ko v socializmu smo živeli.
Dobili novo, lastno smo
državo,
papir zamenjali z valuto
pravo.

Trdno se tolar je držal,
ko gospodar Slovenec sebi je
postal.
Priznala to je tudi Evropa,
da valuto svojo mu lahko
zaupa.

Se tolar dobro je imel,
v denarnicah se naših grel.
Poslavlja se od nas sedaj,
ker hočemo v evro-raj.

Do zdaj imeli smo denar,
od zdaj bo evro gospodar.
Ondesel tolar je evro-pski piš,
poslej imeli bomo le drobiž.

Slovincu jamranje je že v navadi,
a kmalu zopet vsemu se privadi.
In tako postal bo evro naš denar,
adijo dobri, stari naš tolar.

M. Bučinel

VABILO

*Blagoslovljene velikonočne praznike
želimo vsem bralcem Vipavskega glasa
ter vas prijazno vabimo na naš koncert,
ki bo na velikonočni ponedeljek ob 18. uri
v Domu kulture v Vipavi.*

ČESTITKA

Vipavci smo ponosni na rojakinjo Anjo Žgur, por. Klančnik, ki je decembra 2006 postala doktorica znanosti. Naslov njene dizertacije je: Odziv bakterij *Campylobacter jejuni* na temperaturni in oksidativni stres.

O svoji dosedanji življenjski poti in delu nam je napisala.

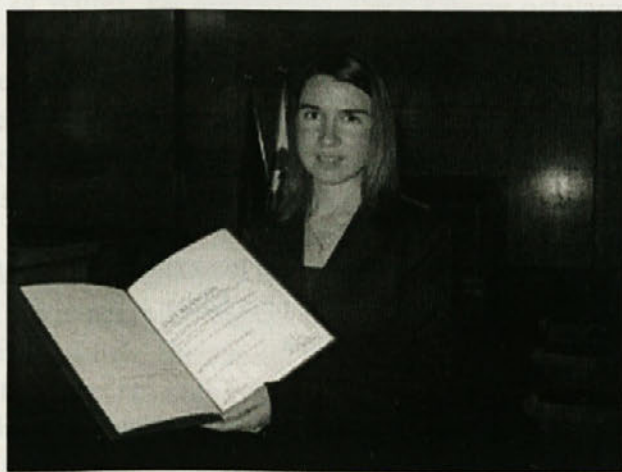
*Sem Anja Klančnik, rojena Žgur, leta 1978 v Šempetru pri Gorici. Po končani osnovni šoli Draga Bajca v Vipavi sem želela pridobiti splošno razgledanost in čim širšo izobrazbo, zato sem obiskovala Škofijsko klasično gimnazijo v Vipavi in jo leta 1996 uspešno zaključila. Pri izbiri študija sem se odločila za vpis v študijski program Živilske tehnologije na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani. Dodiplomski študij sem zaključila leta 2001 z diplomsko nalogo Občutljivost in specifičnost določanja bakterij *Listeria monocytogenes* z metodo PCR v čisti in mešani kulturi, za katero sem bila tudi nagrajena s Prešernovo nagrado študentom Univerze v Ljubljani. Še istega leta sem se vpisala na podiplomski študij bioloških in biotehniških znanosti Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani pod mentorstvom prof. dr. Sonje Smole Možina.*

Novo obdobje se je pričelo, ko sem se kot mlada raziskovalka leta 2002 zaposlila na Katedri za živilsko mikrobiologijo Oddelka za živilstvo Biotehniške fakultete na Univerzi v Ljubljani. V tem času sem si pridobila dragocene izkušnje pri raziskovalnem delu v okviru projektov ter pri delu s študenti. Novo razsežnost in predvsem samostojnost sem pridobila s šestmesečnim eksperimentalnim delom v Belgiji. Svoje raziskovalno delo sem predstavila na mednarodnih kongresih s področja mikrobiologije ter opisala v člankih, objavljenih v mednarodnih publikacijah.

*Med doktorskim študijem sva z možem Tomijem leta 2005 v najino družino z veseljem sprejela hčerko Emo. Enovit doktorski študij sem 21. 12. 2006 zaključila z zagovorom doktorske disertacije z naslovom Odziv bakterij *Campylobacter jejuni* na temperaturni in oksidativni stres pred člani komisije v sestavi prof. dr. Sonja Smole Možina, prof. dr. Peter Raspor ter prof. dr. Marija Gubina.*

*Bakterije *Campylobacter jejuni* so vodilni povzročitelji črevesnih okužb ljudi v razvitih državah, a je njihov odziv na stresne razmere in zmožnost preživetja v okolju izven črevesja (npr. v živilih, vključno z vodo in v razmerah živilske proizvodnje) še slabo raziskan. Kampilobakterji nimajo ključnih genetskih regulatorjev stresnega odziva, ki so znani pri drugih patogenih bakterijah, prenosljivih s hrano, in so odgovorni za večjo odpornost bakterij po stresu. Kljub temu lahko kampilobakterji stresne razmere okolja zaznajo in nanje reagirajo – povečajo svojo navzkrižno odpornost in preživijo. V svojem doktorskem delu sem tako preučevala vpliv nizkih temperatur, toplotnega, peroksidnega ter oksidativnega stresa samostojno ali v kombinaciji s predstresom na lastnost bakterij *C. jejuni*. Pri tem sem preučevala kultivabilnost celic, torej metodo rasti na selektivnih laboratorijskih gojiščih, ki je tudi osnovna, rutinska metoda odkrivanja teh bakterij v živilih. Pri spremljanju živosti celic pa sem uporabljala metodo fluorescentne mikroskopije in pretočne citometrije, ki sta novejši metodi in se šele uveljavljata v živilski mikrobiologiji. Morfološke spremembe iz spiralne v kokoidno obliko in degenerativne spremembe sem opazovala s svetlobnim in elektronskim mikroskopom. Poteg teh fenotipskih pristopov sem uporabila tudi nove molekularno-genetske metode za potrditev dogajanja v bakterijskih celicah. Z metodo PCR v realnem času sem dokazala toplotno inducibilnost genov *groEL* in tudi gena *rpoD*, ki do sedaj še ni bil opisan kot stresni gen pri kampilobakterjih.*

*Z uporabnega vidika je iz dobljenih rezultatov jasno, da stresni odziv bakterij *Campylobacter* v živilih in razmerah proizvodne in oskrbovalne verige živil vpliva na preživetje bakterijskih celic in je zato zelo*

pomemben pri zagotavljanju varnih živil (npr. pitne vode ali svežega perutninskega mesa, kjer se te bakterije največkrat pojavljajo).

Trenutno sem kot raziskovalka zaposlena na Biotehniški fakulteti, Oddelku za živilsko tehnologijo, in sicer na projektu Bioaktivne komponente iz alternativnih virov.

ZA RAZVEDRILO

ČLANI SVETA KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA

	ČLAN SVETA KS VIPAVA, MILAN	GLINASTA PIŠČAL	POGON NA DIVJAD	OGLAŠANJE PTIC			SESTAVIL VLADIMIR ANŽEL	NASPROTJE PRAVICE	ČLAN SVETA IN PREDS. KS VIPAVA, BORIS	PREDLOG	TEŽKA KOVINA	MOZOLJAVOST
ŽIVAL Z MEHKIM TELESOM, SLINAR					ČLAN SVETA KS VIPAVA, BOŠTJAN	POSAMEZNIK, EDEN	POGANJEK, KAL					
KOVINSKI DELI VRAT, OKEN, POHIŠTVA							TVEGANJE, NEVARNOST JUŽNOAMER DRŽAVA					
ČLANICA SVETA KS VIPAVA, VLASTA LOKAR										OZNAKA ZA NEZNANCA KRATICA ITALIJ. RTV		
JANKO RODMAN			GORAN ŽVOKELJ KRATICA SLOV. POLIT. STRANKE			IVERNA PLOŠČA PREPIR, SPOR						
ČEVLJARSKO ORODJE					IZLOČEK V USTIH BUŠKA						PRIPRAVA ZA ZVEZO VODNIKA IN APARATURE	ČLANICA SVETA KS VIPAVA, ZLATICA
ČLANICA SVETA KS VIPAVA, MAJDA									GRŠKA ČRKA STANKO FAJDIGA			
PRIPRAVA, V KATERI JE SHRANJEN MAGNETOFONSKI							VRHUNSKI ŠPORTNIK ŽENSKO IME ALMIRA			OLIWER TWIST PAMET		
	SAŠA MARC	PLAKATU PODOBNA VELIKA SLIKA	ŽENSKO IME PRISLOV					ČLAN SVETA KS, FLORJAN RAZL. SAMOGLASNIKA				
ORODJE ZA SPAJKANJE									ŽUPAN POD FRANCOZI KRAJ PRI BREZJAH			
USTALJEN VZOREC ALI OBLIKA						DZEDUNG STOPNJA, POLOŽAJ				KAREL CURK KEM. ZNAK ZA ALUMINIJ		
	STOJAN VITEŽNIK				IRSKA TER. ORGANIZAC. ŽELEZOV OKSID			KRADLJIVEC PREMIK TELESA				BOŽO PETRIČ
	DOBITEK PRI TOMBOLI FILIP GUSIČ						ČLAN SVETA KS, PETER 4. IN 16. ČRKA ABEC.					
ČLAN SVETA KS VIPAVA, FRANC										ROMANA PRELC		
ZNAČILNOST KAMELE					RASTLINE S KLOBUKOM IN BETOM					 		

REŠITEV iz 79. številke VG:

VODORAVNO: Ivko, rima, nazaj nazaj, v, trak, LSD, grič, ata, planinski, raj, tapeta, SG, Danec, IL, Rio, enovitost, omrežje, IM, Zois, emigrant, Anšan, akvarel, GK, ol, salama, Bristol, Ši, EK, lestenc, cuc, igla, Vegas, Soares, Po, trs, krvavice, znak, čč, analitika, Kiel, apis, cev, Učka, Jana, avt

NAVPIČNO: roza, blisk, KU, Simon Gregorčič, goriški slavček, NV, pr, ESA, stara, la, ia, gladež, note, Eva, vztrajanje, lon, Sinaj, Karin, noema, lev, capa, ojačitev, iks, cepelin, NK, naci, gvaš, go, Isa, Ra, SP, tiralica, ZT, Izlake, omara, ustnica, mastitis, Nemeč, rakev, ajda, alt, tlak, skavt

PISALI SO NAM

Nada Kostanjevic, Ajdovščina

Spet se je oglasila ga. Nada Kostanjevic. Med drugim nam je opisala obisk obnovljenega samostana notredamk v Ilirski Bistrici in srečanje molitvenih skupin v Križu. Pismo ge. Nade je dokaz, da v društvu Vera in luč in Sožitje pridno delajo, se zabavajo in izobražujejo.

Dejan Roter, CUIO

Najprej en prav lep pozdrav od mladostnikov: Nine in Dejana ter njune učiteljice Lilijane Koren. Hkrati se Vam tudi iz srca zahvaljujemo, da ste izbrali naše članke in jih objavili v decembrski številki Vipavskega glasa. Našima mladostnikoma ste naredili nepopisno veselje in jima hkrati dali motivacijo za nadaljni trud.

Prav je, da Vam napišem zahvalo mladostnika Dejana, ki se Vam sam zahvaljuje s temi besedami: "Tisti gospe, ko je tri članke objavila v Vipavskem glasu, Gizeli Furlan, se zahvaljujem. Upam, da mi bo še kdaj kakšnega objavila. Jaz tudi čutim v srcu, da ji pošljem zahvalo. Mi je bilo vseč Vaše objavlanje. Rad bi vedel, koliko člankov ona objavi na mesec. Jaz mislim, da za naš Zavod je šlo Vaših objav ogromno.

Zdaj bomo napisali nove članke in ko bo pretipkano, bomo poslali po internetu na tisti naslov, kamor je treba poslati. Jaz delam to za veselje, za Center moj, da kaj speljem, če imam dobro učiteljico, ki to na roke napiše (L.K.) in sklada v kup. Je tudi od nje dosti podatkov: me sprašuje, mi postavlja vprašanja, kako naj to povem. Jaz pa odgovorim nanje."

PREDLOGI BRALCEV

Sanabor, vas z najboljšo pozicijo!

V začetku januarja sem preživel nekaj dni v Vipavi. Obiskal sem tudi Center za razvoj podeželja TRG. Tam sem poiskal na zemljevidu Občine Vipava Sanabor. Najprej sem opazil cerkvico na Otoku. Na misel mi je prišlo, kako lepo bi bilo, ko bi z zaježitvijo Bele, ob prelivu s planote, dobili manjšo repliko Bleda. Voda bi z majhno poglobitvijo, za ureditev pristanišča za čolne lahko segala do vasi. Od inženirke Urške sem izvedel, da je vas 300 m nad morjem. Vipava je na 107 m nadmorske višine. Vrhpolje pri Škrlju je kakih deset do dvajset metrov višje. Torej več kot 150 m padca na manj kot kilometer zračne črte. Torej bi potrebovali nekaj več kot kilometer cevovoda do hidroelektrarne, sem na hitro ugotovil po zemljevidu. Ko bi s krasoslovcem ugotovili vodotesnost kotanje in bi ustrezni inženirji izračunali moč in režim obratovanja hidroelektrarnice, bi bili s tem dani vsi podatki za finančno konstrukcijo. Verjetno bi cene nepremičnin zaradi lepega jezera zelo poskočile, ko bi bilo jezero vzpostavljeno. Če pa tega zaradi kakršnegakoli vzroka ni mogoče izvesti, se pa naredi večja akumulacija na ustrezni lokaciji proti izviru Bele in se izkoristi ves padec do Bele, nekje pri vrhpoljski kapelici, kjer objekt hidroelektrarne ne bi nikogar motil. Najboljša pa bi bila tretja varianta z večjo akumulacijo proti izviru Bele in mini hidroelektrarno ob sanaborskem jezeru ter nekoliko večjo hidroelektrarno ob Beli nekje pri kapelici. Tako bi bili maksimalno izkoriščeni turistični in hidroenergetski potenciali Sanabora. Tako ima Sanabor najboljše pogoje za: turizem, energetiko, kulinariko, predstavitev vin, torej najboljše pogoje za razvoj.

ing. Pavel Premrl

Sakralni prostor v Vipavi

Menim, da turistični prostor Primorske potrebuje sakralni prostor, kjer bi vsakdo lahko opravil bogoslužje po svojih šegah in navadah. Vipava je zelo primeren kraj za tak sakralni prostor, ker gravitirajo k njej vsa turistična področja Primorske in Notranjske: adrenalinsko Posočje, tehnično Idrijsko, igriva Goriška, turistično Postojnsko, raznoliki Kras, naše pomorsko okno v svet ter vinarsko- sadjarska Briška in Vipavska.

Menim, da bi bilo treba za sakralni objekt usposobiti levo krilo Lanthierijeve graščine čez Podfarovž. Tam bi moral nastati objekt, kjer v notranjosti ne bi bilo črte ali točke, samo prostor in svetloba. Arhitekt bi posebno pozornost moral posvetiti še vhodu oz. vhodom. V bivših štalah bi bili depoji z bogoslužnimi stvarmi, s katerimi bi lahko opremili sakralni prostor ter ga s tem spremenili še v bogoslužnega. Tako bi lahko vsakdo zadostil svoji ustavni pravici do svobodnega izražanja svoje vere in pogledov, brez velikih posegov v prostor pokrajine. Temu bi v ostalem objektu lahko dodali še mnogonamensko dvorano oz. predavalnico ter manjšo knjižnico z računalniki ter hotel za kakšen večji avtobus gostov. V Marijini kapeli v gradu pa bi lahko namestili replike vseh Marij z božjih poti v Sloveniji.

Mislím, da bi Vipava s takim sakralnim objektom posegla v sam vrh duhovnosti ter gospodarstva in politike, kjer je nekoč že bila!

ing. Pavel Premrl

Kazalo za leto 2006

- Alojz Filipčič (Uršič, Helena) 27/78/06
Alojz Gradnik: Vipava 0/78/06
Anja Štefan 26/76/06
Anton Pegan (Premrl, Božidar) 15/79/06
Anton Tomaž Linhart (Clemenz, Majda) 6/79/06
Bil sem na ohceti (Roter, Dejan) 38/79/06
Bilo je nekoč, tega je že davno (Vzgojiteljice) 41/79/06
Buče, bučke (Zina) 44/77/06
Burja tuli ... (Žgur, Fran) 12/78/06
Center za razvoj podeželja Trg Vipava (Hladnik, Maja, Grmek, Urška) 25/79/06
Cerkev sv. Križa na Gradišču (Pivk, Franc) 5/78/06
Cerkev sv. Križa na Gradišču pri Vipavi (Makovec, Ida) 4/78/06
Cerkveno dvorišče (Ličen, Boris) 15/77/06
Čas mineva, police se polnijo. Prostora zmanjkuje (Zalar, Martina) 34/78/06
Čestitke (Ličen, Boris, UO, Princes, Ivan) 1/79/06
Četrti (IV) dobrodelni koncert »Otroci otrokom« (Žgur Černigoj, Erna) 32/76/06
Dan odprtih vrat Centra JPV Vipava (Žgur, Erna) 35/79/06
Dan žena v DU Vipava (Velagič, Ana) 39/76/06
Delovni tabor v Banjaluki (Lapanja, Blaž, Vidmar, Matevž) 24/78/06
Deset let skupnih druženj (Kravos, Helena) 34/77/06
Deset zapovedi o jeziku 45/78/06
Dobitnica pohvale Zveze društev upokojujencev Slovenije (Velagič, Ana) 36/76/06
Dobrodelni koncert s Slovenskim oktetom (Irgl, Lejla) 50/79/06
Dobrodošli v deželi Drakule (Hrvatín, Marjeta) 26/78/06
Domovina (Žgur, Fran) 0/77/06
Dosežki tekmovanj 23/77/06
Duhovni vikend 32/79/06
Dvestoletne platane na vipavskem Glavnem trgu (Rodman, Magda) 8/76/06
Eko sejem 2005 (Mikuž Papež, Marija) 25/76/06
Ekskurzije nižjih letnikov (fotografiji) 23/77/06
Eksorcist v dijaškem domu (Primožič, Urška) 22/77/06
Epopeja slovenskih »Sardincev« v knjigi Dorice Makuc (Prinčič, Vili) 9/76/06

Februarski kulturni utrinki (Goričan, Anton) 35/76/06
 Fran Žgur (Premrl, Vinko) 7/79/06
 Fran Žgur iz Podrage- vipavski slavček, del 6. (Rosa, Jurij) 10/78/06
 Fran Žgur- pesnik(Rosa, Jurij) 10/76/06
 Fran Žgur: Poletna 15/77/06
 Fran Žgur: Roso- biser si otresla, Slovo, Naša polja, Burja tuli...,Zvon doni 12/78/06
 Fran Žgur: Tiha molitev 14/77/06
 Fran Žgur: Večer 14/77/06
 Franka Pisarevič 39/76/06
 Gasilsko društvo Vipava 40/76/06
 Glasbeniki 29/77/06
 Govor Vladimirja Anžela ob kulturnem prazniku 1/76/06
 Gradišče pri Vipavi .... hrbtna str./78/06
 Gradišče- vas pri Vipavi (Rodman Koradin, Nadja) 10/79/06
 Gradiška tura (Rodman Koradin, Nadja) 13/79/06
 Gradnja novega vrtca v Vipavi(Uršič, Meri) 39/79/06
 Grdi raček (Koradin, Klara) 28/76/06
 Gregorčič ob 100- letnici smrti (Krašna, Ivan) 0/79/06
 Gregorčičev večer (Ceket Odar, Mateja) 3/79/06
 Gregorčičevo leto2006 (Pavšič, Tomaž) 2/77/06
 H goslim bas priglaša 29/77/06
 Hranilnica in posojilnica v Vipavi ..., del 1. (Pavšič Milost, Aleksandra) 5/67/06
 Hranilnica in posojilnica v Vipavi od 1896 do 1848. Del 2.(Pavšič Milost,A.) 10/77/06
 Hranilnica in posojilnica v Vipavi-razstava ob 110. obletnici... ..... 4/76/06
 Hranilnica Vipava od 1948 do danes (Furlan, Liljana) 11/77/06
 Humanitarna akcija NK veterani Vipava (Žgur, Erna) 32/78/06
 Hvalnica življenju (Mati Terezija) 0/76/06
 Igralci navdušili (Krampf, Metka) 21/77/06
 Imeti otroke ali biti mama (Pizzoni, Jožica) 43/76/06
 Indija Komandija 18/79/06
 Ipavska v Lumbinu (Vrčon, Martina) 39/78/06
 Iskrice 41/77/06
 Iskrice 45/78/06
 Iskrice 48/76/06
 Iz CUIO 34/77/06
 Iz CUIO 35/79/06
 Iz CUIO 30/76/06
 Iz dela KS Vipava (Černigoj, Marija) 13/76/06
 Iz dela KS Vipava (Černigoj, Marija) 13/78/06
 Iz dela KS Vipava (Černigoj, Marija) 19/79/06
 Iz dela KS Vipava (Ličen, Boris) 13/78/06
 Iz dela KS Vipava (Ličen, Boris) 15/77/06
 Iz dela občine (Babič, Vida) 13/78/06
 Iz dela občine Vipava (Babič, Vida) 14/76/06
 Iz dela Škofijske gimnazije (Anželj, Vladimir) 19/76/06
 Iz dela Škofijske gimnazije 24/78/06
 Iz dela Škofijske gimnazije Vipava (Premrl, Andreja) 30/79/06
 Iz dela Škofijske gimnazije Vipava 19/77/06
 Iz društev 35/76/06
 Iz društev 36/77/06
 Iz društev 36/78/06
 Iz društev 43/79/06
 Iz Lavričeve knjižnice 34/78/06
 Iz naše KS 13/76/06
 Iz naše KS 13/78/06
 Iz naše KS 15/77/06
 Iz naše KS 19/79/06
 Iz naše občine 13/78/06
 Iz naše občine 14/76/06
 Iz naše občine 16/77/06
 Iz naše občine 22/79/06
 Iz naše preteklosti 2/77/06

Iz naše preteklosti 2/78/06
 Iz naše preteklosti 4/76/06
 Iz naše preteklosti 4/79/06
 Iz OŠ 23/76/06
 Iz OŠ 25/77/06
 Iz OŠ 28/78/06
 Iz OŠ 33/79/06
 Iz otroškega vrtca 33/78/06
 Iz otroškega vrtca 34/76/06
 Iz otroškega vrtca 39/79/06
 Iz ŠGV 24/78/06
 Iz ŠGV 30/79/06
 Iz ŠGV 19/77/06
 Iz Škofijske gimnazije 19/76/06
 Iz ustanov in društev 19/77/06
 Iz ustanov in društev 24/78/06
 Iz ustanov in društev 30/79/06
 Iz ustanov in društev..... 19/76/06
 Izpolnila se mu je velika želja- Stanko si je kupil fovč (Rodman, Magda) 43/77/06
 Jesensko dogajanje na OŠ Vipava (Nussdorfer Bizjak, Alenka) 33/79/06
 Julka Lumbin Evrope Amitte (Organizacija za sodelovanje mest po Evropi) 17/76/06
 Kako raste mama (Kunavar Tomažič, Barbara) 15/76/06
 Kal na Gočah (Maher, Igor) 27/79/06
 Kbuolova hiša ..... zadnja str./79/06
 Kjer je sonce, tam dom je naš (Kostanjevic, Nada) 44/78/06
 Kot začarani, na OŠ...nas je obiskala Anja Štefan (Kovač, Kristina) 26/76/06
 Kremne rezine, vipavske (Naglost, Martina) 46/78/06
 Križanka (Anžel, Vladimir) 49/76/06
 Križanka 47/77/06
 Križanka 51/78/06
 Križanka 53/79/06
 Krvodajalci 42/76/06
 Krvodajalci in prostovoljci RK na izletu v Slovenskem primorju (Kodrič, Vera) 43/79/06
 Kulturne prireditve (Delost, Katja) 16/78/06
 Kulturni praznik Vipava 2006 ..... zadnja st./76/06
 Literarni krožek Slomškove gimnazije na obisku (B) 22/77/06
 Lokalne volitve 2006 (Kobal, Nadja) 22/79/06
 Lovski pevski zbor Zlatorog iz Vipave ... (Rodman Koradin, Nadja) 40/77/06
 Milena Kobal (Rodman, Magda) 42/77/06
 Mladinski pevski zbor dosegel svoj največji uspeh (Mislej, Anja) 32/77/06
 Moj dom (Roter, Dejan) 38/79/06
 Moja prva vožnja s kamionom (Roter, Dejan) 37/79/06
 Moje iznenadno odkritje pesnika Frana Žgurja (Premrl, Vinko) 7/79/06
 Na »službenem potovanju« v Savudriji (Hrovat, Tjaša, Koradin, Klara) 31/77/06
 Na plesu 29/77/06
 Na šoli so Krokodilja usta 34/79/06
 Na tekmovanju (Notersberg, Nina) 39/79/06
 Nanos- gora upora (Rodman, Magda) 12/77/06
 Nasmajte se 54/79/06
 Naš Gregorčič (Rodman, Magda) 2/79/06
 Naš vrtiček (Bajc, Marija) 47/76/06
 Naš vrtiček (Bajec, Marija) 50/78/06
 Naša polja (Žgur, Fran) 12/78/06
 Naša zvesta bralka Milena Kobal (Rodman, Magda) 42/77/06
 Naši ravnateljci Zdenki Fučka v slovo (Žgur, Erna) 30/78/06
 Ne joči, Peter .....zadnja str./79/06
 Nekaj hudomušnosti za praznik sv. Valentina (Bajc, Lojze) 47/76/06
 Nepozaben večer ob zvokih flavte in klavirja (Volk, Andrej) 41/78/06
 Novo cerkveno dvorišče- velika pridobitev za Vipavo (Ličen, Boris) 15/77/06
 Novo pritrkovalsko društvo Ivan Mercina (Česen, Marko) 36/77/06
 Numizmatika (Cerovšek, Franc) 8/79/06
 O kruhu (Paljk, Jurij) 45/76/06

O Valentinu Metzingerju in njegovih slikah v cerkvi... v Vipavi (Rodman, Magda) 2/78/06
 O vetru 18/79/06
 Ob dnevu Evrope (Koradin, Klara) 27/77/06
 Ob koncu šolskega leta (Nusdorfer Bizjak, Alenka) 25/77/06
 Ob začetku šolskega leta (Nusdorfer, Alenka) 28/78/06
 Ob... in blagoslovu spomenika Otmarju Črnologarju ...(Vidrih Lavrenčič, Lilijana) 8/78/06
 Občinska priznanja za leto 2006 ..... 16/77/06
 Občinski praznik občine Vipava-23.junij 2006 ..... 16/77/06
 Občni zbor DU Vipava (Bajec, Vida) 37/76/06
 Obisk patra Martina Kmetca 31/79/06
 Obisk predstavnikov iz francoskega mesta Lumbin (Babič, Vida) 19/77/06
 Obnova kala na Gočah (Maher, Igor) 27/79/06
 Od ideje do uprizoritve (Ličen, Anja, Kovač, Hana, Krečič, Veronika).....27/76/06
 Odmev vipavske burje po svetu (Anžel, Vladimir) 17/76/06
 Olimpijski ogenj in olimpijska medalja... (Princes, Tanja) 32/76/06
 Osem desetletij stare zapovedi opozarjajo, da je treba slovenščino varovati 45/78/06
 Osemnajsto srečanje upokojencev Slovenije v Mozirju (Bajec, Vida) 37/78/06
 Otmar Črnologar (Vidrih Lavrenčič, Lilijana) 8/78/06
 Pesnik Fran Žgur iz Podrage- vipavski slavček, del 4. (Rosa, Jurij) 10/76/06
 Pesnik Fran Žgur iz Podrage- vipavski slavček, del 5. (Rosa, Jurij) 13/77/06
 Pesnik Fran Žgur iz Podrage- vipavski slavček, del 6.(Rosa, Jurij) 10/78/06
 Pisali so nam 46/77/06
 Pisali so nam 50/76/06
 Piškoti poredneži 52/79/06
 Poceni preproste in odlične- vipavske kremne rezine paštekreme (Naglost, Martina) 46/78/06
 Podarjamo vam šopek poletnih kulturnih prireditev (Delost, Katja) 16/78/06
 Podelitev priznanj krvodajalcem jubilarom (Jež, Maša) 42/76/06
 Poezija v pomladnih travah (Breščak, Tonca) 53/76/06
 Pogled na del Vipave (Foto in oblikovanje: Junija d.o.o.) ..... zadnja st./77/06
 Poročilo o delu nadzornega odbora občine Vipava (Lavrenčič, Mitja) 19/78/06
 Poročilo o rezultatih glasovanja na lokalnih volitvah 2006 (Kobal, Nadja) 22/79/06
 Posebna ura slovenščine 30/79/06
 Poslednji ples (Gregorič, Andreja) 20/77/06
 Poslovno poročilo KS Vipava za leto 2005 (Černigoj, Marija) 13/76/06
 Povabilo pritrkovalcem na Goče 39/77/06
 Pozdrav iz Podstrešja (Rehar, Maja) 36/78/06
 Pozdravno pismo g. Dušanu Černigoju (Česen, Marko) 38/77/06
 Pravljice so v gradovih doma (Ambrožič, Magda) 34/76/06
 Praznik Kristusa Kralja- domski praznik 32/79/06
 Praznik na Slapu (Malik, Majda) ..... &/78/06
 Praznovanje materinskega dne v Vipavi (Tomažič Kunavar, Barbara) 15/76/06
 Predstavljamo vam 10/76/06
 Predstavljamo vam 10/78/06
 Predstavljamo vam 13/77/06
 Predstavljamo vam 15/79/06
 Pri pouku z mislimi na severu, vzhodu ... Evrope (koord. OŠ Kobal, Ana) 26/77/06
 Pri županu (Ferfolja, Ana) 33/77/06
 Prispevki za Vipavski glas 48/77/06
 Prispevki za Vipavski glas 51/76/06
 Prispevki za Vipavski glas 52/78/06
 Prispevki za Vipavski glas 64/79/06
 Procesija v Logu ..... zadnja str./79/06
 Program Imago Sloveniae- Podoba Slovenije 18/77/06
 Programsko volilna... RK Ajdovščina (OZ RK Ajd.) 40/77/06
 Prostovoljno gasilsko društvo Vipava (Puc, Jana) 40/76/06
 Prvič v polfinalu (Lesar, Petra) 29/76/06
 Prvih sto let Angele Nusdorfer (Vnukinje) 42/78/06
 Ptitrkovalsko društvo (Česen, Marko) 36/77/06
 Račke in Piki (Petkovšek, Agata, Drinič, Nives) 40/79/06
 Reklame 55/79/06
 Roso- biser si otresla (Žgur, Fran) 12/78/06
 Sardinici (Makuc. Zorica) 9/76/06

Silva Vehovar 38/76/06
 Simon Gregorčič (Rodman, Magda) 2/79/06
 Skupni koncert (Žgur Černigoj, Erna) 30/76/06
 Slikopis učencev 3.b 27/76/06
 Slovenski kulturni praznik (Anžel, Vladimir) 1//76/06
 Slovo od srednješolskih klopi (Premrl, Mateja) 21/77/06
 Sonja Marc 38/76/06
 Special Olympics European Youth Games- Rim, 2006 (Princes, Tanja) 36/79/06
 Srečanje maturantov učiteljskega Tolmin (Krapež, Justina) 45/79/06
 Stara šola v Vipavi iz leta 1861 ..... naslovna st./76/06
 Sv. Štefan (Ličen, Boris) 21/79/06
 Sveta noč, blažena noč (Rodman, Magda) 45/79/06
 Šola o soncu (Černigoj, Damjana) 33/77/06
 Športno srečanje katoliških dijaških domov 32/79/06
 Teden Karitas -ali me imaš rad?(Ličen, Jožica) 48/79/06
 Tekmovanje o znanju o sladkorni bolezni 31/79/06
 Tisoč (1000) krvodajalcev Centra za usposabljanje slovenske vojske (Jež, Maša) 43/76/06
 To sem jaz (Šelj, Ingrid) 33/78/06
 Tristo let cerkve sv. Križa na Gradišču pri Vipavi (Makovec, Ida) 4/78/06
 Tristoletnica cerkve sv. Križa na Gradišču (Pivk, Franc) 5/78/06
 Učitelj Anton Pegan iz vipavskega trga (Premrl, Božidar) 15/79/06
 V veselem pričakovanju (Skapin, Sandi) 46/79/06
 V vetru plapolajo naše zastave (Foto in oblikovanje: Junija d.o.o.) naslovnica/77/06
 Valentin Metzinger (Rodman, Magda) 2/78/06
 Valeta v CUIO Janka Premrla Vojka (Petrič, Ivica, Kobal, Jelka) 34/77/06
 Vaš vrtiček (Bajc, Marija) 45/77/06
 Vaš vrtiček (Bajec, Marija) 50/79/06
 Večer z Brigito Langerholc 31/79/06
 Večni zakladi Alojza Filipčiča (Uršič, Helena) 27/78/06
 Velikonočna (Žgur, Fran) 11/76/06
 Velikonočna (Žgur, Fran) 12/76/06
 Velikonočna potica (Zina) 46/76/06
 Vipavska trgatev- dan potem (Ličen, Boris) 1/78/06
 Vodnjak v parku (foto: Oton Naglost) naslovnica/78/06
 Vojna (Prelc, Vasja) 29/78/06
 Vrhpoljsko- vipavski godbeniki na tekmovanju v Schladmingu (Pegan, Leander) 40/78/06
 Vsebina 49/77/06
 Vsebina 52/76/06
 Vsebina 53/78/06
 Vsebina 65/79/06
 Youth academy, Berlin 2006 (Uršič, Helena) 25/78/06
 Za dom in družino 41/77/06
 Za dom in družino 42/78/06
 Za dom in družino 43/76/06
 Za dom in družino 45/79/06
 Za razvedrilo 47/77/06
 Za razvedrilo 49/76/06
 Za razvedrilo 51/78/06
 Za razvedrilo 53/79/06
 Zaključek akcije »Pomoč otrokom« (Žgur Černigoj, Erna) 31/76/06
 Zaključna prireditev 23/77/06
 Zdenka Fučka (Žgur, Erna) 30/78/06
 Zdramila se je priroda (Žgur, Fran) 12/76/06
 Zgodilo se je pred petnajstimi leti (Groznič, Sonja) 1/77/06
 Zimske počitnice (Fatur, Patricija) 34/76/06
 Zimski čas in še kaj...(Nusdorfer Bizjak, Alenka) 23/76/06
 Zveza veteranov vojne za Slovenijo (Likar, Valter) 21/78/06
 Zvon doni (Žgur, Fran) 12/78/06
 Že vse novo ima suknjo... (Žgur, Fran) 12/76/06
 Žegnanje konj na sv. Štefana ... v Vipavi (Ličen, Boris) 20/79/06

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 1.1.2007 DO 31.3.2007

Vera Ambrožič	Slap	12,52 EUR
Elvira Bago	Grabrijanova 11	5 EUR
Barbara Benčina	Avstralija	30 EUR
Mija Božič	Ljubljana	21 EUR
Cvetka Brajkovič	Ljubljana	25 EUR
Bratovž	Tabor	10 EUR
Majda Clemenž	Ljubljana	8,50 EUR
Julka Durn	Gradišče	20 EUR
Boža Ferjančič	Portorož	10 EUR
Doroteja Furlan	Manče	8,35 EUR
Marica Gul	Lože	20 EUR
Družina Hoenigman	Cesta 18. aprila 1	50 EUR
Franc Rado Jelerčič	Nova Gorica	10 EUR
Marjan Kete	Nova Gorica	10 EUR
Milena Kobal	Trst	50 EUR
Aleš Kodelja	Budanje	20 EUR
Valentina Kogoj	Budanje	20 EUR
Lovsko društvo Kozorog	Vipava	20,86 EUR
Ana Lavrenčič	Trst	25 EUR
Dorica Makuc	Gorica	20 EUR
Ivanka Meze	C. 18. aprila 7	5 EUR
NN	Gradnikove brigade	20,86 EUR
NN	Gradnikove brigade	8,35 EUR
NN		10 EUR
Marija Prelec	Ljubljana	20,86 EUR
Čilka Premrn	Gregorčičeva	10 EUR
Slavka Ralič	Ljubljana	25 EUR
Pavel Rodman	Koboli	10 EUR
Lejla Sancin	Trst	20 EUR
Vida Semiz	Goče	12,52 EUR
Bruno Sever	Branik	20 EUR
Martin Silvester	Ljubljana	4,17 EUR
Majda Štefin	Vojana Reharja 18	20 EUR
Edo Tavčar	Ljubljana	12,52 EUR
Margerita Tratnik	Beblerjeva 37	10 EUR
Darinka Vidrih	Slap	10 EUR
Družina Žgur	Lože	6 EUR
Urška Žgur	Lože	8,35 EUR
Veronika Žorž	Slap	15 EUR
Skupaj		644,86 EUR

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na TRR *KS Vipava* 01336-6450860755 s pripisom ZA VIPAVSKI GLAS.

**VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
MAREC 2007
700 izvodov**

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Boris Ličen in Breda Butinar - lektorica

Sodelovali so še: Štefka Torkar, Eva Irgl, Alenka Nussdorfer Bizjak, Ivan Štekar, Darinka Vidrih, Ida Semenič, Marija Mercina, Marija Černigoj, Vida Babič, Franc Černigoj, Dominika Prijatelj, Maja Benčina, Andreja Premrl, Klavdij Bajc, Marija Mikuž Papež, Andrej Naglost, Matej Naglost, Liljana Koren, Boža Sušl, David Premrl, Maja Hladnik, Urška Grmek, Jožef Člekovič, Francka Rančič, Lejla Irgl, Karmen Smet Rondič, Anton Goričan, Zina, Nada Kostanjevic, Dejan Roter, M. Bučinel, Pavel Premrl, Anja Klančnik, Janja Irgl.

Pisne prispevke lahko pošljete na e-naslov: vipavski.glas@gmail.com

VSEBINA

Slovenski kulturni praznik	stran 1
<i>Iz naše preteklosti</i>	
Ivan Štekar - Spomini iz mojega vojaškega življenja	stran 2
Sramotilni kamen na Slapu	stran 7
Zakaj Slapence zafrkljivo imenujejo GAVGRJI stran 7	
Veselili so se in plesali še pred nami stran 8	
<i>Predstavljamo vam</i>	
Hribovško drevo življenja	stran 9
Rodbinski pečat	stran 12
<i>Iz naše KS</i>	
Vstop v leto 2007	stran 19
Poslovno poročilo KS za leto 2006	stran 19
Nastopam novo službo	stran 20
<i>Iz naše občine</i>	
Iz dela Občine Vipava	stran 20
Govor ob 16-letnici plebiscita	stran 25
Anton Pegan: Indija Komandija	stran 26
<i>Novost v vinskem svetu</i>	
Novost v vinskem svetu	stran 30
Ponovno odprt Vipavski hram	stran 31
Ponovno medalje za vipavska vina	stran 32
Vipavska vinska kraljica	stran 32
<i>Iz ustanov in društev</i>	
Iz ŠGV	stran 33
Iz OŠ	stran 36
Iz CUIO	stran 39
<i>Iz otroškega vrta</i>	
130 let prostovoljnega gasilskega društva Vipava	stran 41
Iz TRG-a Vipava	stran 46
Iz TIC-a Vipava	stran 46
Seminar o sobodajalstvu	stran 47
Pohod po Otmarjevi poti	stran 48
Bilo nam je lepo	stran 49
Naši zbori pojo	stran 50
Na koncertu	stran 50
<i>Za dom in družino</i>	
Civilna iniciativa za pomoč v stiski - Nakup dvigala 2007	stran 50
Ti si kakor ti in rad te imam	stran 51
Velikonočno jutro	stran 52
Velikonočni hren	stran 53
Žlahtnost vode, lesa in kamna	stran 53
Iskrice	stran 54
Evro - naš novi gospodar	stran 55
Vabilo	stran 55
Čestitka	stran 56
<i>Za razvedrilo</i>	
Križanka	stran 57
Pisali so nam	stran 58
<i>Predlogi bralcev</i>	
Sanabor, vas z najboljšo pozicijo	stran 58
Sakralni prostor v Vipavi	stran 59
Kazalo za leto 2006	stran 59

Ajdovščina
SP 0
VIPAVSKI
2007

352.9(497.4 Vipava)

0109693,80

COBISS c

UPRILICUVA KNIJAZNICA

